

VSEBINA

- 7 Eva Mahkovic **GOD BY PROXY**
- 13 Miha Javornik **PIJANI BESED, PIJANI SPOZNaNJA**
- 21 Svetlana Slapšak **SLOVNICA PIJANSTVA: IVAN VIRIPAJEV, *PIJANI***
- 25 Ivan Viripajev ***PIJANI***
- 65 Peter Petkovšek **SKOZI PIJANOST DO SMISLA IN NAZAJ**
- 71 Vesna Hauschild Pyakurel **PRITRKAVANJE**
- 80 Nagrada

Ivan Viripajev

PIJANI

Пьяные, 2014

Prva slovenska uprizoritev

Premiera 7. decembra 2017

Prevajalka **TATJANA STANIČ**

Režiser **JUŠ A. ZIDAR**

Dramaturginja **EVA MAHKOVIC**

Scenografka **PETRA VEBER**

Kostumografka **MATEJA FAJT**

Avtor glasbe **BRANKO ROŽMAN**

Lektor **MARTIN VRTAČNIK**

Oblikovalec svetlobe **ANDREJ HAJDINJAK**

Asistentka lektorja, študijsko **KLASJA KOVAČIČ**

Vodja predstave **Borut Jenko**

Šepetalka **Neva Mauser Lenarčič**

Tehnični vodja **Janez Koleša**

Vodja scenske izvedbe **Matej Sinjur**

Vodja tehnične ekipe **Branko Tica**

Tonska tehnika **Gašper Zidanič** in **Maks Pust**

Osvetljevalca **Boštjan Kos** in **Bogdan Pirjevec**

Frizerka **Mirela Brkić**

Garderoberki **Angelina Karimović** in **Erika Ivanušič**

Rekviziter **Sašo Ržek**

Sceno so izdelali pod vodstvom mojstra **Vlada Janca** in kostume pod vodstvom mojstric **Irene Tomažin** in **Branke Spruk** v delavnicah MGL.

Igrajo

Mark, direktor mednarodnega filmskega festivala **SEBASTIAN CAVAZZA**

Marta, lepa mlada punca **ANA PENCA** AGRFT

Laura, fotomodel **MARUŠA MAJER** k. g.

Magda, Laurina prijateljica **VIKTORIJA BENCIK EMERŠIČ**

Lorenz, Magdin mož **JURE HENIGMAN**

Gustav, bančnik **MILAN ŠTEFE**

Lore, Gustavova žena **TJAŠA ŽELEZNIK**

Karl, bančnik **JOŽEF ROPOŠA**

Linda, Karlova žena **JUDITA ZIDAR**

Rudolf, menedžer za odnose z javnostmi **TINES ŠPIK** k. g.

Max, bančni menedžer **JAKA LAH**

Mathias, menedžer reklamne agencije **JERNEJ GAŠPERIN**

Gabriel, namestnik direktorja gradbenega podjetja **FILIP SAMOBOR**

Rosa, prostitutka **LENA HRIBAR**

Jure Henigman, Viktorija Bencik Emeršič, Jernej Gašperin, Tjaša Železnik

Sebastian Cavazza, Lena Hribar

Eva Mahkovic

GOD BY PROXY

God je bog (Bog).

Proxy je zastopnik, nadomestek, recimo.

Mogoče je ta izraz poljuben, neustrezen in trapast (ker je *proxy* postopek za doseg božjega seveda lahko vsaka religija, *proxy* boga pa skoraj kar koli, kar človeku za trenutek nudi Pomen), meni pa je v poskusu definicije izrazite posrednosti – prek katere se Viripajevi liki poskušajo prebiti do nekakšnega smisla – ljub in ga nisem mogla (niti hotela) izpustiti.

V Stari zavezi preroka Jeremijo Judje, ki so po zavzetju Jeruzalema s strani babilonskega okupatorja Nebukadnezarja tik pred begom v Egipt (to se dogaja precej časa po eksodusu, se pravi odhodu Judov iz suženjstva v Egiptu), prosijo, naj Jeremija moli k Bogu za preostanek njihovega ljudstva: »Naj pride naša prošnja predte in moli za nas h Gospodu, svojemu Bogu, za ves ta ostanek! Saj nas je ostalo le malo od mnogih, kakor nas sam vidiš« (1 Jeremija 42, 2). Jeremija jim na to odgovori: »Slišal sem. Glejte, molil bom po vaših besedah h Gospodu, vašemu Bogu, in vse, kar vam bo Gospod odgovoril, vam bom sporočil; ničesar vam ne bom prikrič« (1 Jeremija 42, 3). Judje Jeremijo izberejo za svojega zastopnika pri Bogu. Kasneje Bog po Jeremiji Judom sporoči, da bodo dobili vse, na kar upajo v Egiptu, če ostanejo v Judeji: obratno pa jih bo vse, česar se bojijo pod Babilonci (suženjstvo, opustošenje dežele, smrt, genocid), doletelo, če odidejo v Egipt. Judom božji odgovor ni všeč (v Egipt so se praktično že odpravili, želeli so si odgovora, ki bi jim odhod omogočal): Jeremiji ne verjamejo,

obtožijo ga, da jim laže z namenom, da bi jih uničil – da bi jih v Judeji pogнал v babilonsko smrt. Kljub vsemu odidejo v Egipt. (Pozabijo celo na to, da se po eksodusu v Egipt kot nacija generalno ne bi smeli več vračati.) Ker so svojega zastopnika nagovorili, naj moli k »svojemu Bogu«, on pa jim je odvrnil, da bo molil »po vaših besedah k vašemu Bogu«, tako med sporočevalcem in naslovnikom že v nagovoru obstaja distanca. Judje nasveta od boga (Boga), ki je samo Njegov (Jeremijev), nočejo zaupati in mu (če ne bo ugoden) tudi ne bodo zaupali! Sveto pismo z nadaljnjo nesrečo Judov namiguje na nevarnost klicanja Boga *by proxy*, prek zastopnika.

V *Pijanih* je Bog seveda neznan, nedosegljiv ali celo povsem nereflektiran. Boga, ki naj nadomešča smisel, sodobni ljudje iščejo hektično in brez pravega (treznega!) zavedanja, da bi kaj potrebovali. *Proxies*, preroki in zastopniki, sredstva, prek katerih se Viripajevi liki poskušajo dotakniti božjega, ali pa tisto, kar božansko že predstavlja, so povsod, tako se vsaj zdi. Ker Viripajev v svojih besedilih boga išče prek krščanskega Boga, so *proxies* na primer netočne aluzije na Sveto pismo, slučajno nekoč slišane in prosto preinterpretirane besedne zveze, klišeji in vodila iz ust ljudi, ki Biblije ne berejo (*gospod kozmos*), ljudi, ki najbrž ne pripadajo nobeni religiji, zelo današnjih ljudi (*Kdo bo odprl vrata ženski, kadar stoji pred vrati?*). Božje teorije Viripajevih likov so približne, nebogljene, v najboljšem primeru nekaj, kar bi spadalo na otroški verouk (*Bog je ljubezen, vse je ljubezen*), v najslabšem pa samo zelo *freestyle* interpretacija krščanskih nauk. Z besedami, ki na Sveto pismo (kot ga imamo vsi na Zahodu nekje v kolektivni zavesti) sicer spominjajo, v resnici pa niso zares od tam, so *Pijani* kar posejani. Podobno kot *proxy* boga (Boga) ali smisla služijo citati iz iranskega filma, ta način klicanja boga (Boga) je zelo sodoben: globlji pomen se išče v filmu z dolgimi kadri, z napol abstraktno vsebino, ki je dovolj tuja in eksotična, da v njej vidimo več, film, ki se zdi dovolj *umetnost*, da lahko služi kot nadomestek za *božje* (in sicer tako različnim slojem, kot sta kurba in direktor filmskega festivala). *Vem, kaj je res in kaj ni res*, pravi prostitutka Rosa. Od kod? *Gledam filme*. *Proxy* je Gabrielov brat, ki najbrž ne obstaja, ampak zato v misli, ki ljubezen po novozavezo vidi v vseh človeških stvareh, nima nič manj prav. Čeprav se za bratovimi besedami verjetno skriva resnični Gabriel (ali pa vsaj pijani Gabriel), je po formi Gabriel samo bratov zastopnik, njegov prerok. Najpomembnejši *proxy* v *Pijanih* je samo izhodiščno stanje pijanosti, brez katere liki (najbrž) ne bi nikoli izrekli (niti mislili) nič od tega, kar govorijo. Lik, ki jih Viripajev postavi drug ob drugega kot majhno občestvo (stari in mladi, vendar večinoma srednji/višji sloj, kulturniki in menedžerji), iščejo svojega boga, svoj smisel, svojo resnico, *by proxy*, posredno. Judom pred odhodom v Egipt se distanca ob nagovoru boga (Boga) ni obnesla. Božjega odgovora niso razumeli.

Po drugi strani nekaj (na primer molitev), ki se zgodi *by proxy*, ne izraža manjše nuje. Ko se je bodoča francoska kraljica, bodoča obglavljenka in prva MTV punca v zgodovini Marija Antoaneta 19. aprila 1770 pri svojih štirinajstih letih v dunajski Augustinerkirche v *proxy wedding ceremony* poročila s svojim bratom, nadvojvodo Ferdinandom, ki je zaradi prostorske oddaljenosti nadomeščal pravega ženina, bodočega francoskega kralja Ludvika XVI., ni bil zakon zaradi odsotnosti pravega protagonista od trenutka sklenitve nič manj veljaven. (Odrekli se niso niti

razkošnemu praznovanju.) Poroka *by proxy* je v bistvu že veljavna poroka in iskanje boga (Boga) *by proxy* ne izkazuje nič manj pristne potrebe.

Viripajevi pijani imajo za iskanje svojega Boga na voljo samo eno noč. Z artikulacijo tega, kar čutijo, da bi moralo biti izrečeno, z artikulacijo kakršne koli notranje boleče točke, imajo težave. Prvo dejanje se prelomi v drugo, ko Gabriel v najbolj banalnem, od tradicionalne predstave božjega oddaljenem kontekstu (fantovščini) zasliši božji Šepet, ki ga drug za drugim brez logične razlage (#pijanost) začutijo tudi drugi prisotni. V drugem dejanju se malo Viripajev občestvo med seboj bolj neposredno sooči (drugo dejanje se dogaja na ulici, prostoru srečanja, in ponoči, v času, ko se lahko zgodi neverjetno), drug v drugega trčijo ljudje, ki se v vsakdanjem življenju mogoče ne bi niti srečali, kaj šele med seboj komunicirali.

Krščanska motivika in vokabular nista nič novega. Viripajev že v svojem zgodnejšem besedilu *Kisik* dva izrazito sodobna lika Sašo in Sašo (rojena v sedemdesetih letih 20. stoletja), ki s seboj nosita vse asociacije in reference svojega obdobja in konteksta (platnena oblekica iz Amsterdama, pobarvani rdeči lasje, drag parfum, trava, ki jo kadimo ob vznožju nekega spomenika, žena, ki jo, *ker v njej ni in ne more biti kisika*, ubijemo s sekuro in zdaj spi pod snegom na zakotnem vrtu, pirožki, kuhani v vodki), postavlja nasproti tradicionalnim predstavnikom smisla in večnosti – nasproti tradicionalnemu krščanskemu (katoliškemu ali ortodoksному) Bogu (*Ne kopičite si zakladov na zemlji, kjer uničujejo molji in rja in kjer tatovi vlamljajo in kradejo*). Viripajev pisanje je prepojeno z bogom (Bogom), čeprav v tem ni niti malo stvar religije. Njegov bog (Bog) je vedno samo opcija, predmet večnega spraševanja. Iskanje boga v pijanosti je iskanje *by proxy*, ki se ga človek že v samem trenutku napol odreka – kot so se Judje s *tvojim Bogom* odrekli odgovornosti do vere. Podnevi, ko imamo svoja pravila, z vsem tem, z bogom, z mrtvo mamo, z razpetostjo med dvema ženskama, z nasprotujoči si čustvi nimamo težav, v resnici dneva nič ni res!

Viripajev seznam dramskih oseb, ki so po eni strani označene z izrazito zahodnjaško sodobnimi poklici (menedžer reklamne agencije, bančnik, namestnik direktorja gradbenega podjetja), bi lahko, sploh ko vidimo kombinacije v prizorih, brali kot seznam likov iz neke biblične prilike. Vsaj približno: mlada punca, ki pade v blato, da lahko potem sprevidi (Marta), je daljna sorodnica slepe deklice, ki ji Jezus z blatom povrne vid. Prostitutka in njen »odrešenik« (Rosa in Mark) sta variacija na Marijo Magdaleno in Kristusa. Dve ženski, ki tekmujeta za naklonjenost moškega, ki *hodi po vodi* (Magda, Laura in Lorenz), sta odmev bibličnih sester Marije in Marte, od katerih se je ena za Jezusovo naklonjenost trudila konvencionalno, druga pa je prvi za hrbtno spoznala, kako mu lahko pride blizu v resnici ... Med z banalnostjo konteksta obremenjenimi fanti na fantovščini je eden izrazit dvomljivec, drugi pa nosi celo ime božjega sla, nadangela Gabriela, in prav ta je tisti, prek katerega se ostalim v srcu oglasi božji šepet v srcu: spet biblična fraza (»In za potresom ogenj; a Gospod ni bil v ognju. Za ognjem glas rahlega šepeta« (1 Kr 19, 12)). Najbrž bi lahko našla še kaj, pa ne bi bilo povsem za lase privlečeno.

Skoraj ni druge opcije, kot da se po tem božjem šepetu, ki kot odrešitev, spoznanje obupa (oboje je, če govorimo prozaično prozo, seveda lahko samo pijanski sentiment) ali apokaliptični znak, človeštvo po Viripajevu loti iskanja smisla brez *proxyja*, neposredno, sami s seboj, v novi skupnosti. V drugem dejanju Viripajev svoje like, ki so se do tega trenutka srečevali v razmeroma varnih situacijah, situacijah, ki so jih vsaj vajeni, prežene na ulico, ven, v bahtinovski *prostor srečanja*, in seveda v noč. Iščača človeška skupnost v drugem dejanju, ki v posameznih monologih prihaja do momentalnih rešitev, do malih spoznanj, ki pa so vsa samo začasna, vsa samo interpretacija tega, kar bi morali dojeti. Na to nestalnost, začasnost, neulovljivost in relativnost vseh človeških rešitev Viripajev opozarja že v *Kisiku*: kaj je za lika Sašo in Sašo Kisik? Kisik je lahko marsikaj, zanj na primer *dekle z ognjeno rdečimi lasmi in tankimi prsti, ki nosi moško ime Saša*, a kar koli že je, ga je dovolj zgolj za en vdih, potem je treba ljudem svoj Kisik iskati kje drugje.

Če je prvo dejanje zaprto, klavstrofobično, zelo danes, iskanje boga (Boga) in smisla v njem pa zelo *by proxy*, je drugo prosto, to je Nova zaveza, ljudje, ki so se znašli sami s sabo (*Ljubite, bodite močni, spremenite sebe in svet okrog vas se bo spremenil, živite častno, kolikor morete*) in se morajo znajti drug z drugim. Če se vrnem k svojemu morda zasilnemu in nasilnemu vzporejanju s Svetim pismom, drugo dejanje celo po formi velikih monologov (Marta – *to je ljubezen*, Gustav – *ves ta usrani planet je planet ljubezni*, Laura – *svoboda je, da moje srce pripada ne meni*, Max – *izgubili smo kurčev stik*, Lorenz – *čas je, da začnemo ljubiti še koga drugega razen samega sebe*, Mark – *prišel je čas, ko moram vse vrniti*), ki z nekoliko različnih kontekstov vsi ugotavljajo približno isto, identificirajo iste manke in ponujajo sorodne rešitve (obrat drug k drugemu), spominja na Novo zavezo (in štiri interpretacije istih dogodkov štirih evangelistov).

When all your heroes get tired

I'll be something better yet. (Bleachers: All my heroes)

Dan, preden sem zaključila to besedilo, je pri triinosemdesetih naravne smrti (kako krivično! bi rekla z vsem zavedanjem konvencionalnosti tega) umrl Charles Manson. Charles Manson je bil množični morilec, ki so ga leta 1971 obsodili na smrt, vendar je leto kasneje Kalifornija opustila smrtno kazen, zato je umrl šele letos. Poleg tega, da je bil morda najbolj znan množični morilec vseh časov, je bil idejni vodja kulta, večjega od svojega časa, kvazihipi komune The Manson Family, katere člani in članice so namesto njega izvrševali najbolj okrutne poboje in se izživljali nad žrtvami, vse z namenom skorajšnje sprožitve za človeštvo očiščevalne apokaliptične vojne (Charles Manson je imel rad zadnjo in najbolj natripano svetopisemsko knjigo *Razodetja*). Njihov moto je bil »In love, you do no wrong«. Kot tudi »love is my judge«. Večkrat se je oklical za novega Kristusa, za novega Odrešenika (čeprav je potem tudi rekel, da ga je tako poimenoval svet). Kombinacija »ideologije« in brezkompromisnosti njegove norosti mu je prinesla večno slavo, postal je popikona, oboževani in osovraženi, absolutno prepoznavna in prelomna figura zahodne kulture 20. stoletja. Govoril je, da sta tako njegov pošastni kot božji status odsev stanja

sveta. Tudi z absolutnim (smrtjo) soočeni Mark se na koncu *Pijanih* okliče za Jezusa Kristusa, pred tem pa *zajebe* (s kakršnim koli nasiljem že si to interpretiram, vendar si interpretiram nasilje) prostitutko Roso, edini lik, ki si v *Pijanih* do tega trenutka ni vzela prostora za odpiranje duše in razgrinjanje svoje osebne, človeško majhne in uboge žalosti. S svojim poslednjim prizorom Viripajev skozi najbolj pesimističen, izkrivljen (in obenem resničen! Verjeten!) pogled na funkcioniranje sveta in človeške družbe še zadnjič združi dva biblična arhetipa: spokorjeno prostitutko in (samooklicanega, spornega) odrešenika. Odrešenik in kurba se srečata na prelomu v dan, ko mogoče nič od gledanega in doživetega ne bo več res, kaj šele važno.

Zdaj je torej skoraj že dan. Bo prinesel sicer slabo artikulirano, krhko, dvomečo, a vendarle povezano skupnost drugega dejanja? Individualno nadrobiljenost prvega? Ali nedvoumno védenje, z absolutnim soočeno prepričanje novega Odrešenika?

Mogoče pa sploh nič od tega. Kajti:

»Ne trudi se dojeti smisla teh prizorov.« (Omar Hajam)

In:

»No sense makes sense.« (Charles Manson)

Tines Špik, Maruša Majer, Jaka Lah, Filip Samobor

Miha Javornik

PIJANI BESED, PIJANI SPOZNAVANJA

Ivan Viripajev, ki je črno komedijo *Pijani* leta 2014 napisal za düsseldorfsko gledališče, je to delo označil za svojo najboljšo dramo doslej. Zakaj?

Drama ima dve dejanji in vsako štiri prizore. Z izjemo treh prizorov, ki se dogajajo v zaprtem prostoru (stanovanju ali restavraciji), se jih pet dogaja na ulici sredi noči oz. v zgodnjem jutru.

Ulica oz. odprti prostor, ki sicer prinaša možnost srečanja, na simbolni ravni pomeni nevarnost, da se bo v zunanem, odprtem prostoru pripetilo kaj čudnega in nevarnega. Podobno velja za predstavo o noči, prisotno v kolektivnem spominu: to je čas nevarnosti in dionizičnega razvrata, saj ima vsaka noč svojo moč. Noč predstavlja drugačno, navadno z mesečino posuto realnost senc, ki je od dnevne (sončne) svetlobe vezana s skrivnostnostjo oz. temačnostjo, ko se vse nenavadno tudi uresniči.

V didaskalijah drame *Pijani* posebej izpostavljeni kategoriji ulice in noči tako napovedujeta nepredvidljivo in čudno realnost, ki je že na simboličen način vnaprejšnje ambivalentno opozorilo: očitno se bo gledalec srečal s svetom teme in posledično senc, ki asociirajo Platonovo razmišljanje o votlini. Podobno kot pri Platonu so v Viripajevi votlini zaigrane osebe/predmeti le senca realnih oseb/igralcev, ki na odru imitirajo različne ideje. Dramski lik zatorej ni individualizirana oseba z jasno prepoznavnim značajem, temveč se pod masko skrivajo razne predstave o bistvu in se prelamljajo ena v drugi sredi temačnega in neopredeljenega odprtega prostora, tj. ulice. Značilnost drame je fragmentarnost, zato v njej prevladuje rezonerstvo, ki brez psihološke motivacije predstavlja viripajevske ideje. Jasno je, da imamo posledično opraviti z ambivalentnim množtvom resnic.

Je struktura *Pijanih* posledica ambivalentnosti, ki jo je v Irkutsku rojeni Viripajev občutil že v sedemdesetih letih brežnjevskega zastoja? Ko so bile na eni strani aktualne še visokoleteče sovjetske ideje s komunistično ikonografijo, še živeče v sibirski provinci ob koncu stoletja? Ko so na drugi strani te preživete ideje sredi devetdesetih nenadoma trčile v nakičene podobe kapitalistične bleščave v prestolnici? Kakšne so bile torej v novem času sence predmetov/oseb, kdo sploh so pravi predmeti in kam so odšle ideje?

Konec osemdesetih let je bil Viripajev, danes mednarodno uveljavljeni dramatik, scenarist ter gledališki in filmski režiser, že v Moskvi. Svojo izkušnjo *noči in ulice* je v poznosovjetskem obdobju povezal z dokumentarnim gledališčem Teatr.doc, ki naj bi ponovno definiral predmet in iskal človekovo bistvo na osnovi tehnike verbatim (iz lat. »dobeseden, dobesedno«). Viripajev je svojim iskanjem kasneje dodajal nove ideje znotraj gledališča Praktika in zanje v novem tisočletju doma in v tujini prejel prestižne nagrade ter ob tem postal na ruski kulturni sceni prepoznaven nosilec drugačnih, svobodomiselnih idej. Predvsem ne prizanaša »tradiciji teroristične boljševidne organizacije« v Putinovi preobleki, ki omejuje ideje in resnico drugače mislečih. Še nedavno tega se je z ostrim pismom zavzel za liberalnega vodjo moskovskega kulturnega središča Gogolj Center K. Serebrenikova, ki so ga oblasti pripravile ...

Kako stare ideje odsevajo v sencah, ki jih mečejo predmeti in osebe v novi preobleki, je Viripajev na osnovi lastne izkušnje tematiziral v *Kisiku* (2007), in sicer v razmerju provinca (staro) – prestolnica (novo). Večkrat nagrajeno dramsko besedilo, ki ga je leta 2011 uprizoril režiser Primož Ekart v Studiu MGL, govori o ljubezni provincialca do moskovske lepote, ob kateri je mogoče zajeti kisik s polnimi pljuči. Kisik je kot *predmet* tako pomemben, da provincialec Saša zaradi njega ubije svojo ženo. A drama ne tematizira le ideje kisika, zaradi katerega bi »vsakdo ubijal«, da bi sam dihal s polnimi pljuči, temveč aktualizira bistveno etično vprašanje: lahko ubijem človeka, ob katerem ne morem dihati? Viripajev ga navezuje na idejo vsemogočnega Boga.

Kisik, ta manifest postsovjetske generacije, kakor so ga označili kritiki, prinaša preizpraševanje Božje resnice oz. njegovih zapovedi v stilu repa. Izkaže se, da so te zapovedi danes zgolj sence tistega, kar naj bi oznanjale. Natančna struktura *Kisika* konceptualno vodi do spoznanja, da je tudi Bog slab, saj je slab njegov *plod* – torej ljudje. Postsovjetska generacija, ki čuti ljubezen, saj hoče zadihati s polnimi pljuči, je za ljubezen očitno pripravljena narediti vse. Ne pozna Boga in zdi se, da ga dramatik, ki je tedaj prav tako predstavnik mlade generacije, skuša razvrednotiti, hkrati pa pripeljati nazaj.

Ljubezen, Bog in iskanje Gospoda/smisla so rdeča nit tudi črne komedije *Pijani*, ki jo tokrat Viripajev postavi v nemško sredino: za razliko od *Kisika*, v katerem imamo opraviti z mladostniki, je pred nami srednja generacija (povedno je, da Viripajev v seznamu oseb natančno označi njihovo starost), ki še vedno išče Boga in ljubezen – torej kisik.

Struktura *Pijanih* je natančna in domišljena. Gre za t. i. »igro s pari«, ki smo jo na slovenskem prepoznali že v Viripajevem delu *Iluzije*, ki so bile uprizorjene na Mali sceni MGL (2016). *Iluzije*, ki so nekakšna predhodnica *Pijanih*, so hkrati korak naprej od *Kisika* in pomembne za razumevanje črne komedije *Pijani*. Podobno kot v *Pijanih* tudi v *Iluzijah* sledimo gostobesednemu rezonerskem besedovanju. V *Iluzijah* ne prihaja le do preizpraševanja ljubezni med dvema paroma, Viripajev se tu ne omejuje le na pomen Božjih zapovedi, temveč postavlja pod vprašaj smisel besed nasploh. Nam danes beseda sploh še kaj sporoča ali pa je le blede senca predmetov, ki

odsevajo v človekovi votlini? V *Iluzijah* vidimo, da nihče ni zadovoljen s svojim življenjem. Da bi našle približek zadovoljstva in resničnost, v kateri se bodo počutile varno, dramske osebe sklepajo besedne kompromise in na veliko lažejo. Viripajevovo sporočilo je jasno: današnji človeški odnosi temeljijo predvsem na besedni igri, s katero človek spreminja svoje (socialne, igralske) vloge v skladu s trenutno potrebo. Tu Božja beseda in etika nimata nobene veljave več. V misli se prikraide ideja, da je to menjavanje vlog podobno današnjim resničnostnim šovom, v katerih vsak lahko izreče kar koli, da ga le ne bo veliki brat (Bog, režiser oz. producent) zaradi boljše gledanosti prekinil: so *Iluzije* (in posledično *Pijani*) res le vnaprej domiselno zrežirana *kmetija*?

Viripajev v *Iluzijah* ugotavlja, da lažni dogovori in barantanja ne prinašajo sreče. Njegovi liki ne najdejo celovitosti in stalnosti, po katerih hrepenijo, zato postajajo še bolj destruktivni. Na koncu paradoksalno ugotovijo, da si brez laži sploh ne bi imeli več kaj povedati. To spoznanje jih vodi v ambivalentno občutje in napeljuje na samomor. Jasno postaja, da besede v viripajevski optiki niso dejanske sence predmetov, so le človekov privid, v katerem se le medlo zarisuje prava Božja entiteta.

Pijani ponavljajo ideje, iskanje smisla oz. ljubezni iz *Kisika* in *Iluzij*. Na odru spremljamo osem zgodb, osem parov, ki naj bi bili prepleteni med sabo. A to so odnosi, za katere osebe ne vedo, da sploh so, saj niti sami ne vedo, s kom imajo opraviti: liki ne prepoznajo svojega partnerja, soproj ne prepozna svoje žene, oseba ne ve, da se je z osebo že srečala.

Na videz se zgodbe dogajajo simultano, a je v njih videti idejno sukcesivnost. Čeprav se dogajanje v dveh prizorih seli v stanovanje in restavracijo, zgodbe povezujeta noč in ulica. Pred gledalcem se odvrti kalejdoskop znano-neznanih oseb v čudnih medsebojnih odnosih. Tu imamo bankirja, menedžerja, direktorja filmskega festivala, namestnika gradbenega podjetja, prostitutko, fotomodel in lepo mlado punco. Ne glede na starostne razlike (v bistvu so vsi med trideset in štirideset, le prostitutka Rosa je mladenka dvaindvajsetih let) so vsi pijani kot čep in v tej alkoholiziranosti jih razjedajo vprašanja, ki jih je Viripajev zastavil že v drugih dramah: mar sploh lahko govorimo o resnični ljubezni? Res obstaja Gospod Bog? Je svet zgrajen samo na laži? Ima beseda sploh še kako vrednost? Smo sploh lahko dobri ljudje, če pa prihajamo od drevesa Spoznanja, ki rodi slabe sadove? V bistvu ista, že znana vprašanja, le da zdaj vpeta v nekakšen alkoholni delirij ...

Njihovo besedovanje (dejanj – z izjemo pretepa – je v drami malo) bistveno zaznamuje alkohol. Kot je v ruski kulturi že navada, je alkohol v literaturi vzpostavljaval iluzijo prave resničnosti in predstavljal možnost pobega od lažnivo skonstruirane (ne samo sovjetske) dejanskosti; kot dober primer alkoholne resničnosti je vredno omeniti poemu *Moskva-Petuški* Venedikta Jerofejeva. Tudi v *Pijanih* ni nič drugače, saj imamo opraviti s tipično rusko ambivalenco: trezno in logično razumljen vsakdan se napaja na laži, nastaja namensko vzpostavljena resničnost z določenimi družbenimi vlogami, ki so dejansko le stvar konstrukta. Drugačen je alkoholni privid, kjer se skozi lažne vloge naključno kažejo nenadzorovani čustveni izbruhi in besede postajajo resnične.

Pri Viripajevu na eni strani spremljamo odrski resničnostni šov, ta odrska iluzija (in gledališka laž) pa prehaja v logično nepovezan izbruh iskrenosti. Osebe v šovu na odru vsaj za hip odložijo maske in njihove besede postajajo prepričljivejše. Nobeno naključje ni, da je Viripajev na začetek besedila postavil verze Omarja Hajama, ki razlagajo viripajevsko ambivalenco: »Vse, kar vidiš, je zaznava le ena, / samo oblika – bistva pa nihče ne pozna. / Ne trudi se dojeti smisla teh prizorov, / sedi spokojno ob stran in natoči si vina.«

Človekovo vprašanje zaznava, oblike (sence) in bistva (predmeta/osebe in njegove ideje) je v drami *Pijani* pripeto na tipično, že omenjano viripajevsko temo o ljubezni in Bogu. Če živimo v svetu iluzij oz. resničnostnih šovov, je ljubezenski odnos lahko naraven, lahko pa samo zaigran za potrebe šova oz. gledališke predstave: viripajevski liki se vsepovprek in slučajno zaljubljujejo in pri tem ne čutijo ljubezni, niti se je ne zavedajo. O njej lahko samo govorijo, ponavljajo naučene stavke, kot bi se hoteli prepričati, kaj se skriva za besedami.

Prehod od sveta laži v svet alkoholizirane resničnosti, ki ga v drami slabo argumentirano izraža tudi filmska resničnost (prim. Gabrielove besede: »Jaz sem že v kinu.«), vodi do smeha in hkrati do satiričnega posmeha. Tako sarkastično zvenijo pijane Markove besede, ki so v svetu alkoholiziranih hlapov (z vidika treznega opazovalca na pijansko blebetanje) vprašljive, a hkrati še kako resnične: »Smisel je v tem, da vidimo. To je vse. Smisel je v tem, da vidimo. Pika.« Še bolj smešno omenjena izjava zveni, ko jo namenijo Marti (ta v Markovi optiki dobiva ime Gulbahar in Maja), a ta ga v pijanosti sploh ne prepozna, torej – ne vidi. Markov retoričen odziv je simptomatičen: »Ampak kdo, kdo vidi, to pa je vprašanje!«

Besede o smislu, nujnosti videti se ambivalentno sprevračajo v svoje nasprotje. Tako Mark kot Marta ne vidita nič, saj ne vesta niti tega, kdo sta, niti tega, zakaj sta se na ulici sploh srečala. Nekaj podobnega se pripeti v drugem prizoru, ko Lorenz ne ve, da je Magda njegova žena. Dramska struktura, ki se s tem preveša v smer absurda (spomnimo se Harmsa ali kasneje Ionesca), govori o (ne)smislu komunikacije. Besede zvenijo poljubno, naučeno in odgovor na iskanje smisla se (vsaj na začetku) napaja iz stavka iranskega filma, a njegovega naslova se Mark sploh ne more spomniti. Na Martino vprašanje, zakaj sedita sredi ulice, Mark odgovori: »Zato, da bi našla kraljevski diamant, prelepa Gulbahar.« Mark seveda ne ve, kako in zakaj se beseda Gulbahar povezuje z diamantom, ve le to, da gre za stavek iz filma. Očitno je, da osebe na odru ne zrcalijo nobenih senc resničnih ljudi in da so tja postavljene le zato, da bodo nekaj naučenega odigrale; so torej lutke v igri dramatika, scenarista, režiserja oz. Gospoda. Mark vpraša: »Kdo pa si ti, Gulbahar?« Marta pa odgovori: »Jaz ta trenutek še ne vem, kdo sem.«

Ravno zato so prebliski znotraj naučenih vlog v resničnostnem šovu, ki je ambivalenten, pomembni, saj govorijo o čutno-čustvenem luščenju identitete izpod (dramske in družbene) maske. Seveda ti izbruhi zvenijo kot tujek, kot resnica znotraj vnaprej zrežiranega in na videz zabavnega sveta. Mark ob koncu prvega prizora pravi (in se s tem obrača tudi na občinstvo): »Naprašam vas – kdor od vas se ne boji, da bo fasal tega kurčevega raka, naj

Tines Špik, Filip Samobor

stopi korak naprej. Kdo se ne boji, da bo fasal tega kurčevega raka? Tišina. Zdaj je pa nastopila globoka tišina. Tako da posedimo minutko vsi skupaj in prisluhnimo tej globoki tišini. Tako, to je vse.»

Tisto vse se torej skriva v pomenu »videti v tišini«. Ta rezonerski preblisk, ki ga lahko interpretiramo kot poziv h kontemplaciji, se ponavlja oz. razvija v drugih prizorih in z drugimi pijanimi osebami. Magda pravi: »Vse to je tukaj! Molk in ljubezen. In to, kakšna si ti, in to, kakšna sem jaz in vesoljska ladja mojega srca bo odplula za vedno.« Laura je vznihčena nad Magdinimi resničnimi besedami, a jih lahko ovije le v naučene klišeje: »Kako je to lepo, kako je to lepo!«

Ti in podobni besedni klišeji se kot naučeni ritual nenehno ponavljajo in v tem procesu se njihov pomen popolnoma razvrednoti. Magda v pijanosti nevede dojame puhlost besed, a se lahko zateče le k drugemu frazemu, ki oživlja tipično viripajevsko temo Boga: »Gospod moj kozmos, usmili se me, dékle svoje. /.../ Gospod, napoji me in spravi me s pameti. Gospod, odvedi me tja, kjer bom, kot pravijo, sama. Gospod, odpusti mi. Gospod, odpusti.«

Na eni strani imamo Magdo, ki se intuitivno zaveda smisla in jo razjeda občutek krivde ter se zateka k Bogu, na drugi pa Lauro, ki se sploh ne more znebiti klišejskih form. Iz klišeja »kako je to lepo« prehaja Laura ob Magdinem občutju krivde pred Bogom k frazi: »Moj Bog, jaz ljubim samo tebe, a me razumeš, samo tebe, Bog moj. /.../ Jaz tudi ljubim samo tebe, moj Bog.«

Pred gledalcem se vzpostavi dilema. So te besede o Bogu res mišljene kot globoko zavedanje človekove krivde pred Bogom (pa četudi je to le Kozmos) ali so zgolj naučena igra, s katero se polni tišino na odru z besedami o ljubezni do Boga, ki jih kulturno vzgojen gledalec rad sliši? So liki na odru res živi ljudje ali zgolj maske, ki kljub nenehnemu spreminjanju odnosov ponavljajo eno in isto, ker drugega ne znajo? Se v človekovi naučeni in vsiljeni predstavi, v kateri je le v pijanskem stanju mogoče zaznati drobce individualne refleksije, lahko kaže bistvo? Je to res Bog, ki »sprejema vse te odločitve /.../ in se odloča o vsem namesto nas«, kot pravi Laura? Ali je resnica Lorenzova trditev, da Bog odloča o vsem, a hkrati vanj dvomi:

MAGDA: A ti verjameš v Boga, Lorenz?

LORENZ: Mislim, da ja, Magda.

Mnoštvo resnic je jasno vzpostavljeno in ravno to mnoštvo povzroči, da je gledalec zmeden: Rosa, prostitutka, zatrdi, da verjame v Boga, tridesetletna predstavnik menedžerjev (Max in Rudolf) pa vanj ne verjameta ... Kje je resnica, kje spoznanje?

Da je v ambivalentnem viripajevskem svetu možno vse (ob tem je videti analogijo z ustvarjalnostjo Dostojevskega), da se dramska struktura opazno premika v smer absurda, pričajo naslednji prizori iz drame Viripajeva. V tretjem prizoru Gustav zahteva priznanje (torej potrdilo o resnici!), da je Karlovo mamo ubil maček. Karl, ki se brani, da kaj takega ni mogoče, saj mama mačka nikoli ni imela, Karl zaradi Gustavovega besednega nasilja dopusti možnost, da je pač imela mačka. Preigravanje sintagme »maček je ubil mamo« ponovno deluje

komično, saj jo sodelujoči in gledalci sprejemajo dobesedno, izkaže pa se, da jo je treba brati metaforično: umrla naj bi zaradi alergije na mačke.

Če je v prvih dveh prizorih govor o poljubnem in naučenem sprejemanju besednega pomena, ki naj bi v dejanskosti pomenil to, kar je z izjavo res izrečeno (zato se liki nad posameznimi izjavami popolnoma navdušijo), je v tretjem dobeseden pomen relativiziran: čeprav naj bi Karlova mama umrla zaradi alergije na mačke, Karl zatrdi, da je njegova mama živa. Na prigovarjanje vseh, naj Karl končno že sprejme, da je mrtva, on pravi: »Za vsako besedo, ki pride iz naših ust, smo dolžni prevzet odgovornost. /.../ Gospod nas bo terjal za vsako besedo, ki je prišla iz naših ust.«

Viripajev je jasen. V svetu tišine je treba z odgovornostjo izbirati besede, saj je to pogoj, da bomo nekoč spet videli. Gustav namensko poduča Karla: »Ti si dejansko Gospod, to je tisto, kar moraš razumeti, stari moj. Samo to, stari moj, ti si Gospod, samo to moraš razumeti, in vse bo točno tako, kot mora biti.« Torej je vsak lahko Gospod Bog (Gustav to večkrat poudari), ko si sam po svoji podobi ustvarja (vidi) svojo realnost.

Ampak absurd se na ravni besednih znakov zaostri kot nenaden in nenadzorovan *čivk*. Gabriel je med naučeno komunikacijo (ne)hote *tvitnil*: »Bog ljubi vegetarijance, mesojedce pa pošilja v pekel.« Premik ustaljene predstave z vnaprej pričakovanimi besednimi vzorci v smer individualnega in nepričakovanega označevanja pred poslušalcem spet ustvari komično-absurdni efekt.

Videti v tišini in z odgovornostjo izrekati besede poruši naključen čivk iz nekega resničnostnega šova o pijanih. S tem se naključni prebliski resnice potopijo nazaj v svet alkoholiziranih senc, kjer je (sledječ Hajamovim besedam iz mota) videti edino (pravo?) ljubezen. To je ljubezen do alkohola. Gabriel pravi: »Ljubezen do alkohola je čisto ista ljubezen, kot je ljubezen matere do sina. Čisto ista, kot je ljubezen meniha do Gospoda.« V tej ljubezni se je treba pogrezniti v tišino in prisluhniti Gospodovemu šepetu: »Tišina! Dajmo poslušati Gospodov šepet v našem skupnem srcu.«

To, morebiti edino pravo spoznanje, v drugem dejanju nazorno podkrepi Lorenz: »Gospod zmeraj govori svetu skozi pijane. Kar ima Gospod na umu, ima pijani na jeziku.« Vse drugo sta laž in pretvarjanje. Iz tega potemtakem sledi, da drama Viripajeva ne more biti znak nove iskrenosti, o kateri govori režiser peterburške postavitve *Pijanih* Andrej Moguč. Lahko je kvečjemu njena senca.

Idejo Viripajeva nazorno ponazarja prva kitica iz pesmi *Rubajati* že omenjenega Omarja Hajama:

Pijem veliko vina zato, da se bo njegov vonj

dvignil iz prahu, ko bom tam spodaj;

če bo pijanec naletel na moj prah,

ga bo vonj mojega trupla opijanal do krohota.

Lorenz v drami pa pravi: »Ne se prepričaj, pravi Gospod. Najvažnejše je, ne težiti.« »Ne težiti,« ponovijo Magda, Linda in Karl ... oziroma kakor koli se že imenujejo ... Nam preostane le, da se našemu absurdu krototamo.

Svetlana Slapšak

SLOVNICA PIJANSTVA: IVAN VIRIPAJEV, PIJANI

*Pijem veliko vina zato, da se bo njegov vonj
dvignil iz prahu, ko bom tam spodaj;
če bo pijanec naletel na moj prah,
ga bo vonj mojega trupla opijanil do krohota.*

(Omar Hajam, na začetku drame Ivana Viripajeva)

Smrt – vino – smeh: trikotnik, natančneje njegov tekoči del, vino, ki povezuje druga dva, smrt in smeh, v obeh smereh: torej antično gledališče oz. njegova starejša oblika – komedija. Vse se dogaja v Evropi, tam, kjer pomlad nastopi nekje ob koncu februarja. Evropa se danes svoje davne gledališke preteklosti spomni v obdobju karnevala. Duše pokojnih vzniknejo iz zemlje v obliki rožic, znak za žive, da jih napojijo z vinom, ki je zamena za kri; pokojni so maščevalni, zato morajo živi spremeniti svoj videz, da jih ne bi prepoznali: oblečejo se drugače, obraze prekrijejo z maskami – moka in malo vode, če ni drugega. Ob pomoči vina se tudi obnašajo drugače – norijo, govorijo obscenosti, smejejo se, saj močan zvok odganja demone in smrt. Postanejo drugo od zunaj in od znotraj. Gledališče.

Junaki Ivana Viripajeva izvajajo navidezni dionizijski ritual: vsi so že pijani in ostanejo pijani skozi vso dramo, ki se osvobaja iz spon komedije. Viripajev nadaljuje nekoč subverzivni izkaz romana *Moskva-Petuški* avtorja Venedikta Jerofejeva, zdaj pač v Neorusiji, ki se je udomačila v Evropi in se sprijaznila s kapitalizmom. Ampak zdaj je to orodje kulturnega poenotenja evrokracije, vladajočega sloja, mešanice menedžerjev, bankirjev in festivalskih kulturnikov ter predvidljivih partneric: soprog, manekenk, prostitutk. Pomemben je seznam oseb, na katerem so navedena njihova leta: ženske so med dvajsetimi in štiridesetimi plus, moški med tridesetimi in petdesetimi. Subverzivnosti ni več, pijanstvo je vsakdanjik, vsaj festivalskega obdobja (karnevala). Kode in zadrege so opuščene, noč je v kuhinji restavracije, v bolj ali manj luksuzni dnevni sobi ali na ulici – eno samo dolgo pijanstvo do jutra. Anonimnež v avtobusu do Strasbourga ali predsednik evropskega sveta v ponedeljek za govornico v parlamentu kažeta enakega mačka, saj sta popivala od petka zvečer. Pijanstvo ni več subverzija revežev in neprilagojenih v sistemu, ni več samomorilsko improviziranje z vsako tekočino, ki ima v sebi kaj alkohola: pijanstvo je znak socialnega položaja, privilegij bogatih, del nedosegljivih sanj revežev, ki sežejo le po pivu. Socialne razlike se pokažejo zgodaj, najstniki že točno vedo, kdo ima dostop do dragih pijač.

Evropsko pijanstvo torej ponavlja zahteve dionizijskega gledališča glede odnosa do smrti, a je namenjeno le pripadnikom enega sloja. Lahko jih imenujemo stečajni upravitelji evropskega karnevala: vsi ostali na karnevalu so že nezaposleni, festivalski sloj pa še ima sredstva, da si karneval privošči in prisvoji, najbolje kar ob vsakem koncu tedna.

Ta sloj nima omembe vrednega kulturnega spomina, saj šteje predvsem položaj v administrativni hierarhiji. Zato so pripadniki sloja tako občutljivi na iranski film, tisto nedojemljivo drugo, nerazumljiv jezik in komaj prepoznavna čustva, mehurčke v šampanjcu kulturnega kolonializma. Ah, iranski film! Vse nagrade bo dobil, če se slučajno ne pojavi posebno morbiden grški film. In šli bomo z Liffa v lajf skozi noč po pozni projekciji, polni *gjulbaharja*, ki ga bomo potem zamenjali z alkoholom. Kot da bi vse to vedel, Viripajev na osnovi odsotnosti in neodgovornosti kulturnega spomina konstruira komiko in smrtni krč pijanstva, ki je pozabilo dionizijska pravila.

Dramaturgija Viripajeva je zasnovana kot nižja burleska – torej posmeh višjemu družbenemu sloju, ki je v drami ponižan. V njegovi interpretaciji takšna burleska deluje kot avto-parodija, saj je prevladujoči komični učinek neskončno ponavljanje, ki deluje mučno. Pijansko ponavljanje sicer pripada omenjenemu tipu burleske, ker razkriva revščino misli in imaginacije. Na drugi strani revščina misli in imaginacije pijanega predstavnika evrokracije dokaj hitro pripelje do Boga oz. do banalizacije verske kontemplacije. In seveda, v pijanski razjokanosti nad sabo tudi do povezovanja Boga in ljubezni. Če je izrazito ubogo premišljevanje o Bogu patetično, je premišljevanje o ljubezni (Bog + promiskuiteta) groteskno. Najboljše komične učinke Viripajev potemtakem ustvarja na področju nehotenega, v pijanskem nonsensu. Pijanske geste in *slapstick* efekti so sicer ključni strukturno-tematski del nižje burleske. V drami ni niti ene trezne osebe. Vprašanje ostaja, ali (odvisno od režijskega koncepta in njemu prilagojene dramaturgije) v uprizoritvi morda vidimo plesno inscenacijo: žanrovsko prirejene besede v tem primeru lahko služijo kot zaslon, le da se učinek nenehnega ponavljanja izgublja. Igranje pijanstva kot običajna šolska vaja na vseh dramskih akademijah je raztegnjena skozi vso dramo, s čimer je posredno nakazana povezava s post-dramskim in ne-dramskim, s pijanstvom kot antropološko vsebino, različno od kulture do kulture. Evrokratsko pijanstvo se tako definira kot pijanstvo (višjega) družbenega razreda.

In vino veritas ali banalizacija samorazkrivanja je tako rekoč nujni tematsko-slovnični del pijanskega govora. Kdo je s kom spal v preteklosti ali včeraj je tista »resnica«, ki je potrebna, da pijanskemu govoru zagotovi prepričljivost, da ga končno »prepoznamo«. Dopolnjena je z burleskno svatbo, eno, ki se je zgodila prav pred dramo, in drugo, ki v burlesknih okoliščinah poteka na ulici, z lažnim duhovnikom, obscenimi besedami in pijanskimi gestami. Zdi se mi, da Viripajev s tem dodaja še en burleskni sloj, parodično aluzijo na družbeno izjemno zanimive komedije ali drame Yasmine Reza, ki opisuje podoben družbeni sloj. Medtem ko se na sceni v njenih besedilih dogaja psihično in občasno fizično masakriranje likov, pa v zakulisju liki, ko jih publika ne vidi, izvajajo svojo vsakdanjo burlesko v besedilu Viripajeva.

Navmahija je oblika antičnega rimskega spektakla krvi in krutosti, ki se je izvajala v (amfi)teatru, napolnjenem z vodo, in v katerem so se profesionalni borci borili in medsebojno ubijali v čolnih kot v pomorski bitki. Voda je bila v gledališču predmet mnogih uspešnih režijskih interpretacij. Tekočine, ki jih uvaja Viripajev, so raznolike in povzročajo, da so igralci ves čas temeljito namočeni: ulično blato, kuhinjske smeti s tekočinami, nenavadna uporaba kadi, alkoholne pijače, ki jih v dnevnih sobah obvezno rušijo z miz. Navmahijski efekti Viripajeva so, tako kot pijanske geste, na sceni prisotni ves čas. Z ene strani ta učinek poudari metaforično »namočenost« vseh likov, z druge strani pa opozarja na banalen, kratkotrajen učinek »odplaknjenosti«.

Ivan Viripajev je »enomotivski« dramski in filmski avtor: vedno uporablja en dogodek, pojav, enostavno zgodbo, da bi lažje prikazal nemoč dialoga in človeške komunikacije nasploh. Liki morajo biti neizraziti, ni posebnega/osebnega govora, oznake karakterja so minimalne. V *Pijanah* s tem postopkom doseže kolektivno, razredno optiko. Liki v glavnem pijansko blebetajo in se zelo počasi dokopljejo do prebliskov pomena. V drugem delu nonsens počasi izgine in ga zamenja psevdo-filozofska razlaga, ki ostaja v krogu Bog + ljubezen. Občasno se v takšnih monologih pojavi logična struktura. Ali je to znak, da se je nekdo streznil? Ali streznitev pomeni razumnost? Očitno ne: osnovna funkcija pijanstva, pozaba smrti, je prenehala in v trenutku povratka k nekemu osnovnemu razumevanju stvarnosti se pojavi tam, kamor spada – v realnem svetu. Prvi (kronološko) med pijanci ve, da bo umrl za rakom. S takšnim razlogom za pijanstvo se cirkularni motiv zaokroži, pobeg v pijanstvo pa še potencira banalnost in nesmiselnost. Festival/karneval se bo končal, prišel bo neki ponedeljek, maček-smrt bo sledila. Čas ekstaze ni bil izkoriščen za spravo, sprejetje kroga življenja in smrti ni bilo doseženo, pijanstvo je bilo zaman. Sicer je pijanstvo kot začasni dionizijski izstop zgrešeno že v samem izhodišču zaradi razredne določenosti, ki se je liki ne morejo osvoboditi. Evrokracija je plehka, ko je trezna, nekreativna, ko je pijana, prazna, ko deluje, prazna, ko popiva. Verjetno je vse to povezano z nesposobnostjo doseganja tistega, o čemer poje Omar Hajam in kar je skrito sporočilo iranskega filma (morda ne vsakega): smeh ali prepoved smeha, ki smeh naredi še močnejšega. Smeh in smrt nista sovražnika, sta nasprotnika in se dopolnjujeta. Površna moč, ki jo kot edino omogoča neoliberalni kapitalizem, ni sposobna ne stika z antropološkimi kodami, ne iskanja znanja, ne otipavanja realnosti zunaj razrednega sveta. Smrt tako postane pošast, ki ji je zamerjena nekooperativnost v tako koncipirani banalnosti človeškega življenja – nekaj je prekinila, neko ambicijo je zatrla, neki nakup preprečila. Izziv smrti se izpoje z ekstremnimi športi, torej z vprašanjem, kdo je sposoben plačati in še najti sponzorje za ekskluziven izstop. V grški antični in sodobni ustni in pisni tradiciji Herakles premlati Smrt (Thanatos, moškega spola), Bruce Lee pa se v grški rebetski pesmi s Haronom (ki je v službi Smrti) pomeri v karatejski borbi. Smrt je torej občasno šibka, občasno neumna, ni preveč božanska, lahko jo kdo tudi prevara, morda se ji začasno izogne, če spoštuje pravila dionizijske ekstaze; vsekakor pa jo zlahka zamoti z glasnim smehom.

Ivan Viripajev pošilja enostavno sporočilo o tem, da je s smrtjo treba biti resen in razumen, kar seveda pomeni izgubo časa, pa poglobljen dialog, posvečanje ljubezni drugemu in ... treznost.

Milan Štefe, Filip Samobor, Tine Šušter, Sebastian Cavazza, Ana Penca, Tines Špič, Judita Zidar, Maruša Majer, Jožef Ropoša, Jaka Lah

Ivan Viripajev

PIJANI

Drama v dveh dejanjih

Prevedla **Tatjana Stanič**

*Pijem veliko vina zato, da se bo njegov vonj
dvignil iz prahu, ko bom tam spodaj;
če bo pijanec naletel na moj prah,
ga bo vonj mojega trupla opijanal do krohot.*

*K vragu post in molitev, mošeja in mula!
Naj hvalo Alahu poje čaša, zvrhana vina.
Naše meso je v igri neskončnih premen,
vrč bo prihodnjič iz njega, morda pa fildžan.*

*Vse, kar vidiš, je zaznava le ena,
samo oblika – bistva pa nihče ne pozna.
Ne trudi se dojeti smisla teh prizorov,
sedi spokojno ob stran in natoči si vina.*

OMAR HAJAM, Rubajati

Nastopajo:
MARTA – lepa mlada punca, 21 let
MARK – direktor pomembnega mednarodnega
filmskega festivala, 46 let
LAURA – fotomodel, 30 let
MAGDA – Laurina prijateljica, 30 let
LORENZ – Magdin mož, 35 let
GUSTAV – bančnik, 53 let
LORE – Gustavova žena, 40 let
KARL – bančnik, 50 let
LINDA – Karlova žena, 47 let
RUDOLF – menedžer za odnose z javnostmi, 30 let
MAX – bančni menedžer, 32 let
MATHIAS – menedžer reklamne agencije, 35 let
GABRIEL – namestnik direktorja gradbenega podjetja,
31 let
ROSA – prostitutka, 22 let

PRVO DEJANJE

Prvi prizor

Noč, ulica. Na ulici, nasproti vhoda v restavracijo, ki je že zdavnaj zaprta, stoji mlada punca, to je Marta. Marta je pijana. Oblečena je v kratko poletno oblekico, v roki pa ima majhno naramno torbico. Marta je zelo močno pijana. Ne more stati pri miru, maje se z ene strani na drugo. Pijanost premetava njeno krhko telo enkrat desno, drugič levo, enkrat naprej, drugič nazaj, podobna je kosu časopisnega papirja, ki ga veter vrtinči po cesti. Nazadnje stopi nekaj korakov vstran, izgubi ravnotežje in pade v blatno lužo. Po padcu izdavi nekaj nerazločnih glasov, iz katerih je komaj komaj mogoče razbrati nekaj v smislu: »Pa kaj mi delaš?« Marta leži v blatni luži. Poskuša vstati. Napne moči in se postavi na vse štiri. Po obrazu ji tečejo blatni potočki. Njena obleka je čisto blatna. Njene gole noge so blatne. Poskuša vstati, vstane. Z roko tipa po svojem desnem boku za torbico. Potem po levem. Torbice ni. Pogleda dol. Njena torbica je tam, v luži. Marta se skloni, da bi jo pobrala, izgubi ravnotežje in spet pade v lužo. Ob padcu se grdo udari in spet zakriči nekaj nerazumljivega v smislu: »Pa zakaj mi to dela?« Pride Mark. Zelo je pijan in komaj komaj premika noge. Zagleda Marto, ki leži v luži, hoče stopiti k njej, vendar se mu ne posreči takoj, ker se opoteka z ene strani na drugo. Naredi nekaj korakov naprej, potem nekaj korakov nazaj, potem spet naprej. Videti je, kot da pleše nekakšen čuden, komičen ples. Nazadnje mu uspe priti do Marte. Stoji zraven nje in gleda, kako Marta poskuša vstati. Marta poskuša vstati, dvigne se na kolena, potem se opre z dlanmi ob tla in skuša dvigniti ritko in zravnati noge. Mark opazuje, kaj počne Marta, ampak njegovo telo se upogne nevarno nazaj in zamahujoč

z rokami se opoteče nekaj korakov ritensko, vendar se mu posreči, da ostane na nogah. Povrne ravnotežje in se vrne k Marti. Marta se ni uspela postaviti na noge in se je odločila, da si malo oddahne. Odločila se je, da bo malo posedela. Posedela prav v tej luži, iz katere se je trudila vstati. Usedla se je na zadnjo plat in iztegnila gole noge. Sedi natančno sredi luže. Mark jo gleda. V njem se odvija nekakšen miselni proces. Maje se z ene strani na drugo in vztraja ob Marti, ki sedi v luži. Hoče se ji približati, vendar se mu ne posreči takoj. Nazadnje stopi do nje in ji pomoli roko. MARK: Lhk primš. (Lahko primeš.) Marta strmi v Marka, ne da bi dojela, kaj bi rad od nje. Mark z roko maha pred njenim obrazom. MARK: Pomgt čm. (Pomagat hočem.) Marta strmi v Marka in iztegne roko. Marko jo prime za roko in jo potegne k sebi. Marta poskuša vstati. Mark se močno maje, vendar ne izpusti njene roke. Nazadnje se Marti posreči dvigniti na eno koleno, potem na drugo. Čez nekaj časa se ji posreči vstati na eno nogo. Mark jo z vso močjo vleče za roko, Marta skoči na noge, izgubi ravnotežje in pade na Marka, ki prav tako izgubi ravnotežje, in ker je ne more držati, skupaj z njo pade v tisto lužo. Med padcem oba zakričita. Iz Marka plane: »Niste zdržali?!«, iz Marte pa: »Ne rabim jaz tega?!« Nekaj časa ležita v luži. Prvi se zgane Mark, po nekaj neuspešnih poskusih se mu posreči dvigniti na kolena. Marta medtem nepremično leži v luži. Mark se poskuša pobrati s kolen, pa mu ne gre, kar naprej izgublja ravnotežje in pada nazaj na kolena. Po tretjem neuspelem poskusu se odloči, da se bo splazil malo stran, po vseh štirih kot pes se izvleče iz luže in se na robu usede na zadnjo plat. Čisto blaten je. Gleda Marto, ki leži v luži.

MARK: Ej ... Asižv... živa ... Ej ...

Ob zvoku Markovega glasu se Marta malo premakne. Dvigne glavo. Po obrazu ji polzijo blatni potočki. Spravi se na vse štiri in se odvleče proti Marku. Zleze k njemu in se usede zraven. Mark zadovoljno gleda Marto in kima.

MARK: No, tako.

Marta si z rokami briše obraz, videti je, da je malo prišla k sebi. Mark jo dolgo gleda, kot da bi se spraševal, zakaj si briše obraz z rokami. Gleda jo in potem začne govoriti. Jezik se mu zapleta, zato z veliko težavo oblikuje vsako besedo posebej.

MARK: Smisel je v tem, da vidimo. To je vse. Smisel je v tem, da vidimo. Pika.

Marta dvigne glavo in pogleda Marka. Očitno se trudi, da bi dojela, kaj se dogaja. Mark prav tako gleda Marto.

MARK: Ampak kdo, kdo vidi, to je pa že vprašanje.

Marta napeto strmi v Marka, očitno se trudi, da bi dojela, kdo je ta tip.

MARTA: Kdo me to sprašuje?

MARK: To sem jaz, Mark.

MARTA: Kdo je to jaz?

MARK: Jaz sem Mark.

MARTA: Ti si Mark?

MARK: Jaz sem Mark.

MARTA: Nič ne štekam, nič.

MARK: Treba je videt cilje in naloge, ki si jih zastavljamo, to je vse.

MARTA: Pozabila sem, kako ti je ime.

MARK: Mark.

MARTA: Mark, zakaj sediva tukaj?

MARK: Zato, da bi našla kraljevski diamant, prelepa Gulbahar.

MARTA: Ime mi je Marta, ne Gulbahar.

MARK: To je stavek iz filma.

MARTA: Zakaj pa?

MARK: Iz iranskega filma, ki ima naslov, zdaj se ga ne spomnim.

MARTA: Zakaj?

MARK: Zato, ker sem to spoznal, in zdaj to podarjam tebi, Maja.

MARTA: Marta. Ime mi je Marta.

MARK: Jaz sem pa direktor filmskega festivala Mark Gardenich.

MARTA: Pribit si ko macola.

MARK: Kdo pa si ti, Gulbahar?

MARTA: Jaz ta moment še ne vem, kdo sem jaz. Iščem samo sebe in hočem kozlat.

MARK: Ti kar kozlaj, samo ne po moji obleki, jaz sem direktor filmskega festivala in ne smem bit pokozlan. Aja, saj res, moje ime je Mark, tukaj sem bil na obisku.

MARTA: Ti si na obisku, Mark?

MARK: Ja, tukaj sem na obisku. Pri prijateljih, ki so me na smrt napili.

MARTA: A potem boš zdaj umrl, Mark?

MARK: Smrti ni, prelepa Gulbahar. Vsevišnji nas sprejme k sebi, ko umremo, to je vse.

MARTA: Joj, joj, joj! To je tako sranje, vse to, kar si lihkar rekel! To je tako sranje, vse to, kar si lihkar rekel. To je čisto navaden bulšit, to, kar si lihkar rekel.

MARK: Smrti ni, in to je vse.

MARTA: To je tako sranje, to, kar govoriš. To je eno čisto navadno nakladaško sranje, kar si zdajle rekel.

MARK: Smrti ni, prelepa Gulbahar.

MARTA: Nehaj.

MARK: Smrti ni, prelepa Gulbahar.

MARTA: Nehaj, če ti rečem.

MARK: Smrti ni, prelepa Gulbahar.

MARTA: Zapri, a slišiš, tebi govorim!

MARK: Smrti ni, prelepa Gulbahar.

MARTA: Tih bod, a slišiš, če ti rečem, tih bod!

MARK: Smrti ni ...

Marta začne z rokami tolči Marka po obrazu in kričati.

MARTA: Tih bod, tih bod! Zapri gobec! Zapri ta tvoj gobec!

Mark se z rokami ščiti pred Martinimi udarci in govori naprej.

MARK: Smrti ni. Ne. Smrti ni.

MARTA: Tih bod! Prosim te, bodi tiho! Utihni! Nehaj ponavljat ta bulšit! Grozno mi je!

MARK: Smrti ni, prelepa Gulbahar.

MARTA: Vsak čas bom kozlala od vsega tega sranja. Tih bod, tih bod!

MARK: Smrti ni, prelepa Gulbahar.

Marta se s celim telesom vrže na Marka, trudi se, da bi mu zamašila usta z rokami.

MARK: Smrti ni, prelep...

MARTA: Tih bod, prasec ...

MARK: Ni, prelepa ...

MARTA: Tih bod, tih bod ...

MARK: Smrti ...

MARTA: Ti si prasec, prasec si, tih bod ...

MARK: Smrti ni, prelepa ...

MARTA: Tih bod, prasec, zapri!!!

Mark obrača glavo in ne pusti Marti, da bi se dotaknila njegovega obraza. Marta ga tolče po vratu. Mark zamahne in jo z vso močjo udari po obrazu. Marta odleti vstran in pade po tleh. Nepremično obleži.

MARK: Treba je premislit svoja dejanja, kot se spodobi, preden se česar koli lotiš. Treba je uredit svoje misli. O čem razmišljaš? Premisli, o čem

razmišljaš, preden začneš govorit. Jaz sem direktor mednarodnega filmskega festivala in točno vem, kaj se vam plete po glavah. V vaših glavah sta strah in negotovost pred jutrišnjim dnevom. Kdor od vas, ki ste tukaj, se ne boji, da bo fasal tega kurčevega raka, naj stopi korak naprej. Kdor se ne boji, da bo fasal tega kurčevega raka, naj stopi korak naprej. Naprošam vas – kdor od vas se ne boji, da bo fasal tega kurčevega raka, naj stopi korak naprej. Kdo se ne boji, da bo fasal tega kurčevega raka? Tišina. Zdaj je pa nastopila globoka tišina. Tako da posedimo minutko vsi skupaj in prisluhnimo tej globoki tišini. Tako, to je vse.

Mark utihne. Sedi in posluša tišino. Marta leži na tleh, začne hlipati. Mark posluša njeno hlipanje. Tema.

Drugi prizor

Laurino stanovanje. Velika dnevna soba, v kateri so dva kavča, trije fotelji in dve klubski mizici za koktajle in časopise. Po zidovih so fotografije in filmski plakati. Na enem od zidov so knjižne police s knjigami in videi. Ob oknu stoji velik akvarij z drobnimi rdečimi ribicami. Po tleh je razgrnjena kosmata bela preproga. Na mizicah in po tleh so kupi steklenic od piva, vina, vodke, viskija itd. Povsod so krožniki s prigrizki, polito vino, prevrnjeni pepelniki. V sobi sta Laura in Magda. Zelo sta pijani. Sliši se glasba, Laura in Magda objeti stojita sredi sobe, kot da plešeta, ampak v resnici se samo opirata druga na drugo, da ne bi padli. Druga drugo podpirata, vendar se obe skupaj majeta levo in desno. Spominjata na rokoborca v objemu. Za trenutek jima uspe obstati na mestu. Magda dvigne glavo in pogleda Lauro.

MAGDA: A veš, hočem te nekaj vprašat, a veš? Hočem te vprašat, ampak to je ful važno, a veš to? Povej mi, a veš to?

LAURA: Ne vem.

MAGDA: Ne veš.

LAURA: Ne vem, kje je, to, kar ti govoriš, kje je to?

MAGDA: Tukaj.

LAURA: A, tukaj?

MAGDA: Ja, zato ker to je tukaj. Vse to je tukaj! Molk in ljubezen. In to, kakšna si ti, in to, kakšna sem jaz, in vesoljska ladja mojega srca bo odplula za vedno.

LAURA: Kako je to lepo! Kako je to lepo!

MAGDA: Kdo bo odprl vrata ženski, kadar stoji pred vrati?

LAURA: Kako je to lepo, kako je to lepo!

MAGDA: Naj odprejo vrata, naj prinesejo vodo! Naj se solze spremenijo v dež!

LAURA: Ej, hudo! To je tako lepo! Daj še!

MAGDA: Gospod moj kozmos, usmili se me, dekle svoje.

LAURA: Hudo, hudo! Gospod kozmos, hudo!

MAGDA: Gospod, napoji me in spravi me s pameti.

Gospod, odvedi me tja, kjer bom, kot pravijo, sama.

Gospod, odpusti mi. Gospod, odpusti.

Magda odrine Lauro, močno se maje in stopi nekaj korakov vstran.

MAGDA: Ne moreš mi oprostiti, ane, da ne? Ne moreš mi oprostiti, zato ker misliš, da mi ne moreš oprostiti, ane?

LAURA: Joj, joj, joj, ti nisi nič kriva.

MAGDA: Ja, sem, a mi ne moreš oprostiti? Kriva sem, a mi ne moreš oprostiti?

LAURA: Ti nisi čisto nič kriva, joj, joj!

MAGDA: Ja, sem, a mi lahko oprostiš?

LAURA: Ti nisi čisto nič kriva.

MAGDA: Joj, joj, joj, a mi lahko oprostiš?

LAURA: Ti nisi čisto nič kriva. Ti nisi kriva!

Magda, ki se komaj drži na nogah, pride k Lauri.

MAGDA: Oprosti mi, rotim te, oprosti mi. Prvič v življenju nekoga tako zelo močno zares prosim, naj mi oprost.

Srečata se sredi sobe in se objameta.

LAURA: Joj, joj, joj.

MAGDA: Joj, joj, joj.

LAURA: Ti si čudovita, ti si ljubica, ti si zaklad, ti si biser, ti si zlata.

MAGDA: Moj Bog, jaz sem tako slaba!

LAURA: Ti si biser!

MAGDA: Moj Bog, jaz ljubim samo tebe, a me razumeš, samo tebe, Bog moj.

LAURA: Jaz tudi ljubim samo tebe, moj Bog.

MAGDA: Jaz tudi ljubim samo tebe, moj Bog.

LAURA: Jaz tudi ljubim samo tebe, moj Bog.

MAGDA: Jaz tudi ljubim samo tebe, moj Bog.

LAURA: Samo tebe, moj Bog.

LAURA/MAGDA: Jaz tudi ljubim samo tebe, moj Bog.

MAGDA: Jaz tudi ljubim samo tebe, moj Bog.

LAURA: Samo tebe, moj Bog.

MAGDA: Samo tebe, moj Bog.

LAURA: Samo tebe, moj Bog.

MAGDA: Samo tebe, moj Bog.

LAURA: Jaz tudi ljubim samo tebe, moj Bog.

MAGDA: Samo tebe, moj Bog.

LAURA: Jaz tudi ljubim samo tebe, moj Bog.

Naredita nekaj korakov vstran, izgubita ravnotežje, zanese ju v kot, kjer padeta na mizico in zbijeta z nje vse krožnike in steklenice. Ob padcu zakričita:

»Pomagajte, mojbog, pomagajte! Na pomoč, na pomoč!« Zaradi njunega kričanja v sobo priteče

Lorenz. Tudi on je zelo močno pijan. Je v službeni obleki, toda moker ko miš, z njega v potočkih curlja voda. Očitno je popolnoma oblečen sedel v banji, polni vode. Opotekaje plane v sobo in se ustavi na sredini. Z njega curlja voda.

LORENZ: Kdo tukaj je v kritičnem stanju? Jaz bom zdaj takoj vse zrihtal.

Magda in Laura ležita na tleh poleg mizice.

LAURA: Lorenz, pomagaj nama, midve umirava.

LORENZ: Takoj vaju bom zrihtal. Dajta mi roko. Jaz vaju bom spravil gor.

MAGDA: Jaz umiram, Lorenz, strašno me boli.

LORENZ: Takoj te bom zrihtal, Magdalena.

LAURA: Pa mene, Lauro, tudi zrihtaj, Lorenz.

Lorenz stopi k ženskama na tleh, skloni se in ponudi vsaki eno roko. Laura in Magda ga primeta za roke. Lorenz ju potegne k sebi. Laura in Magda se skušata skobacati na noge, Lorenz ju na vso moč vleče, toda njuni roki se izmuzneta iz njegovih mokrih rok, Lorenza odnese ritensko v fotelj, zvali se čezenj in pade na tla, fotelj pa zvrhoma pade nanj. Tudi Magda in Laura padeta nazaj na tla. Tišina.

LORENZ *na tleh*: Kadar ljubiš, se zmeraj valjaš po tleh, ker se ti zemlja spodmakne izpod nog.

LAURA: Kako lepo.

MAGDA *na tleh*: Lorenz, a ti mene ljubiš?

LORENZ: Kdo si ti?

MAGDA: Jaz sem tvoja žena Magda.

LORENZ: Takoj te bom poiskal, moja žena Magda.

Lorenz počasi vstane in naredi nekaj korakov proti Magdi, ki leži na tleh. Medtem tudi Laura začne vstajati, posreči se ji dvigniti na kolena.

MAGDA: Lorenz! Moj princ Lorenz! Mojbog, Lorenz, saj res, danes sem postala tvoja žena, pridi in me

vzemi k sebi. Čas je, da greva v zakonsko posteljo.

A imaš zakonsko posteljo, Lorenz?

Lorenz se počasi prebija proti Magdi, toda na njegovi poti se nenadoma pojavi Laura. Lorenz in Laura strmita drug v drugega.

LORENZ: Ja, imam zakonsko posteljo, Magda.

MAGDA: A jo imaš s sabo?

LORENZ: Ja, zmeraj jo imam s sabo.

LAURA: Zakaj si me pustil, Lorenz?

LORENZ: Poslušaj, Laura, saj sva se že pogovorila o tem, zakaj spet ...?

LAURA: Hočem vedet, zakaj si me pustil, Lorenz.

LORENZ: O tem sva že govorila, zakaj spet ...?

MAGDA *na tleh*: O čem sta že govorila, naj še jaz slišim?!

LORENZ: Laura me sprašuje, zakaj sem jo pustil, kaj naj ji rečem, Magda?

MAGDA: Kako kaj? Reci ji, da si ugotovil, da ljubiš mene. Saj sva ji to že povedala?

LORENZ: Ampak ona spet sprašuje.

MAGDA: Torej ji spet povej in pridi k meni.

LORENZ: Laura, lepo mi je bilo s tabo vsa tri leta, ko sva bila skupaj, ampak ugotovil sem, da ljubim tvojo prijateljico Magdo, in zato sva se danes poročila. Tudi našgali smo se ga zato. Mislim, da sva se o tem že pogovorila?

LAURA: Poljubi me, Lorenz.

LORENZ: Ne morem, poročen sem, moja žena leži tamle na tleh.

LAURA: Poljubi me za slovo, Lorenz. Spustila sem te k svoji najboljši prijateljici, in vse, kar te prosim, je zadnji poljub za slovo.

LORENZ: No, vprašat moram Magdo.

LAURA: Potem jo hitro vprašaj, Lorenz.

LORENZ: Magda, a lahko poljubim ...

MAGDA: Vse sem slišala, Lorenz. Moj odgovor je – ne.

LAURA: Torej bom jaz tebe poljubila v slovo in nobeden me ne bo mogel ustavit.

Laura stopi k Lorenzu in se stisne k njemu z vsem telesom.

LAURA: Zakaj si tako moker, Lorenz?

LORENZ: Zato, ker sem se kopal, Laura.

LAURA: Očitno si pozabil sleč obleko.

LORENZ: Očitno sem pozabil na vse.

Laura poljubi Lorenza na usta. Potopita se v dolg in strasten poljub. Magda se poskuša postaviti na noge, v drugem poskusu ji uspe. Stoji in niha kot nihalo, gleda poljubljajoča se Lorenza in Lauro. Potem gre počasi proti kavču in se usede.

MAGDA: Zakaj si tako moker, Lorenz? Zato, ker sem hodil po vodi in sem padel v vodo. Zakaj si izbral mene, Lorenz? Zato, ker te ljubim, z vsem svojim bitjem, ljubica. Kaj pa je to ljubezen, Lorenz? To je takšno stanje, v katerem mi ne bi bilo strašno umret, ljubica. A potem tebi ni strašno umret, Lorenz? Ne, meni ni strašno umret, ljubica. A potem boš kmalu umrl, Lorenz? Vsi bomo kmalu umrli, Magda. A potem nimamo izbire? Nobeden nima izbire. A potem je bilo vse v tem življenju odločeno vnaprej? Ja, Magda, vse v tem življenju je odločeno vnaprej. A potem je bilo to, da sva se morala srečat in se poročiti, vse to je bilo odločeno vnaprej, ane? Seveda, Magda, v tem življenju je vse vnaprej odločeno. In potem je bilo to, da sem te ukradla svoji najboljši prijateljici, tudi vnaprej odločeno, ane? Ja, ja, seveda, vse je bilo vnaprej odločeno. Tudi to, da smo se ga odločili napit skupaj in da smo prišli k Lauri domov? In tudi to, da je ona zdaj

ostala sama, ti pa boš šel z mano, vse to je bilo vnaprej odločeno? Absolutno točno. Na tem svetu so vsa dejanja in vsi dogodki vnaprej odločeni.

Lorenz in Laura se nehata poljubljati. Lorenz se odtrga od Laure in gre k Magdi. Laura ostane sama, povese glavo, narahlo se ziba. Lorenz se usede na kavč zraven Magde.

MAGDA: Kdo pa sprejema vse te odločitve? Kdo se za nas odloča o vsem?

LORENZ: Gospod Bog seveda, kdo pa drug.

MAGDA: A ti verjameš v Boga, Lorenz?

LORENZ: Mislim, da ja, Magda.

MAGDA: Zakaj si pa tako moker, Lorenz?

LORENZ: Hodil sem po vodi in sem padel vanjo.

Lorenz objame Magdo, Laura stoji tam, kjer je, joče. Tema.

Tretji prizor

Noč. Dnevna soba v stanovanju Karla in Linde. Po opremi se vidi, da je to stanovanje bogatih ljudi. Kavči, komoda z izborom pijače in cigar, knjižna omara. Za mizo sedita dva para. Sodeč po oblekah gre za premožne ljudi. Gustav z ženo Lore in Karl z ženo Lindo. Vsi so zelo močno pijani. Na mizi so še ne prazna steklenica martinija, še ne prazna steklenica dragega konjaka, nekaj kozarcev za martini, bokali za konjak, nekaj kozarcev z vodo.

GUSTAV: ... torej bodi tako prijazen in obsodi mačka.

KARL: Ne razumem, bi mogoče lahko izvedel, zakaj?

GUSTAV: Zato, ker je maček zločinec.

KARL: Maček je zločinec?

GUSTAV: Ja, maček je zločinec.

KARL: Pa bi mogoče lahko izvedel, zakaj je maček zločinec?

GUSTAV: Zato, ker je ubil tvojo mamo, stari moj.

KARL: Kaj, kaj?!

GUSTAV: Ja, točno to.

KARL: S tem se nikakor ne strinjam.

GUSTAV: To izjavljam z vso odgovornostjo. Z vso odgovornostjo izjavljam, da je maček ubil tvojo mamo.

KARL: To ni res, Gustav.

GUSTAV: To je res, Karl, maček je ubil tvojo mamo, tako to je.

KARL: Nikakor se ne strinjam s tem.

GUSTAV: Se boš že še strinjal, Karl.

KARL: Aja? Ampak ne morem se strinjat s tem.

GUSTAV: Zakaj ne, Karl?

KARL: Zato, ker je to, kar ti govoriš, milo rečeno neumnost. Ne razumem niti besede tega, kar mi govoriš. Zakaj maček? Kakšen maček, Gustav?

GUSTAV: Kako kakšen maček, stari moj? Kaj je zdaj to, kakšen maček? Maček tvoje mame, kakšen drug maček bi lahko bil?

KARL: Nehaj, moja mama ni nikoli imela nobenega mačka.

GUSTAV: Kako ni nikoli imela mačka?

KARL: Čisto preprosto, nikoli ni imela nobenega mačka, tako to je.

GUSTAV: Pa kaj ti nakladaš, Karl? Imela je mačka.

KARL: Moja mama ni imela mačka, Gustav.

GUSTAV: Kako ni nikoli imela nobenega mačka? Imela je mačka. Sam sem ga videl. Pred pol leta sem bil pri tvoji mami in sem videl mačka. Tam je bil maček.

KARL: Dobro, recimo, da je imela mačka ...

GUSTAV: Imela je mačka.

KARL: Dobro, okej, okej, imela je mačka, in kaj sledi iz tega?

GUSTAV: To!

KARL: Kaj?

GUSTAV: To!

KARL: Kaj to?!

GUSTAV: To to. To, da je. Da je maček bil. In on je ubil tvojo mamo.

KARL: In kako more maček ubiti človeka, a mi lahko to razložite?

GUSTAV: Je to tvoje vprašanje?

KARL: Ja, to je moje vprašanje.

LORE: In moje tudi.

GUSTAV: Torej izvolite odgovor: z anafilaktičnim šokom.

LINDA: Bravo, Gustav. Bravo!

Linda zaploska.

KARL: Kakšna neumnost! Kaj govoriš, kakšen šok, dragi prijatelj?

GUSTAV: Tvoja mama je umrla zaradi anafilaktičnega šoka. Zadušila se je, ker je bila alergična. Na kaj?

LINDA: Na mačke.

GUSTAV: A vidiš, tvoja žena tudi ve to. Maček je ubil tvojo mamo, maček je zločinec.

KARL: Kakšen kretenezem, nočem tega poslušati, to je čisto navaden kretenezem!

LINDA: Nehaj, dragi moj, priznaj, da je res, kar pravi Gustav.

KARL: Nikoli!

LINDA: Ampak zakaj ne, ljubček?

KARL: Zakaj ne? Zakaj ne? Zato, ker nima nobenih dokazov, evo, zato.

GUSTAV: Kdo nima dokazov, a jaz da nimam dokazov?

KARL: Ja, on nima dokazov.

GUSTAV: Jaz da nimam dokazov?

KARL: Ja, on nima dokazov.

GUSTAV: No, potem pa ti povej meni, stari moj, od česa je umrla tvoja mama?

KARL: Moja mama ni umrla, živa je.

GUSTAV: Kaj, kaj?!

KARL: Saj si lihkar slišal, kaj. Moja mama ni umrla, živa je.

GUSTAV: Pa kaj nakladaš, jebenti boga?

KARL: To, kar si slišal. Moja mama ni umrla, živa je.

GUSTAV: Kaj ti nakladaš, Karl, zberi se.

KARL: Ti se rajši zberi! Ti se rajši zberi, ti pokopavaš mojo mamo, ko je še živa, ti se rajši zberi! Moja mama je živa!

LINDA: Karl!

KARL: Kaj Karl?

LINDA: Nehaj, Karl!

KARL: Moja mama je živa, on jo pa hoče pokopat, ko je še živa, hoče jo ubiti z anafilaktičnim šokom, on pa en ušiv garjav maček. Moja mama je živa! Pred nekaj minutami sem se pogovarjal z njo po telefonu.

LINDA: Karl, nehaj!

KARL: Pred nekaj minutami sem se pogovarjal z njo po telefonu.

LINDA: Ne smeš tega govorit, Karl.

KARL: Ne smem tega govorit? Ne smem tega govorit? Pa bi mogoče lahko izvedel, zakaj?

LINDA: Ti sam zelo dobro veš, zakaj, ljubček.

KARL: Še enkrat ti bom povedal, moja mama je živa, ti pa zapri, razumeš?!

GUSTAV: Poslušaj, Karl, stari moj ...

KARL: Ti tudi zapri, razumeš?! Zapri, razumeš? Niti besedice več o moji mami, a kapiraš? A kapiraš, kaj ti govorim? A kapiraš?! A ti kapiraš, kaj jaz tebi govorim?!

Karl naenkrat sunkovito zgrabi rob mize in jo dvigne, da vse, kar je na mizi, trešči na tla. Tekočina iz kozarcev in steklenic se polije po oblekah. Ženski presenečeno zakričita. Potem ko je vse, kar je bilo na mizi, pometal po tleh, se Karl opoteče stran. Vsi vstanejo in se tudi zelo opotekavo spravijo stran od mize.

LINDA: Zakaj si to naredil, Karl?

KARL: Moja mama je živa.

LINDA: Poslušaj, ljubček, Gustav in Lore sta najina prijatelja, zakaj ju hočeš užalit, tega res ni treba, Karl.

KARL: Moja mama je živa.

GUSTAV: Poslušaj, stari moj, dajva se pogovorit kot dva iskrena stara prijatelja.

KARL: Za vsako besedo, ki pride iz naših ust, smo dolžni prevzet odgovornost.

GUSTAV: Se razume, stari moj.

KARL: Za vsako besedo, ki pride iz naših ust. Gospod nas bo terjal za vsako besedo, ki je prišla iz naših ust.

GUSTAV: Poslušaj, Karl ...

KARL: Ne, ti poslušaj, stari moj. Ne, ti poslušaj mene, stari moj. Gospod nas bo terjal za vsako besedo, ki je zletela iz naših ust. Za vsako besedo!

Linda, Lore, Gustav in Karl si stojijo nasproti, vsak od njih se močno maje. Zdi se, kot da plešejo čuden ples.

GUSTAV: Dovoli, da ti nekaj razložim, prijatelj.

KARL: Gospod te bo terjal za vsako besedo, ki bo zdajle zletela iz tvojih ust.

GUSTAV: Se razume.

LINDA: Nobeden ne bo nič terjal, Karl, nehaj s tem.

KARL: Gospod nas bo terjal za vsako besedo, ki je zletela iz naših ust.

LINDA: Nobeden ne bo od nobenega nič terjal in nehaj že s tem sranjem, Karl. Nehaj nam kvarit večer s tvojo hudičevo trmo.

KARL: Gospod te bo terjal za vse tvoje besede, za vse besede, ki so zletele iz tvojih ust.

GUSTAV: Dovoli mi, da ti nekaj razložim, Karl.

KARL: Moja mama je živa.

LINDA: Mojbog, Karl, a boš že nehal to govorit.

LORE: Vsi bi lahko zganjali tak cirkus, Karl. To ni nič posebnega, vsi bi lahko to počeli. Jaz bi recimo lahko zdajle začela v neskončnost ponavljat, da je moj oče še zmeraj živ, pa je umrl pred tremi leti. Ali pa moj brat, njega so ubili pred enim letom, da je on tudi še zmeraj živ.

KARL: Lahko v neskončnost ponavljaš, kar ti paše, ampak moja mama je živa, to je tisto, kar hočem povedat, in nobeden me ne bo prepričal o nasprotnem!

LORE: Moj brat je tudi živ, Karl.

KARL: No, pa kaj?!

LORE: To, da so ga pred enim letom ubili eni muslimani, zaklali so ga tik pred vhodom v njegovo stanovanje. Brezposelni muslimani so ga oropali in ubili. In a moram zdaj jaz tudi do nezavesti ponavljat, da je moj brat živ?

KARL: Lahko ponavljaš, kar ti paše in kolikor ti paše. Ampak moja mama je živa, to je tisto, kar hočem povedat, pa konec!

LORE: Moj brat je tudi živ, pa kaj potem?

KARL: Pa kaj potem, moja mama je živa, pa konec.

LORE: Moj brat je tudi živ, bolj živ je od vseh, ki so živi, pa kaj potem?

KARL: Nič! Moja mama je živa, pa konec.

LORE: Moj brat je živ, pa kaj?

KARL: Pa kaj? Moja mama je živa, pa kaj?!

LORE: Moj brat je živ, pa kaj?

KARL: Moja mama je živa, pa kaj?

LORE: Moj brat je živ, pa kaj? Uh, zdaj me pa tišči, lulat moram. Linda, pejt z mano, sama ne bom mogla, pomagaj mi.

LINDA: Ja, seveda, seveda. Pejva, pomagala ti bom, jaz tudi moram lulat, pejva, hitro.

LORE: Bruhat hočem.

LINDA: Jaz tudi hočem bruhat, tako da pejva, hitro. *Linda stisne Lore za pod pazduho in zelo negotovo se odmajeta v drugo sobo. Karl zavpije za njima.*

KARL: Gospod bo terjal od vaju za vsako besedo, ki bo zletela iz vajinih ust.

GUSTAV: Zdaj ti bom vse razložil, prijatelj. Vse ti bom razložil in ti boš vse razumel. Stvar je v tem, da si ti dejansko točno ta Gospod, o katerem nakladaš. Ti dejansko si ta Gospod, Karl. Hočem, da me slišiš, da slišiš to, kar ti lihkar govorim. Ti dejansko si Gospod, Karl. Ti si Gospod, Karl. A ti mene razumeš, prijatelj?

Karl začudeno gleda Gustava.

KARL: Mislim, da te razumem, prijatelj.

GUSTAV: A me ti zdaj razumeš, prijatelj?

KARL: Mislim, da te zdaj razumem, prijatelj.

GUSTAV: Ti si dejansko Gospod, Karl, a ti zdaj mene razumeš, stari moj?

KARL: Mislim, da te razumem, prijatelj.

GUSTAV: Ti si dejansko Gospod, to je tisto, kar moraš razumet, stari moj. Samo to, stari moj, ti si Gospod, samo to moraš razumet, in vse bo točno tako, kot mora bit.

KARL: Mislim, da te zdaj razumem, prijatelj. Na kolena. Na kolena pred mano in poljubi mojo roko, Gustav. *Gustav zakriči.*

GUSTAV: Ne! Ne razumeš, Karl. Ne razumeš še vsega, čisto do konca, stari. Jaz sem namreč tudi Bog, prijatelj. Ja, ja, ja. Jaz sem namreč tudi Gospod

Bog, prijatelj! Ja, ja, ja, a razumeš? Dejansko sem tudi jaz Gospod Bog, stari, a razumeš?

KARL: Mislim, da te zdaj razumem, prijatelj. Ti si Gospod Bog, stari moj.

GUSTAV: Jaz sem Gospod Bog, prijatelj. In ti si Gospod Bog, Karl. A razumeš, a zdaj razumeš, lepi moj?

KARL: Mislim, da te zdaj razumem, lepi moj.

GUSTAV: Potem mi pa dovoli, da te objamem, dragi moj.

KARL: Objemi me, prijatelj.

Gustav in Karl se objameta. Stojita objeta in skušata obdržati ravnotežje. Zibljeta se levo in desno.

GUSTAV: Ti si Gospod in jaz sem Gospod, a razumeš, stari?

KARL: Midva sva dva Gospoda Boga na tej zemlji.

GUSTAV: Ne, Karl, midva sva en Gospod na tej zemlji. Ne dva, ampak eden.

KARL: Ampak midva sva dva, Gustav.

GUSTAV: Midva sva dva, ampak Gospod je eden.

Ti si Gospod Bog in jaz sem Gospod Bog, dva sva, ampak Gospod je eden, a razumeš?

KARL: Kdo od naju je potem on?

GUSTAV: Takoj ti bom vse razložil. Midva sva telo Gospodovo, razumeš? Ti in jaz, midva sva telo Gospodovo. Vsi ljudje, ki živijo na tem planetu, vsi mi smo telo Gospodovo, razumeš? A razumeš, Karl?

KARL: Ne čisto, prijatelj.

GUSTAV: Ti si telo Gospodovo, a to razumeš?

KARL: Ne.

GUSTAV: Česa tukaj ne razumeš, Karl, vse je čisto simpl. Gospod je neskončnost, to je tisto, kar nima ne začetka ne konca, ampak ima pa tudi obliko, ima tudi telo. In to telo smo mi. Jaz, Linda, Lore, vsi drugi ljudje in seveda tudi ti, Karl. Ti si telo Gospodovo, Karl.

KARL: Ni treba, ne tako govorit, Gustav, jaz ne morem.

GUSTAV: Česa ne moreš, Karl?

KARL: Jaz ne morem bit telo Gospodovo, jaz sem zelo slab.

GUSTAV: Ne mi zdaj cviknit, Karl, vsi mi smo telo Gospodovo, slabi in dobri.

KARL: Samo jaz ne, Gustav.

GUSTAV: Ampak zakaj?

KARL: Zato, ker sem slab.

GUSTAV: Vsi mi smo telo Gospodovo, razumeš, vsi. Še posebej, ker ti že nisi tako zelo slab, stari.

KARL: Slab sem.

GUSTAV: Nisi slab, Karl.

KARL: Slab sem.

GUSTAV: Nisi slab.

KARL: Ja, sem.

GUSTAV: Ne, nisi.

KARL: Fukal sem s tvojo ženo, Gustav.

GUSTAV: Kaj?

KARL: Pred par leti sem fukal s tvojo ženo, Gustav.

GUSTAV: Pa kaj ti nakladaš, Karl?

KARL: Res je, stari moj, to sem naredil. Zelo, zelo me je sram. S tem živim že veliko let in vsa ta leta ti težko pogledam v oči. Že zdavnaj sem ti hotel povedat, ampak se nisem mogel odločit. Jaz sem slab, Gustav. Zelo, zelo slab. Ne morem bit telo Gospoda Boga, včasih se mi zdi, da nisem vreden niti človeškega telesa, mogoče še celo živalskega ne. Sam sebi se gnusim, zelo, strašno se gnusim sam sebi, Gustav. A vidiš, tako je to, tako je s to stvarjo, stari.

Pavza. Prideta Lore in Linda. Lore stopi h Gustavu, Linda h Karlu. Dami primeta svoja moža pod roko.

LORE: Po mojem bo čas, da greva, ljubček. Danes sem nekam zelo utrujena.

LINDA: Ja, ja, midva bi počasi tudi morala spat.

GUSTAV: Samo minuto, dragi dami, nekaj moram pojasnit našemu Karlu, hočem, da bi nekaj razumel. Nisva se še pogovorila do konca. A ne razumeš, dragi Karl, da to sploh ni važno, kakšen človek si, Karl, slab ali dober. To nima popolnoma nobenega pomena, ker ti si kljub vsemu Gospod Bog. Ne glede na to, kakšen si, Karl, si ti kljub vsemu telo Gospodovo, kljub vsemu. A razumeš, Karl? Ne glede na to, kakšen si, si ti telo Gospodovo, razumeš? Razumeš, kaj ti govorim, Karl?

KARL: Mislim, da te začenjram razumet, Gustav.

GUSTAV: Tudi moja žena Lore, ne glede na to, kakšen človek je, in tvoja žena Linda, vsi mi smo telo Gospodovo. In ti, in ona, in Lore, in jaz, vsi mi smo telo Gospodovo, a razumeš, o čem ti govorim, Karl?

KARL: Mislim, da razumem, o čem mi govoriš, stari.

LORE: Jaz ne razumem, o čem govoriš. Kakšna čudna filozofija je to, kaj je to, Gustav?

GUSTAV: Ti si Gospod Bog, Lore, ti si telo Gospoda Boga, razumeš? Ti si Gospod Bog, Lore. In Linda je tudi Gospod Bog in jaz sem Gospod Bog in celo naš zelo zelo slabi Karl, on je tudi Gospod Bog. Vsi mi smo Gospod Bog. Še celo muslimani, ki so oropali in ubili tvojega brata, Lore, oni so tudi Gospod Bog – vidiš, to je ta filozofija, draga moja Lore.

LORE: Nikar ne govori, da so morilci mojega brata Gospod Bog, Gustav.

GUSTAV: Vsi mi smo Gospod Bog, Lore, tudi tisti, ki nas morijo na tem čudnem svetu, tudi, vsi, tudi, tudi, tudi ...

LORE: Slišat je zelo impresivno, predvsem ob treh zjutraj in po vsej tej količini pijače, ki smo jo zlili vase. In s tem bi bilo po mojem treba zaključit današnji večer, dragi moj. Pejva domov, tam naju čaka najina postelja, pejva in položiva vanjo najini izmučeni, pijani telesi Gospodovi.

LINDA: Kako lepo povedano.

KARL: Zelo lepo.

GUSTAV: Mislim, da bo res treba, draga najina Linda in Karl.

LORE: Gustav je kot ponavadi odslovil svojega šoferja, tako da bova morala peš.

LINDA: Karlov šofer vaju bo odpeljal, ane, Karl?

KARL: Jaz sem tudi odslovil šoferja, ljubica, tako da sva tudi midva brez prevoza.

GUSTAV: Osebnost sem tega strašno vesel, ker ni prav, da bi šli spat tako grozno razburjeni.

LORE: Dragi, čudovit si.

GUSTAV: Ti tudi, ljubica.

LORE: Karl, Linda, čudovita sta.

GUSTAV: In nocoj je bil čudovit večer. Naj vaju objamem, za slovo.

Gustav objame Karla in Lindo. Lore poljubi najprej Karla, potem Lindo.

GUSTAV: Lahko noč, Karl. Lahko noč, Linda. Srečno in se vidimo.

KARL: Se vidimo, Gustav. Na svidenje, Lore.

LINDA: Se vidimo, Gustav. Adijo, Lore.

LORE: Lahko noč, pa pa, pa pa.

Gustav in Linda odideta. Karl utrujeno stopi k mizi in sede nanjo. Linda se usede poleg njega.

LINDA: Mislim, da se ga še nikoli v življenju nisem tako napila, kako je to mogoče, Karl?

KARL: Odkrito povedano sem se ga nazadnje tako nažgal na faksu ob diplomi.

LINDA: Najbolj čudno pa je, da smo se ga tako nažrli na obletnici smrti tvoje mame, ki alkohola niti videt ni mogla. Kako je to mogoče? Pa še tisti idiotski pogovor o mačku, ki naj bi ubil tvojo mamo, upam, da nisi preveč zameril Gustavu, Karl?

KARL: O čem govoriš, Linda?

LINDA: Govorim o tisti butasti debati, da je maček ubil tvojo mamo, s katero je zamoril Gustav.

KARL: Nobeden ni ubil moje mame, Linda, moja mama je živa.

LINDA: Karl!

KARL: Moja mama je živa, Linda.

LINDA: Pa kaj ti nakladaš, Karl!

KARL: Moja mama je živa, in to je vse, kar ti imam povedat, draga moja.

LINDA: O moj bog, Karl!

Karl vstane in gre k izhodu.

LINDA: Kam greš, Karl?

KARL: Moram se malo prezračiti.

LINDA: Počakaj, s tabo grem, Karl.

Odide iz stanovanja. Linda gre za njim.

Tema.

Četrti prizor

Noč. Kuhinja v restavraciji. Restavracija je že zdavnaj zaprta, toda v kuhinji sredi pomite posode, loncev, velikih in majhnih nožev in drugih kuhinjskih pripomočkov se je zbrala družba petih ljudi. Štirje moški so Rudolf, Max, Gabriel in Mathias. Z njimi je mlado dekle, ki ji je ime Rosa. Vsi so zelo močno pijani. Rosa sedi na delovni mizi s kozarcem šampanjca v roki, zraven nje stoji Rudolf, prav tako s kozarcem

šampanjca v roki. Močno se maje, zato se z drugo roko drži za tanko jekleno palico, na katero so obešene bleščče bakrene posode.

Max in Gabriel sedita na mizi ob pomivalnem stroju.

Gabriel ima v desnici odprto buteljko šampanjca, iz katere naliva sebi in Maxu. Šampanjec se preliva čez rob kozarcev po njuni obleki.

Mathias se opoteče do velikanskega hladilnika, odpre vrata in dolgo strmi v njegovo notranjost.

ROSA: Nihče ne more zahtevati od mene več, kot lahko ponudim, zato držite gobec, gospod sodnik.

RUDOLF: Kako je to smešno, ful je smešno, kako to poveš, kdo je to rekel?

ROSA: Nihče ne more zahtevati od mene več, kot lahko ponudim, zato držite gobec, gospod sodnik – to reče junakinja, kao, tistega filma, ne vem več, kakšen naslov ima, danes popoldne sem ga gledala.

RUDOLF: Daj no, povej še enkrat, povej še enkrat, zame, daj no, povej še enkrat.

ROSA: Nihče ne more zahtevati od mene več, kot lahko ponudim, zato držite gobec, gospod sodnik.

RUDOLF: Ful smešno, Max, a slišiš, kaj govori, smešno za popizdit. Daj no, povej še enkrat, za Maxa, on se jutri poroči, daj, naj se danes še tazadnjič nasmeje.

ROSA: Nihče ne more zahtevati od mene več, kot lahko ponudim, zato držite gobec, gospod sodnik.

RUDOLF: To je ful smešno, ful je smešno, kar govori, a si slišal, Max? Daj, nasmej se na svoj zadnji prost večer, jutri ti že ne bo več do smeha. A slišiš to?

MAX: Vse slišim.

GABRIEL: Jaz tudi vse slišim.

RUDOLF: Pa to je ja ful smešno, a ni? Iz katerega filma, ta film hočem videt!

ROSA: Popoldne sem ga gledala na festivalu, ampak se ne spomnim, kakšen naslov ima, iranski film, ne spomnim se, kako se mu reče, od iranskega režiserja, ne spomnim se, kako se piše, v bistvu si nič nisem zapomnila o tem filmu, razen tega stavka.

RUDOLF: Daj no, povej še enkrat, se bomo še enkrat smejali, daj no ...

ROSA: Nihče ne more zahtevati od mene več, kot lahko ponudim, zato držite gobec, gospod sodnik.

Rudolf se hoče smejati, pa mu ne gre, zato se začne pretvarjati, da se smeje, kar deluje zelo ponarejeno in celo grozljivo.

RUDOLF: O fak, kako je to smešno! Ha, ha, ha ...

Poslušaj, Max, to je za popizdit! Ha, ha, ha.

Mathias strmi v odprti hladilnik.

MATHIAS: Zakaj pa nikjer tukaj ne vidim nobenega mesa, Max?

MAX: Zato, ker.

MATHIAS: Zato, ker kaj?

MAX: Zato, ker zato.

MATHIAS: Kaj zato? Če ti rečem, da nikjer tukaj ne vidim nobenega mesa, nikjer?

MAX: Zato, ker je to vegetarijanska restavracija.

MATHIAS: Aja? In kaj to pomeni?

MAX: To pomeni, da tukaj ni in ne more bit mesa. Zato, ker je to vegetarijanska restavracija.

MATHIAS: In zakaj naj bi nas to zanimalo, ta vegetarijanska restavracija?

MAX: Zato, ker ... Ker je to restavracija mojih tastarih.

MATHIAS: A zdaj je pa vse jasno?

MAX: Ja, zdaj je pa vse jasno.

MATHIAS: Kaj naj bi bilo jasno? Čisto nič ni jasno. Kje je meso, Max?

MAX: Jasno je to, da sta moja tastara vegetarijanca in da sta odprla vegetarijansko restavracijo ...

V vegetarijanski restavraciji ne more bit mesa. To naj bi bilo jasno.

MATHIAS: Kdo pa rabi tako restavracijo, ki v njej ni niti koščka mesa?

MAX: Rabijo jo taki, ki ne jejo mesa, ve-ge-ta-ri-jan-ci.

MATHIAS: Kdo pa rabi take, ki ne jejo mesa?

GABRIEL: Gospod Bog, Mathias. Gospod Bog rabi take, ki ne jejo mesa. Bog ljubi vegetarijance, mesojedce pa pošilja v pekel.

ROSA: To ni res.

GABRIEL: Ja, je.

ROSA: Ne, ni res.

RUDOLF: Ti si navadna kurbica, kako lahko ti veš, kaj je res in kaj ni res?

ROSA: Mogoče sem res kurbica, ampak vem, kaj je res in kaj ni res.

RUDOLF: Od kod?

ROSA: Iz lajfa.

RUDOLF: Iz kakšnega lajfa? Iz lajfa prostitutke?

ROSA: Gledam filme.

RUDOLF: Ja, šur, potem pa že!

Mathias še vedno stoji pred odprtim hladilnikom in preučuje njegovo vsebino.

MAX: Zakaj pa ste pripeljali s sabo kurbo?

MATHIAS: Da jo bomo požrli.

MAX: A vam nisem rekel, da nobenega ne pripeljat sem, ker je to restavracija mojih tastarih, vi pa kar kurbo!

RUDOLF: Ampak to je tvoj zadnji prost večer, Max. To naj bi bila fantovščina, in kakšna pa je fantovščina brez prostitutke?

MAX: Nisem vas prosil, da pripeljite s sabo prostitutko, sploh pa ne v restavracijo mojih tastarih.

GABRIEL: Zdaj pa dosti, Max, povsod se najde prostor za ljubezen, še najbolj pa v vegetarijanski restavraciji.

MATHIAS: Hočem meso, predlagam, da požremo to kurbico, da jo ocvremo v tej ponvi.

Mathias zapre hladilnik in gre k zidu, na katerem visi velika ponev. Trudi se, da bi jo snel s kavlja.

RUDOLF: Ne se bat, ne bom pustil, da te žalijo, pod mojo zaščito si.

ROSA: Nihče nima moči, da bi nas zaščitil pred ljubeznijo, moja prelepa Gulbahar.

RUDOLF: Kaj, kaj?

ROSA: To je še en stavek iz filma, ki sem ga danes gledala. Kar tako se mi je pripeljal.

MAX: Zakaj ste privlekli sem kurbo, to je restavracija mojih tastarih, naj gre domov?!

GABRIEL: Da bi jo ljubili, Max.

MATHIAS: Da bi jo požrli.

Mathias sname ponev z zidu, ampak izkaže se, da je težja, kot je pričakoval, zaradi njene teže ga odnese nekaj korakov ritensko in pade na hrbet.

MATHIAS: Šit! Jebemti ... mater ...!

MAX: Si še živ, Mathias?

MATHIAS *na tleh*: Ta tvoja kurčeva vegetarijanska restavracija!

MAX: Ne zmerjaj mojih staršev!

GABRIEL: Ne zmerja tvojih staršev, zmerja restavracijo.

MAX: To je eno in isto.

Mathias vstane, v rokah drži ponev.

MATHIAS: Vsi vegetarijanci so prikriti fašisti. Normalen človek se ne bo odpovedal mesu, to delajo samo sprevrženci.

Max se približa Mathiasu.

MAX: Moja starša nista sprevrženca.

MATHIAS: Zakaj pa potem ne jesta mesa?

MAX: Zato, ker sta vegetarijanca.

MATHIAS: To je eno in isto.

MAX: Jebi se!!

Max zamahne in hoče usekati Mathiasa po obrazu, toda Mathiasu se posreči dvigniti med njiju ponev, tako da Max z vso silo udari v ponev. Zakriči od bolečine, stresa roko, zviije se in zdrsne na tla. Gabriel zakriči in plane na Mathiasa.

GABRIEL: Aaaaa!!!

Gabriel trči v Mathiasa in zanese ju v oddaljeni kot kuhinje, spotoma pa prekucneta mizo s posodo in namiznim priborom, kar vse s truščem zleti po tleh. Gabriel in Mathias priletita na mizo s škatlami hrane in se valjata po njej, da razmečeta pakete in škatle na vse strani in se tudi sama zvalita na tla. Ob padcu oba zakričita, potem pa utihneta.

Zavlada tišina, sliši se samo Maxovo stokanje.

RUDOLF: Kako ti je ime, Rosa?

ROSA: Ime mi je Rosa.

RUDOLF: Ampak kakšno je tvoje resnično ime, takrat, ko nisi prostitutka, kako ti je takrat ime?

ROSA: Zmeraj mi je ime Rosa.

RUDOLF: Tudi kadar nisi prostitutka, si ta ista Rosa kot zdajle?

ROSA: Zmeraj sem Rosa.

RUDOLF: To je čudaško.

ROSA: Nihče nima moči, da bi nas zaščitil pred ljubeznijo, moja prelepa Gulbahar.

Max vstane in gre majavo k pultu, na katerem so plastenke z vodo in pijača. Vzame pollitrsko plastenko vode in dolgo pije. Gabriel in Mathias tudi prihajata k sebi, drug drugemu pomagata na noge. Ko se dvigneta, se počasi in opotekavo odpravita k pultu,

kjer stoji Max. Prideta do njega, Max ponudi Mathiasu plastenko z vodo, Mathias pije. Ko jo izprazni, Mathias odvrže plastenko in stopi k Maxu. Objameta se. Gabriel izprazni drugo plastenko.

RUDOLF: Kakšno tarifo imaš, Rosa?

ROSA: Saj veste, kakšno – petdeset evrov na osebo za eno uro. In v zvezi s tem, tukaj smo že tri ure, počasi bom morala domov.

RUDOLF: Ampak zakaj se tako poceni ponujaš, Rosa?

ROSA: Če hočete plačat več, kul, nimam nič proti.

RUDOLF: Ampak zakaj se tako nizko ceniš, Rosa? Tako poceni? Zakaj?!

ROSA: Nihče nima moči, da bi nas zaščitil pred ljubeznijo, moja prelepa Gulbahar.

RUDOLF: Vprašal sem te – zakaj se tako nizko ceniš, Rosa?

ROSA: Nihče ne more zahtevati od mene več, kot lahko ponudim, zato držite gobec, gospod sodnik.

RUDOLF: Jutri moram obvezno pogledat ta film, preden bo konec festivala. A bi šel v kino, Gabriel?

GABRIEL: Jaz sem že v kinu.

Max in Mathias se nehata objemati. Max se usede na mizo, Mathias stoji zraven njega. Gabriel stopi k Rosi in Rudolfu.

GABRIEL: Ljubezen do alkohola je čisto ista ljubezen, kot je ljubezen matere do sina. Čisto ista, kot je ljubezen meniha do Gospoda. To je vse ena in ista ljubezen. Ljubit makove obročke je čisto isto kot ljubit svojega bližnjega. Ljubezen do sladkega je čisto isto kot ljubezen do Gospoda. Ljubit pečeno meso in ljubit Kristusa je eno in isto. Najvažnejša je ljubezen!

ROSA: Jaz tudi tako mislim, čisto tako kot vi.

GABRIEL: Tako ne mislim jaz, ampak moj brat. Moj brat je duhovnik in jaz moram nonstop poslušat ta njegova predavanja o tem, da smo mi vsi ljubezen. Ti si ljubezen, on je ljubezen, tista dva tamle, Max in Mathias, onadva sta tudi ljubezen. Moj brat pravi tako, on je katoliški duhovnik in on tako pravi.

ROSA: Jaz verjamem v Boga.

GABRIEL: Bog je ljubezen, slon je ljubezen, torta je ljubezen, podgana je ljubezen, bin Laden je ljubezen, kurba je ljubezen. Vse je ljubezen. Moj brat pravi tako.

RUDOLF: Ampak ti res padeš na vsako bedno finto, Gabriel, tvoj brat ne more tako govorit, noben duhovnik ne bo rekel kaj takega, ker je to bulšit. Poznam duhovnike, nobeden nikoli ne bo rekel, da »slon je ljubezen«. Niti en duhovnik ne bo tega rekel.

GABRIEL: Moj brat pa tako pravi.

RUDOLF: To je čudaško. Mislim, da si si vse to izmislil, zdajle zanalašč, da bi se izprsil pred nami. Ne morem si predstavljat, da bi tvoj brat govoril take gluposti.

GABRIEL: Kaj pa, če ga pokličemo in ga vprašamo?

RUDOLF: Oh, nehaj, nobenega ne bomo klicali, sredi noči je.

GABRIEL: Moj brat duhovnik pravi, da je vse ljubezen, absolutno vse. Posode so ljubezen, noži, golobi, drek, viski, kozlanje, Jezus, angeli, žvečilke, denar, pijana kurba, umazani smrdljivi štumfi, vse je ljubezen. Moj brat duhovnik tako pravi.

MATHIAS: Pa ni on slučajno en od tistih, ki porivajo majhne fantke in o njih piše po cajtengih?

GABRIEL: A ti misliš, da ti bom dovolil, da blatiš mojega brata?

Gabriel gre grozeče proti Mathiasu, Max stopi mednju.

MAX: Mir, mir. Gabriel sploh nima brata, samo zeza se.

MATHIAS: Saj vem, da sploh nima brata, tudi jaz se samo zezam.

Mathias in Gabriel se umakneta vsak na svojo stran.

GABRIEL: Moj brat pravi, da moramo zaslišat Gospodov šepet v svojem srcu. Vsak od nas mora zaslišat

Gospodov šepet v svojem srcu. Moj brat pravi ...

MATHIAS: Nobenega brata nimaš, zapri gobec.

GABRIEL: Zaslišat moraš Gospodov šepet v svojem srcu, moj brat me je prosil, naj ti to povem.

MATHIAS: Idiot!

ROSA: Ni idiot, jaz vem, o čem govori. Jaz slišim

Gospodov šepet v svojem srcu. Ne zmeraj, ampak včasih se zgodi, da ga slišim.

RUDOLF: Ti si kurba, Rosa, ti ne moreš tako govorit.

ROSA: Ampak če ga slišim. Častna beseda, včasih zaslišim Gospodov šepet v svojem srcu.

RUDOLF: Zakaj so kurbe zmeraj tako religiozne?

GABRIEL: Moj brat duhovnik pravi, da je vsak najmanj enkrat v življenju sigurno slišal Gospodov šepet v svojem srcu, ampak da si komaj kdo upa to priznat.

MATHIAS: Ti sploh nimaš brata, ti kar nekaj bledeš.

GABRIEL: Vsi mi slišimo Gospodov šepet v svojem srcu, ampak to skrivamo, ful skrivamo to, celo sami pred sabo.

ROSA: Res je, to je res, tvoj brat ima ful prav.

MATHIAS: Pa saj on sploh nima brata, o čem vi to bledete?

MAX: O tem, da moja zaročenka tudi sliši ta šepet, pa moja tastara dva, večkrat sta mi rekla, da onadva tudi slišita šepet Gospoda v svojih srcih.

MATHIAS: Ja, šur, onadva sta vegetarijanca, onadva slišita še ful drugih stvari.

MAX: Ampak midva z zaročenko nisva vegetarijanca, pa ga tudi slišiva, čeprav oba jeva meso.

MATHIAS: Kaj slišita, Max?

MAX: Gospodov šepet v svojem srcu.

GABRIEL: Vsi mi slišimo Gospodov šepet v svojem srcu, samo da tega ne priznamo niti samim sebi.

MAX: Jaz sem zdajle priznal. Včasih slišim Gospodov šepet v svojem srcu, čeprav ne verjamem v Boga in čeprav nisem vegetarijanec.

RUDOLF: No, če smo že začeli o tem, jaz tudi ne verjamem v Boga. Še posebej pa ne verjamem tega, kar pribijajo katoliški duhovniki, pa brez zamere, Gabriel, to ne leti na tvojega brata.

MATHIAS: On nima brata.

RUDOLF: Vem, da nima brata, ampak ne gre za to, pač pa za to, da čeprav ne verjamem v Boga, tudi jaz včasih slišim Gospodov šepet v svojem srcu.

ROSA: Ja, ja. Včasih je to čisto jasno. Tvoj brat ima prav.

RUDOLF: Ja, ja, tvoj brat ima prav.

MATHIAS: Vi ste se to zmenili, da me boste zabavali, kako ima lahko njegov brat prav, če pa nima brata. Kaj se vi greste?

MAX: Poslušaj, Mathias. Tukaj smo sami stari frendi in lahko smo odkriti. Vsi mi, pa magari včasih, dejansko slišimo Gospodov šepet v svojih srcih, in ni se ti treba pretvarjat, da nimaš pojma, o čem govorimo. A priznaš, da ga tudi ti slišiš?

MATHIAS: Jaz sem odrasel človek.

GABRIEL: Saj v tem je keč, stari. Moj brat duhovnik pravi, da je prvi znak odraslosti to, da človek zasliši Gospodov šepet v svojem srcu. Otrok ga ne sliši.

On se še ne zaveda samega sebe, on je srečen kar tako. Mi pa že ne moremo več najt sreče v svetu okrog nas, zato iz leta v leto večkrat zapremo oči in

prisuškujemo sami vase, temu, kar je notri, v nas, in zato takrat zaslišimo Gospodov šepet v svojem srcu.

ROSA: Jaz največkrat slišim Gospodov šepet v svojem srcu zjutraj, ko se vračam s šihla.

RUDOLF: A ti še kje delaš?

ROSA: Ne. Samo v tem poslu. Ampak tako me uniči, ko pridem domov, sem do konca skurjena in samo še padem v posteljo. In takrat zaslišim Gospodov šepet v svojem srcu.

MAX: Gabriel, tvoj brat je pogumen človek, pove tako, kot je, upa si govorit o tem, kar se vsi mi bojimo povedat na glas. Vsi mi slišimo Gospodov šepet v svojem srcu, ampak nas je sram to priznat. Prepričan sem, da ga Mathias tudi sliši. No, Mathias, *go on*, naredi to, povej, da imam prav.

MATHIAS: Vi ste fuknjeni.

GABRIEL: Ne se bat, nobenemu ne bomo povedali.

RUDOLF: Noben iz tvoje službe ne bo izvedel, da slišiš Gospodov šepet v svojem srcu, čeprav ga vsi oni glih tako slišijo.

MATHIAS: Ja, nažrli ste se ga in se vam je odfukalo.

MAX: Nažrli smo se ga in smo si priznali to, česar si ne moremo priznat, kadar smo trezni.

MATHIAS: Samo pazite, jutri bom vse zanikal.

RUDOLF: Saj mi bomo tudi.

GABRIEL: Jaz ne. Jaz ne bom zatajil prepričanja svojega rodnega brata.

MATHIAS: Pa saj ti nimaš brata.

GABRIEL: Ja, pa kaj?

MAX: Daj no, Mathias, naredi to, priznaj, da ti tudi slišiš Gospodov šepet v svojem srcu.

MATHIAS: Vi ste preprosto moteni.

MAX: Ja, mi smo moteni, ampak mi slišimo Gospodov šepet v svojih srcih in tudi ti ga slišiš, ampak si ne

upaš tega priznat, ne upaš se postat resnični ti, čeprav samo za eno sekundo.

GABRIEL: Daj no, Mathias.

RUDOLF: Ne bit zdaj seronja. Izprsi se.

MATHIAS: Kaj? Kaj?

RUDOLF: Dokaži, da si taprav dedec, in priznaj, da tudi ti slišiš Gospodov šepet v svojem srcu.

Mathias strmi vanje in napeto razmišlja.

MATHIAS: No, dobro.

MAX: Nič dobro. Povej na glas.

MATHIAS: Kaj naj rečem?

MAX: Ne seri, Mathias. Na glas povej, da slišiš Gospodov šepet v svojem srcu.

MATHIAS: Slišim Gospodov šepet v svojem srcu. Kakšna mora, dolgo že nisem bil tako pribit kot danes.

GABRIEL: No, a vidiš, kako lahko je bilo.

MAX: Jaz, kurčev bančni menedžer, slišim Gospodov šepet v svojem srcu, mamico vam jebem. In to ni štos, mater vam. Jutri se poročim, in to ni noben štos, in če ne bi bilo tega Gospodovega šepeta v mojem srcu, bi že zdavnaj odbluzil s tega sveta nekam drugam.

MATHIAS: Ja, okej, okej, jaz ga tudi slišim, čeprav se poččijem na vse te vaše pogovore o Bogu. Dol mi visi za tega vašega Boga. Ampak, ja, slišim njegov šepet, pizda, slišim njegov šepet, pizda. Slišim kurčev Gospodov šepet v svojem srcu, pizda vam čorava. Šepeta, šepeta, šepeta notri v meni, ta vaš Gospod.

RUDOLF: Jaz slišim Gospodov šepet ob jutrih, par minut preden zavzoni tista kurčeva budilka. Zmeraj se zbudim par minut prej in do tistega kurčevega alarma ležim in razmišljam, spet bom moral v tisto

kurčevo pisarno, spet se bom moral cel dan oglašati na tisti kurčev telefon, spet bom moral gledat vse tiste kurčeve ksihte in takrat zaslišim Gospodov šepet v svojem srcu.

GABRIEL: Moj brat duhovnik pravi, da nam Gospod nikoli ne neha šepetat, nikoli. Niti za sekundo ne utihne. In jaz vem, da je to zato, ker pridejo v mojem lajfu dnevi, ko mi noben na svetu ne more pokazati smisla. Noben na svetu mi ne more pokazati smisla. Noben na svetu mi ne more pokazati smisla in samo Gospodov šepet ...

MATHIAS: Samo Gospodov šepet, pizda.

GABRIEL: Samo Gospodov šepet. Gospodov šepet je podoben joku.

ROSA: Ja, ja, ja! Zato ker kadar On šepeta, se meni tudi zdi, da On joka.

MAX: Točno, točno, On joka.

RUDOLF: Ja, seveda. Gospod joka v mojem srcu, to je v resnici Njegov šepet.

MATHIAS: Ja, bližje je joku, ta Gospodov šepet v mojem srcu je v bistvu jok.

GABRIEL: Tišina! Zdaj prihaja trenutek, ko bomo lahko zaslišali Gospodov šepet v naših srcih. Pridite vsi sem. Nič ne govorite, samo pridite.

Vsi se zberejo sredi kuhinje in se objamejo.

GABRIEL: Moj brat duhovnik pravi, da je še posebej plodno poslušati Gospodov šepet v družbi. Dajmo se objet. Tišina! Dajmo poslušati Gospodov šepet v našem skupnem srcu.

Molče se objamejo. Nastane tišina. Nobeden niti ne pisne. Čez nekaj trenutkov se zasliši hlipanje. Rosa joče. V naslednjem trenutku zajoče Rudolf, za njim začne jokati Max, njunemu joku se pridružita še Gabriel in Mathias. Objeti stojijo sredi kuhinje in jočejo. Noč.

Skozi tišino se sliši jok štirih pijanih moških in pijane ženske. To je Gospodov šepet.

Tema.

II. DEJANJE

Prvi prizor

Noč, ulica. Na ulici, na stopnicah pred vhodom v neko restavracijo, ki je že zdavnaj zaprta, sedi Marta. Prekrita je s posušenim blatom. Sedi s povešeno glavo in nekaj mrmra sama sebi. Prideta Gustav in Lore. Gresta mimo Marte, toda naenkrat se ustavita. Gustav zapusti Lore in gre proti Marti.

GUSTAV: Gospodična, a potrebujete pomoč?

Marta počasi dvigne glavo, se zastrmi v Gustava in skuša dojeti, kaj ta človek hoče od nje.

GUSTAV: Gospodična, a me slišite, a ste v redu?

MARTA: Pozdravljeni.

GUSTAV: Pozdravljeni. Zanima me, če je vse v redu?

MARTA: Pozdravljeni. Povedala vam bom skrivnost.

Ljubim vas.

GUSTAV: Aja?

MARTA: Ja! Ljubim vas.

GUSTAV: O! Zelo nepričakovano!

MARTA: Ljubim vas.

GUSTAV: Uh, to je zelo nepričakovano. Priznam, da nisem bil pripravljen na tako razkritje.

Gustav stopi k Marti.

LORE: Kaj počneš, Gustav? Kaj se zapletaš z njo, greva domov?!

GUSTAV: Počakaj, Lore, izgleda, da sem srečal žensko, ki me ljubi.

LORE: Kaj ga sekaš, Gustav! Nehaj, ne se zapletati, lepo te prosim, greva.

GUSTAV: Oprosti, Lore, ampak kako naj grem, po tem, kar se je lihkar zgodilo med mano in to gospodično?

MARTA: Čakala sem te, da bi ti povedala, da te ljubim.

GUSTAV: Ja, ni druge, kaj? Kako nepričakovano je prišlo? Iskreno, jaz sem poročen.

MARTA: Tvoja žena ne bo nič izvedela, ona spi.

GUSTAV: Ne, moja žena ne spi, tamle je.

MARTA: Ona spi.

GUSTAV: Mislim, da razumem, o čem govoriš. Ona spi.

Kaj pa zdaj?

Marta vstane in se opoteče proti Gustavu, obstane tik pred njim. Gustav in Marta strmita drug v drugega.

LORE: Kaj počneš, Gustav, a se ti je zmešalo? Zakaj drezaš v to ubogo punco, a ne vidiš, da ni pri sebi. A ne vidiš? Pusti jo, greva, zebe me, domov hočem, Gustav!

GUSTAV: Počakaj, Lore. Zdi se mi, da sem srečal tisto, ki me ljubi, oprosti.

Lore se približa Gustavu in Marti.

LORE: Greva domov, Gustav, ni treba, da si tak z mano, tega si nisem zaslužila. Greva. Gospodična, dajte nama mir, v redu?

MARTA: Ne morem, jaz ljubim vašega moža.

LORE: Moj bog, kakšna mora! Gustav, ta punca ni normalna, z ničimer ji ne moreš pomagati, pejva, lepo te prosim, pejva.

Lore vleče Gustava za rokav jakne, ampak Gustav se je blago otrese. Gustav in Marta si nepremično strmita v oči.

GUSTAV: Počakaj, Lore. A ne vidiš, kaj se zdajle tukaj dogaja?

LORE: Zelo dobro vidim, kaj se zdajle tukaj dogaja, vidim, kako se ti izživljaš nad mano, samo tega ne razumem, s čim sem si to zaslužila, da se tako obnašaš do mene?

Gustav in Marta si nepremično strmita v oči.

GUSTAV: Počakaj, Lore.

MARTA: Ljubim tvojega moža, Lore. On je tisti možki, ki sem ga čakala vse življenje.

GUSTAV: Ni druge, kaj? Niti sanjalo se mi ni, da se bo to zgodilo glih danes. Kako ti je ime?

MARTA: Marta. Ime mi je Marta. Ime mi je Marta, tebi pa je ime Gustav, vem. Ljubim te, Gustav.

GUSTAV: Priznam, da nisem bil pripravljen na to. Vidim pa, da je točno to, o čemer sem tako dolgo sanjal. Saj to je točno to, o čemer sem tako dolgo sanjal, ane, da je?

MARTA: Res je, to je točno to, Gustav.

LORE: Mojbog, zakaj mi to delaš, Gustav? Jutri zjutraj te bo obupno sram. Nehaj, lepo te prosim, nehaj z vsem tem, Gustav, pejva domov!

MARTA: Ljubezen, to je, ko se vse v tebi prebudi, vse znotraj tebe, vsaka celica v tvojem telesu. Dokler ne ljubiš, spiš. Kadar ljubiš, pa se prebudiš iz spanja in ves svet se ti zdi napolnjen s tisto energijo, ki je prej nisi opazil. Jaz te ljubim in to pomeni, da ne spim več, to pomeni, da šele zdaj začnjam živeti, polno življenje. Tvoja ljubezen se spaja z mojo ljubeznijo in na svetu nastaja zmeraj več in več ljubezni.

GUSTAV: Točno! Nekaj se prebujata v mojem srcu, v celem mojem telesu, to je nerazločljiva energija, zmeraj več in več je nastaja. Vse spreminja. Spreminja vse navznoter in naokrog. Tvoja ljubezen prebujata mojo ljubezen, in vse to se izliva ven in prebujata ljubezen vseh drugih!

LORE: A se vama je čisto strgalo, kaj vidva bledeta? To je skupni napad pijanske blaznosti! Pri tebi pa še sploh, Gustav! Dost vaju mam, poklicala bom urgenco, prišli bojo po vaju in vaju nafilali s pomirjevali, potem pa poslali domov.

Lore začne brskati po svoji torbici in iskati prenosni telefon.

MARTA: In vsak dogodek iz mojega življenja od tega trenutka naprej izgleda drugače, ker je vse okrog mene presvetljeno z ljubeznijo. Tega nisem opazila, zato ker nisem ljubila. Zdelo se mi je, da je okoli mene toliko sranja, toliko bolečine. Videla sem samo sranje, zdelo se mi je, da je vsa ta dežela, vse to eno samo morje sranja. Da so vsi tisti moji vrstniki, vsi tisti moji frendi samo sranje, da ves čas govorijo samo sranje, da je vse skupaj eno samo kozlanje, da je cel svet eno samo kozlanje. Vse mi je bilo neznosno, pizda, moji tastari nobenega ne marajo, pizda, moj tip je en glup nedonošen kreten, nikjer ni nobenega življenja, vse naokrog je mrtvo, vse je iz enega plastelina, iz ene umetne mase, v nobenem ni nobenega življenja, nobeden pol kurca nič ne čuti, nobeden ne čuti, pizda, tistega najbolj važnega, nobeden ne čuti, kaj se dogaja, mislila sem si, zakaj kurac naj sploh živim v tem plastičnem svetu, pizda, s temi plastičnimi ljudmi, pizda, ki samo žrejo, fukajo in spijo? Mislila sem si, v vsem tem ni niti kapljice smisla, zdaj pa vidim, da je smisel, Gustav. Smisel je v ljubezni, Gustav. Zdaj sem srečala tebe, Gustav, in sem dojela, da je tisto najbolj važno v vsem tem ljubezen, zato ker kaže, da v vsem tem je ljubezen. Zato ker življenje je ljubezen. Kaže, da je življenje ljubezen. Kaže, da je ljubezen, da to dejansko je življenje. Če ljubiš, živiš, če ne ljubiš, spiš ali pa živiš v sranju. Svet je ves čas tak, kakršen je, važno je samo, ali znaš ljubiti ali ne znaš. Ni važno, kakšen je svet, važno je samo, ali znaš ljubiti ali ne znaš. Ni važno, kakšno je življenje, važna je samo ljubezen. Samo ljubezen je

važna in nič drugega. Če ljubiš, živiš, če ne ljubiš, si samo košček kurčeve penaste gume, in to je vse. Ali si poln ljubezni ali si poln sranja, a me razumeš, Gustav?

GUSTAV: Jaz te popolnoma in čisto do konca razumem, ljubljena moja. V eni sami sekundi sem razumel, takoj ko sva se srečala, takoj ko sem zaslišal, da me ljubiš, takoj ko sem se ti sam razkril. Konec koncev imam že triinpetdeset let in celo življenje sem preživel tako, kot tudi vsi okrog mene, da sem se trudil zajebati svoje konkurente, mislil sem, da je vse, kar je ljubezni okrog mene, samo seks in drkanje v glavo med zakoncema. Ljubezen je seks in drkanje v glavo, to sem mislil. Ampak zdaj, ko sva se midva srečala, Marta, sem končno dojel, da je ljubezen želja, da bi bil resnično živ, da je ljubezen, da je to življenje, Marta. Mi v naši družbi vsi hočemo živeti, tudi če o tem ne govorimo, vsi hočemo živeti. To pa pomeni, da vsi hočemo ljubezen, Marta. Vsi mi hočemo ljubezen, Marta. O tem ne moremo govoriti, ker se to pri nas ne spodobi, ker to pri nas velja za malo sentimentalno, za malo neresno, za malo tako ali tako vsem jasno. Ampak v bistvu to nobenemu ni jasno, Marta, zato ker nobeden od nas ne ljubi zares, zato ker nobeden od nas ne čuti zares, da je ves ta usrani svet, ki nas obkroža, da je vse to ljubezen. Da je vse to sranje okrog nas ljubezen. Nobeden od nas ne ve tega, nobeden od nas tega niti ne slutiti, da je ves ta usrani planet, na katerem živimo, da je to planet ljubezni. Marta, jaz te ljubim.

Gustav objame Marto in tako stojita prižeta drug k drugemu. Lore, ki je medtem izvlekla prenosni telefon iz torbice, vtipka vanj številko.

LORE v telefon: Halo, halo, halo. Urgenca, urgenca. Na pomoč! Tukaj imam moža, ki se obnaša zelo čudno in rabi urgentno pomoč, ker je zelo pijan. Kaj, kaj? Ja, ja, jaz sem tudi zelo pijana, pa kaj? Vsi tukaj smo zelo pijani in vsem nam je zelo slabo. Predvsem pa mojemu možu, srečal je eno umazano mlado žensko in potrebuje medicinsko pomoč. Halo? Halo? Odložili so slušalko, egoisti nesramni! Kot da pijanci pa ne rabijo pomoči? Mojemu možu se je zmešalo in potrebuje pomoč, kaj naj naredim? O Bog, kaj naj naredim? O Bog, pomagaj mi, reši me, kaj naj naredim? Na urgenci mi nočejo pomagati. Kaj naj naredim? Zakaj naj sploh živim na tem usranem svetu, kjer so eni muslimani ubili mojega brata?

GUSTAV: Svet je biser v gomili dreka, Lore. Moraš poriniti svojo roko do komolca v ta smrdljivi drek, da boš dosegla biser, ki je notri. Porini svojo roko v drek in zagradi biser, Lore.

LORE: Tebi se je strgalo, Gustav.

GUSTAV: Zelo dobro veš, da se mi ni.

LORE: To, kako se obnašaš, in to, kaj govoriš, je nekaj veliko hujšega kot navadna zmešanost.

GUSTAV: Vem, da si spala s Karlom, povedal mi je, kot zanalašč glih danes.

Pavza. Lore si pokrije obraz z rokami. Gustav in Marta stojita objeta.

GUSTAV: Ampak jaz te še zmeraj ljubim, Lore. Nič groznega se ni zgodilo. Mislil sem, da tega ne bom mogel preživeti, ampak sem srečal Marto in dojel, da je ljubezen nekaj večjega, kot pa to, da si spala s Karlom, ljubezen je nekaj veliko večjega, Lore. Ljubezen je to, da hočeš srečo, Lore. Mi vsi jo hočemo, ker smo vsi nesrečni, in iščemo to srečo in

se ji skušamo približat, kolikor se da. Ko otrok gleda sladoled, ga ljubi, Lore, to je tudi oblika ljubezni, Lore. In ko tvoj oče gleda kriglo piva, je to tudi oblika ljubezni, Lore. In ko si spala s Karlom, je bila tudi to oblika ljubezni, zato ker si hotela srečo, Lore. In ko zdajle hočeš domov, ker si utrujena, tudi hočeš srečo, ljuba moja. Ampak sreče ni v sladoledu, ni je v pivu in niti v Karlu je ni, Lore.

LORE: Ampak v čem, Gustav?

GUSTAV: V tem, da opaziš ta kurčevi biser pod tisto debelo plastjo svetovnega dreka, Lore.

Marta se sunkovito izvije iz Gustavovega objema in s hitrimi, hitrimi koraki odide. Pavza. Gustav in Lore strmita za njo. Naenkrat se Marta obrne in se vrne z enako hitrimi koraki, kot je odšla.

MARTA: Zahvaljujem se vaši usrni družini za čarobni biser ljubezni.

Marta se prikloni do pasu in podrsa z roko po tleh. Potem zelo hitro odide. Gustav se obrne k Lore. Ona stopi k njemu.

LORE: Kaj hočeš povedat, a bo vse tako, kot je bilo, a bova ostala skupaj?

GUSTAV: Ne, zdaj bo vse popolnoma drugače, Lore. Šele zdaj bova končno zares skupaj.

LORE: To zdaj tako govoriš, Gustav, zato ker si pijan, zjutraj, ko se boš streznil, boš pa o vsem skupaj razmišljal popolnoma drugače.

GUSTAV: Nikoli več se ne bom streznil, Lore.

LORE: Boš začel resno pit?

GUSTAV: Ne, nikoli več ne bom pil, ampak ne bom se streznil.

Lore stopi h Gustavu, objameta se.

Tema.

Drugi prizor

Noč. Ulica. Na pločniku stoji Laura. Preprosto stoji na mestu in se narahlo ziblje. Njena obleka je čisto pomečkana, lasje razmršeni, še vedno je pijana. Pridejo Mathias, Gabriel, Rudolf in Max. Utrujeno se vlečejo po ulici, komaj komaj predstavljajo noge. Naenkrat se Mathias ustavi in si začne ogledovati Lauro.

MAX: Kaj, a res misliš, da bo tvoj avtobus prišel?

Laura dvigne glavo in pogleda Maxa.

LAURA: Moj avtobus ne obstaja.

MAX: Kaj pa potem čakaš?

LAURA: Nič ne čakam, samo stojim tukaj, to je vse. Ful sem pijana.

MAX: Mi smo tudi ful pijani, bili smo v vegetarijanski restavraciji mojih staršev, tam ni niti koščka mesa, zato smo se ga nabutali ko svinje.

LAURA: Moški, s katerim sem bila tri leta, se je danes poročil z drugo žensko.

MAX: Torej si prosta?

LAURA: Prosta sem.

MAX: Torej lahko predlagam sebe za tvojega bodočega moža?

LAURA: Strinjam se.

MAX: Se boš poročila z mano?

LAURA: Strinjam se, takoj tukaj, strinjam se.

MAX: A ste slišali, kaj je rekla, Rudolf?

RUDOLF: Vse sem slišal. Ampak moramo naprej, vsak čas bomo preveč zjebani in se bomo usedli na tla, in če se usedem, ne bom več vstal, zato hitro, hitro domov.

MAX: A vi ne štekate, da sem srečal svojo nevesto? A se čisto zares strinjaš, da se boš poročila z mano?

LAURA: Saj sem rekla, da se strinjam, takoj tukaj.

MAX: Kaj pa to pomeni, takoj tukaj?

LAURA: Takoj tukaj pomeni takoj tukaj, takoj in tukaj na tem mestu.

MAX: Fantje, a ste slišali, kaj je rekla? Mathias?

MATHIAS: Kar se mene tiče, sem v kurcu.

RUDOLF: Jaz sem tudi v kurcu, hočem domov.

MAX: Gabriel, tvojo podporo rabim, prvič v lajfu sem srečal žensko, ki je pripravljena na vse. A me slišiš?

GABRIEL: Slišim. Ampak meni se zdi, da se zajebava, gremo domov.

MATHIAS: Misliš, da se zajebava?

GABRIEL: Valjda, stari.

MATHIAS: Ne pozabit, kaj te čaka, že danes, Max. Vsi smo povabljeni in vsi bomo morali prit in se ga spet pribit do daske.

RUDOLF: Mater boga, kakšna mora!

MAX: Poslušaj, a se ti to zajebavaš z mano, kaj, zate je to ha ha ha, kaj?

LAURA: Ne, zame je to zelo zares, jaz te ljubim.

MAX: Mathias, a slišiš, kaj govori? Da ona mene menda ljubi?

MATHIAS: To je samo zajebancija, Max, gremo hitro domov, če ne bomo zjutraj videt ko kante, ti pa sploh, Max.

RUDOLF: Čutim, da se začenja moj poden.

Rudolf se usede na tla.

MAX: A si slišala, moj frend Mathias misli, da je to zajebancija, a me res zezaš?

LAURA: Povej tvojemu frendu Mathiasu, da te nič ne zezam, jaz te ljubim.

MAX: Prosila me je, naj ti povem, Mathias ...

MATHIAS: Saj sem slišal.

RUDOLF: Jaz sem tudi slišal, ampak sem zjeban ...

MATHIAS: Predlagam, da pobašeš bejbo in da se čim

prej premaknemo. Ker se mi zdi, da tudi začenjam popuščat.

MAX: Povabim te k sebi domov.

LAURA: Preden bom vstopila v tvoj dom, se morava poročiti.

MAX: Pripravljen sem postat tvoj mož, ampak ta trenutek to ni mogoče, počakat bova morala do jutra, ko se odpre tisti, kaj že ...? No, tista pisarna, kjer zabeležijo te naše zakone?

GABRIEL: Tisti pisarni se reče cerkev, naši zakoni pa se sklepajo v nebesih.

MAX: Ne govorim o cerkvi in jutri se ne mislim poročiti v cerkvi, midva se planirava registrirat v tistem kurčevem uradu, kjer izdajajo specialna potrdila, saj je vseeno, kako se mu reče, tako ali tako je zdajle zaprt. Greva k meni domov, bova imela poročno noč, jutri pa greva v tisto pisarno in podpiševa potrdilo? Obljubim.

GABRIEL: Tega ne moreš obljubit, Max, ker imaš za jutri druge načrte, da ne bi slučajno pozabil.

MAX: Jutri sem tako ali tako hotel v tisto pisarno in zdaj hočem tja z njo. Zato ker je ona enkratno človek, ki me zares ljubi, zato ker je ona enkratno človek, ki ga jaz zares ljubim. Jutri bom vse odjebal in se poročil samo s tabo, prisežem ti. Greva k meni.

LAURA: Ali se poročiva takoj tukaj ali pa ne bova nikoli mož in žena. Izberi.

MAX: Seveda izberem takoj in tukaj. To je jasno! Še sploh zato, ker imam jutri ful drugih opravkov. Ker te namreč ljubim tako močno kot ti mene in morava bit skupaj, dokler naju smrt ne loči. Jasno, izbral sem tukaj in takoj. Dajva, poročiva se točno tukaj in takoj, samo kako naj to narediva, to je zdaj vprašanje?

GABRIEL: To ni nobeno vprašanje, ker imata mene. Jaz vaju lahko poročim.

MATHIAS: Dost je, totalno sem v kurcu.

Mathias se usede zraven Rudolfa, objame ga in objeta obsedita.

MAX: Kako naju lahko ti poročiš, Gabriel, saj ti nisi duhovnik, samo duhovnik naju lahko poroči.

GABRIEL: Moj rodni brat je duhovnik, a si pozabil? In če je moj rodni brat duhovnik, to pomeni, da vaju lahko jaz tukaj in takoj poročim.

MAX: A slišiš to? Moj frend Gabriel naju lahko poroči, njegov rodni brat je duhovnik in zato naju on lahko poroči.

LAURA: Ne prenaša se.

MAX: Kaj se ne prenaša?

LAURA: Od brata k bratu.

MAX: A slišiš, kaj pravi, Gabriel?

GABRIEL: To je krivoverstvo. Ona je krivoverka. Ne bom vaju poročil, kar živita v grehu, ali pa kakor vama paše, jaz grem domov.

MAX: Ne smeš tako govorit, ljubica, užalila ga boš in si bo premislil. Morava se strinjat, dokler se on tudi strinja in ni preveč zjeban. To se prenaša, od brata k bratu, kot okužba. Pri njem so vsi v družini duhovniki. Bratje, sestre, oče, mati, še bratova zaročenka fura eno šamanstvo. Strinjaj se, to je najina edina šansa.

LAURA: Prav, strinjam se.

MAX: Strinjava se, Gabriel, poroči naju.

GABRIEL: Priči rabita.

MAX: Imava priči, tamle sta.

Max pokaže na Mathiasa in Rudolfa, ki objeta sedita na tleh.

GABRIEL: A sta polnoletna?

MAX: Precej hujše kot to.

GABRIEL: Okej, torej začnimo. Pridite vsi sem. Mathias, Rudolf, vsi sem.

RUDOLF: Ne, hvala, midva bova kar tukaj.

MATHIAS: Šla bova, ko boste šli vi, midva bova šla za vami.

GABRIEL: Mi ne bomo šli nikamor, mi se bomo poročili.

Bolj natančno, naš Max se bo poročil, vidva pa bosta kakor priči ženina in neveste.

RUDOLF: Čestitam.

GABRIEL: Ne še. Stopit morata zraven.

MATHIAS: To ni mogoče, vsekakor ne v bližnji prihodnosti.

GABRIEL: No v redu, bomo mi prišli k vama. Pojdimo, otroka moja.

Gabriel prime Lauro in Maxa za roko in ju odpelje k sedečima Mathiasu in Rudolfu.

GABRIEL: Tako, stojta tukaj. To sta vajini priči, nad vama je Gospod Bog, pred vama pa sem jaz, duhovnikov brat Gabriel. Sta pripravljena sprejeti sveti zakrament?

MAX: Jaz sem pripravljen.

LAURA: Jaz ga ljubim.

GABRIEL: A ni to lepo. Začnimo. Maximilian, si pripravljen skleniti sveti zakon z, kako ti je ime?

LAURA: Laura.

Max ponudi Lauri roko.

MAX: Max.

LAURA: Laura.

MAX: Me veseli.

LAURA: Mene tudi, zelo.

Max in Laura se rokujeta.

GABRIEL: Maximilian, si pripravljen skleniti sveti zakon z Lauro?

MAX: Pripravljen.

GABRIEL: In ti, Laura, si pripravljena skleniti sveti zakon z Maximilianom?

LAURA: Pripravljena. Ljubim ga.

GABRIEL: V imenu pooblastil, ki jih imam od svojega brata duhovnika, vaju razglašam za moža in ženo. Aleluja. Beseda je tvoja, Max, povej kaj.

MAX: Dragi moji prijatelji, draga moja mlada soproga Silvia.

LAURA: Jaz sem Laura.

MAX: Oprosti, saj to sem mislil. Draga moja ljubljena Laura. Dragi moji priči, Mathias.

MATHIAS: Jaz sem v kurcu.

MAX: Rudolf.

RUDOLF: Jaz sem zjeban.

MAX: Oče Gabriel.

GABRIEL: Ja, Gospod naj ti odpusti, kurčevi sin moj Max.

MAX: Ker v bistvu sem prvič v lajfu srečal žensko, ki me je lahko vzljubila.

RUDOLF: Kaj pa tvoja bodoča žena, Max?

MAX: Nobene bodoče žene ni več, zdaj je samo sedanja, to se pravi ona.

MATHIAS: Dedec. Taprav dedec.

MAX: Bratje moji in moja sestra, v bistvu moja žena. Kdo sem v bistvu jaz? Jaz sem en navaden kurčev Max, kot se je izrazil duhovnikov brat Gabriel, jaz sem en navaden bančni menedžer, ali, z drugimi besedami, en navaden mišji kurac. To je vse. Star sem petintrideset let in ves moj lajf je en navaden kurčev spanec, ki se je začel z mojim rojstvom in se je vlekel do evo tega trenutka, spal sem cel svoj lajf do zdajle, ko sem srečal mojo ljubljeno Loro.

GABRIEL: Lauro.

MAX: Točno to sem hotel povedat. Stvar je v tem, dragi moji bratje in sestra, da moja generacija pol kurca nič ne čuti, čisto nič resničnega ne čuti, pizda. Nič. Samo adrenalin pa seks, samo kariera pa alko, pa eni jebeni vikendi z obiski tastarih pa eno neskončno nakladanje kar o čem pa ene naše bejbe, ki jih sploh ne ljubimo. Zato ker smo zgubili kurčev stik. Zgubili smo stik. Stik z najbolj važnim, pizda. S tistim, iz česar izviamo, s tistim, brez česar se ne da živet. Zgubili smo stik z realnostjo, pizda, s tapravo realnostjo, ki je v bistvu temelj vsega tega. In vsa naša pravila, vse naše potrebe, ves naš kurčev liberalizem, vsa naša kurčeva toleranca, vsa naša bolna politika, vse rešitve, ki se jih spomnimo, vse to se dogaja odtrgano od realnosti, pizda. Vse to delamo, ne da bi začutili stik s tistim najbolj važnim. Sicer pa sploh nimamo pojma, kaj je najbolj važno, pizda. Nimamo pojma, kaj je najbolj važno, in ne vemo, kaj sploh to je, to najbolj važno, ki je temelj vsega. Pa vsa ta naša svoboda, o kateri vsi mi nonstop nakladamo, za katero se vsi mi nonstop fajtamo. Kakšna svoboda? Hočete bit svobodni? Svobodni od česa, pizda? Od koga, pizda? V čem je ta svoboda? Kakšno kurčevo svobodo hočete, če smo pa zgubili kurčev stik? A slišite, kaj vam govorim? A? No kaj, no kaj, kaj mi boste odgovorili? A?!

GABRIEL: Če bi bil tako veren kot moj brat duhovnik, bi ti rekel, da je svoboda v Gospodu, ker pa nisem veren, nimam kurčeve blage veze, v čem je.

MAX: Zato, ker si zgubil stik, brat.

RUDOLF: Zakaj ful ponavlja eno in isto? Kakšen stik, Max?

MAX: Tvoj stik, dripec.

RUDOLF: Moj stik s čim?

MAX: Z vsem, pizda. Z najbolj važnim.

RUDOLF: Tudi če smo res kaj zgubili, dajmo to poiskat zjutraj, a je prav?!

MATHIAS: Ja, težko da smo zdajle sposobni kar koli poiskat.

MAX: Nobeden nič ne čuti, nič ne razume. Nobeden nima pojma, kaj se vsem nam v bistvu dogaja.

GABRIEL: Kaj pa?

MAX: Izguba najbolj važnega.

GABRIEL: Kaj pa je to, to najbolj važno, povej nam, Max.

MAX: Kurac ve, kaj je to. Jaz tega nimam več. Zgubil sem. Zgubil sem stik s tem. Ta stik, to je pa tisto najbolj važno, pizda. Ali imaš stik ali si pa enostavno zasral svoje življenje v pizdo materino. Nobenega ne ljubim, nobenega nisem ljubil, šele zdaj, zdaj, ko sem srečal ...

Max strmi v Lauro in napenja možgane.

MAX: Laura. Šele zdaj, ko sem srečal Lauro, sem prvič v lajfu dojel, da je stik edina realnost, ki jo imamo, vse ostalo so iluzije in sranje. In vse, kar smo dolžni narediti na tem svetu, je to, da ponovno najdemo stik. To pa pomeni, da smo dolžni ljubiti, ljubiti in še enkrat ljubiti, pizda. To vam hočem povedati, državljani Evropske unije, jaz, petintridesetletni bančni menedžer. Tako!

Pavza.

LAURA: Mojbog, ful sem ponosna na svojega moža. Max, ljubim te, zame je čast, da sem žena tako izjemnega človeka, kot si ti.

MAX: A res tako misliš?

LAURA: Ja, seveda. To, kar si lihkar povedal, to je tako pomembno. Tako zelo pomembno.

GABRIEL: Strinjam se, to je zelo pomembno.

RUDOLF: Sori, o čem vi to?

GABRIEL: O tem, da je svet ljubezen, Rudolf.

RUDOLF: Ma ja, to je ziher ful pomembno.

MATHIAS: Pridružujem se.

LAURA: Vsi ti naši sodobni odnosi med moškimi in ženskami, to je vse ena taka pizdarija.

GABRIEL: Besedo ima nevesta.

LAURA: To je vse ena taka laž, ena taka glupost. On ni tebi nič dolžen, ti nisi njemu nič dolžna. On je en kurčev svobodni človek, ona je ena kurčeva svobodna ženska. Vsi so kurčev svobodni, nobeden ni pol kurca vezan na nobenega. Ampak kdo pravi, da mora tako bit? Kdo pravi, da mora tako bit? Ta zajebana sodobna družba nam pravi, da mora tako bit. Ampak to ni v redu.

GABRIEL: Popolnoma se strinjam, da tukaj nekaj ni v redu.

RUDOLF: Pridružujem se.

MATHIAS: Jaz tudi.

MAX: Ful sem ponosen na svojo ženo.

GABRIEL: Štejem si v veliko čast, da sem vaju lahko poročil.

MAX: Dajmo, Laura, nadaljuj.

LAURA: Nobene svobode ni. To, da nismo dolžni pripadati nobenemu drugemu kot samim sebi, je ena čisto navadna ogromna in neutemeljena pizdarija. To je ena strahotna pizdarija in mi vsi smo do ušes potopljeni v to pizdario in verjamemo vanjo in jo živimo in se borimo za pravico, da smo svobodni na tem svetu. Ampak svoboda je v tem, da sebe razdajaš. Da obvezno nečemu pripadaš, da služiš in se cel, do konca podrediš temu služenju, svoboda je v tem, da te sploh ni, da si v bistvu ves svet. Svoboda je v tem, da nimaš nobene izbire,

da je tvoja usoda že določena, v tem je svoboda. Svoboda je v tem, da je tvoje srce oddano enkrat za vselej in da nisi ti njegov gospodar, ampak tisti, kateremu to srce resnično pripada. Moje srce resnično pripada ne meni. Glih v tem je svoboda, da moje srce resnično pripada ne meni.

GABRIEL: Ampak komu?

MAX: Moje srce pripada ljubezni.

Laura stopi k Maxu in zlijeta se v dolg, strasten poljub.

GABRIEL: S pooblastili, prejetimi od svojega brata duhovnika, razglašam ta zakon za svetega.

RUDOLF: A to pomeni, da gremo lahko domov?

MATHIAS: Osebnostno moram čim prej domov, ker sicer bom crknil.

RUDOLF: Pomagaj nama, da vstaneva, brat Gabriel. *Gabriel gre k Rudolfu in Mathiasu in jima poda roki, onadva ga zagrabi in se dvigneta na noge. Max in Laura se še vedno poljubljata.*

RUDOLF: Kdo bi si mislil, da bo Max nabasal na tako dobro mačko.

MATHIAS: Kdo bi si mislil, da bo taka dobra mačka nabasala na Maxa.

GABRIEL: V eni uri bosta spravila drug drugega iz organizma, skupaj z alkoholom.

RUDOLF: Jaz grem domov, ljudje, če ne, me jutri ne bo na Maxovo poroko.

MATHIAS: Danes se bo naš Max drugič poročil.

RUDOLF: Samo da zares.

MATHIAS: In z drugo.

RUDOLF: O fak, in spet bo treba pit! Jaz grem domov.

GABRIEL: Dragi bratje in sestra, s pooblastili, prejetimi od svojega brata duhovnika, razglašam našo nocojšnjo fantovščino za končano.

RUDOLF: Kaj bo pa z Maxom?

MATHIAS: Pustimo ga, naj se še zadnjič zalije z dobro mačko.

RUDOLF: Se vidimo na poroki, Max.

MATHIAS: Se vidimo, ljudje.

GABRIEL: Čao.

Mathias, Rudolf in Gabriel odidejo. Max in Laura se še naprej poljubljata.

Tema.

Tretji prizor

Noč. Ulica. Klopca. Na klopci objeta sedita Magda in Lorenz. Prideta Karl in Linda, gresta mimo, toda Karl se naenkrat ustavi, se obrne in nagovori Loreza in Magdo.

KARL: Nobeden nas ne more obvarovat pred lažjo. Vsi smo lažnivci.

LINDA: Karl! Kaj ti je, Karl?!

Lorenz in Magda strmita v Karla.

KARL: Vsak mož laže svoji ženi, to je pravilo. In niti ene družine ni, da v njej ne bi bilo laži!

LINDA: Karl, pomiri se! Kaj se pa greš?! Oprostita, prosim, moj mož je pijan.

LORENZ: Midva sva tudi pijana, tako da je čisto okej.

KARL: Mož laže ženi, žena laže možu, otroci lažejo staršem, starši otrokom, podrejeni svojim nadrejenim, politiki svojim volivcem, duhovniki svojim faranom, farani svojemu Bogu. In edino Bog nobenemu ne laže, zato ker On se poserje na to, kaj o njem mislijo vsi drugi.

LINDA: Karl, nehaj, takoj! Prosim te, pejva domov.

Linda zgrabi Karla za roko in ga hoče odpeljati, toda Karl se ji iztrga in se še bolj razvname.

KARL: Bog se poserje na to, kaj mi mislimo o njem, in zato je On tak, kakršen On je, mi pa vsi lažemo! Zato ker vsi hočemo bit boljši, kot smo, vsi hočemo

zajebat drug drugega, hočemo bit v očeh drugih drugačni, kot smo v resnici. Vsi jebemo drug drugega, samo da bi mi njih nadjebali, ne pa oni nas. Ampak koga hočemo nadjebati, koga?

LINDA: Karl, nehaj, lepo te prosim! Zelo grdo se obnašaš! Iskreno vaju prosim, oprostita mu, zelo je pijan.

LORENZ: Že v redu, nič hudega, vsakemu se zgodi.

KARL: Točno to! Vsakemu se zgodi!

LINDA: Karl, lepo te prosim, rotim te ...

KARL: Točno to, vsakemu se zgodi! Točno to, to se dogaja vsem! To se dogaja vsem, zato ker vsi lažejo!

LORENZ: Pizda, kolega, pa ti si pravi doktor Hause!
Karl se jima približa in nagovori Magdo.

KARL: Obračam se na tole gospodično tukaj, a ti misliš, da tale tvoj frajer, ki je zdajle s tabo, a ti misliš, da ti on ne laže? Laže ti!

LORENZ: Hej, ti! Pazi, kaj govoriš!

LINDA: Lepo prosim, nikar ga ne poslušajte, on enostavno ne ve, kaj govori.

MAGDA: Vem, da mi laže. Tudi jaz lažem njemu. Vem, da je to res, vsi lažemo.

LORENZ: Okej, okej, Magda, ne se vmešavat.

MAGDA: Pustite ga, naj pove, kar bi rad, skozi njega govori Gospod Bog.

KARL: Res je! Gospod Bog govori skozi mene, zato ker Gospod Bog govori s svetom skozi tiste, ki so pijani. Gospod se pogovarja z nami z besedami tistega, ki je pijan. In zdajle se Gospod pogovarja s tabo skozi mene in On ti hoče povedati, da te tvoj tip podjebava, tako kot mi vsi podjebavamo svoje babe.

LORENZ: Ej, ti! A misliš, da bom jaz tole mirno prenašal!?

MAGDA: Zapri, Lorenz. Boš že moral enkrat slišati resnico o sebi. Boš že moral poslušati.

LINDA: Napako delate, gospodična, vi ga ne poznate, zdaj ne bo znal nehati.

KARL: Seveda ne bom znal nehati, ker je prišel trenutek resnice. Gospod se je odločil spregovoriti z vama skozi mene in poslušajta, kaj se je odločil povedati. Vsi mi podjebavamo svoje žene, žene pa podjebavajo svoje može. Če ne v celoti, pa po malem, če ne na debelo, pa na drobno. Jaz sem najmanj desetkrat prevaral svojo ženo, tole žensko tukaj. In niti enkrat ji nisem tega priznal, do te minute. Zdaj pa se je Gospod odločil, da ji bo odprl oči in ji povedal resnico o meni. Desetkrat, Linda, desetkrat sem seksual z drugimi babami, vključno s tvojo prijateljico Lore, z njo sem tudi seksual, in glih nocoj je Gustav izvedel za to, zdaj pa veš tudi ti, tako da izvolite trenutek resnice, zgodil se je.

Pavza. Linda se sesede na klopco in si zakrije obraz z rokami.

LORENZ: Ej, ti, za koji kurac je bilo pa tega treba? Kdo se bo zaradi tega boljše počutil?

MAGDA: Jaz. Jaz se bom zaradi tega boljše počutila. Zato, ker sem ves današnji večer premišljevala o tem. Zato, ker gledam naju dva, Lorenz, in vidim, da bo najino skupno življenje eno samo laganje od začetka do konca, zato ker sva začela na laži, zato ker me ti ne ljubiš zares, zato ker je ta najina poroka in to, kako sva jo speljala, že to je ena sama laž, in ta tip ima prav, vsi mi hočemo zajebati drug drugega, pa še sami sebe, in samo Gospod Bog ne laže, in zdaj nama je Gospod povedal vso resnico o naju, skozi tega fuknjenelega svetega tipa.

LORENZ: Od kje ti zdaj to, da jaz tebi lažem? Jaz te ljubim, Magda.

MAGDA: Če misliš, da mi ne lažeš, potem lažeš samemu sebi.

LORENZ: Zakaj si tako prepričana, da je res tako? Zakaj ne moreš sprejeti, da te zares ljubim?

KARL: Zato, ker ti ne veš, kaj je ljubezen, dečko.

LORENZ: Kaj pa ti veš, kaj jaz vem in česa ne? Kdo pa sploh si ti, da nas boš obsojal? Še malo, pa te bom tako razfukal, da bo šla tvoja kurčeva misijonarska ideja v jebene tri pizde!!

KARL: Lahko me ubiješ, ampak to te vseeno ne bo rešilo pred lastno pizdarijo.

MAGDA: Ta fuknjeni tip ima absolutno prav.

LORENZ: Pa od kje ti to, da ima prav?! Nažrl se ga je ko prasec in zdaj tukaj nabija v božjo mater, ti pa ful tripaš na to, ker to v nulo paše tvoji depresiji, ki si jo sama sebi nabijaš, da bi ja še bolj napumpala svoj zafukani ego. Zakaj naj bi vaju poslušal, če pa vidim, da dobesedno kurita drug drugega, da se naslajata nad vajino kurčevo bolečino in nad tem, kako sta nesrečna, in nad tem, da cel svet menda temelji na laži?! To je čisto navadno sranje, vse to, kar vidva tukaj nakladata. Vse to je čisto navadno zafukano samopomilovanje, navaden zafukan egotrip. Vidva enostavno hočeta samo masturbirati sama nad sabo, malo pojokati nad svojimi napakami in kompleksi, tako kot vsi mi jebeni Evropejci sta se pogreznili v svoje komplekse, pizda, zdaj pa hočeta potegniti not še druge. Vidva sta kot tisti zafukani Lars von Trier, svojo slavo in svoj keš hočeta pridelati na kompleksih in na žalosti folka nad samim sabo. Ampak to je pa tisto najhujše jebeno laganje – laganje lastnemu srcu. Hočete nadjebati

lastno srce, pizda, hočete ga prepričati, da je drek. In od kod vam to? Naše srce ni noben kurčev drek, in ne joka in ne stoka, pizda. Mi smo tisti, ki jokamo in stokamo. Mi smo tisti, ki se nonstop pritožujemo, kako smo vsi slabi, pizda. Delamo predstave o tem, snemamo filme o tem, in smo od tega zmeraj bolj in bolj slabi. Namesto da bi ljubili, jokamo, da ni ljubezni, namesto da bi se spremenili, se prepričujemo, da nič ni mogoče spremeniti. Ampak zakaj kurac se mi je treba ves čas polivati z drekom? Če bi se radi izvlekli iz tega dreka, zakaj kurac si ga potem ves čas zlivamo na glavo?! Ljudje niso drek. Magda, ljudje samo mislijo, da so drek. Nikar ne poslušati tega tipa, ta ne išče resnice, ta samo hoče zmanjšati svojo krivdo pred svojo ženo. Hoče opravičiti samega sebe s tem, da je kao šibek in slab, ampak v bistvu mu je čisto všeč, da je tak, in to je vse. Ne bom ti obljubil, da te ne bom nikoli prevaral, Magda, ampak obljubljam ti, da bom nekaj naredil iz svojega življenja, da bom postal boljši in da se bom učil, kako naj čuvam tebe in najino ljubezen. Vse drugo pa je bulšit in naše evropejsko sranje. Naše evropejsko sranje, ki ga zlivamo drug drugemu na glavo in se naslajamo nad tem, da smo v dreku. Tako.

Pavza.

LINDA: Možno da sem ti lagala glede kakšnih malenkosti, Karl, ampak niti enkrat se ti nisem resno zlagala, in predvsem, nikoli te nisem prevarala, zato ker te ljubim, Karl.

KARL: Kaj naj naredim, Linda, počutim se ko kup smrdljivega govna?

LORENZ: Kaj naj narediš, Karl? Prosi odpuščanja Gospoda za svoj obup, v katerega si se zaril čez

glavo in še čez. Prosi odpuščanja za to, da si oskrnil tisto najboljšo v človeku in s tem dvignil svojo umazano roko nad Gospodovo stvaritev, nad nas. Mi smo dejansko stvaritev Gospodova in ne sme se nas polivat z umazanijo in drekom. Pokesaj se in prosi za Božje odpuščanje, mogoče se te Gospod po milosti Božji usmili in ti oprostí, kretenu kurčevemu. Ampak nekaj pa imaš prav, Karl, namreč to, da Gospod govori svetu skozi pijane, s tem se strinjam, kolega. In zdaj vas On kot nalašč nagovarja skozi mene, ker sem pijan ko svinja in se niti pod razno ne morem strezniti. In poslušajte torej, kaj vam Gospod govori skozi mene. Nikar ne težít. Točno to je tisto, kar vsem vam govori Gospod skozi mene. Nikar ne težít, to je Gospodov mesidž! Ne težít, to je glavni mesidž Gospoda. In ne jamrat! Ampak brcnit samega sebe v kurčevo rit in splezati ven iz tega jebenege intelektualističnega, racionalističnega sranja, v katerega smo se pogreznili. Potegnite svoje kurčeve riti iz te sladke melanholije, pizda, v katero ste se potopili ko muhe v med. To ni čisto nič drugega kot s kurcem med koprive, ta melanholija. Ljubite, bodite močni, spremenite sebe in svet okrog vas se bo spremenil, živite tako častno, kolikor morete, in nad ničemer se ne pritožujte. Postanite taki kot jaz, nam govori Gospod. Postanite taki kurčevi carji, kot je Gospod, ki se nikoli ne pritožuje in ne povesi rok, ampak dan za dnem brez pavze ureja svet, ne glede na vse naše jamre in vso našo jebeno melanholijo, ki ni čisto nič drugega kot onanija. Nehajte drkat, govori Gospod, čas je, da začnete ljubiti še koga drugega razen samega sebe.

Pavza.

MAGDA: Lorenz, jaz sem trapa. Oprosti. Ti si najboljši.
 LORENZ: Koji kurac najboljši. Samo nočem te izgubiti, zato ker te ljubim.
Magda in Lorenz stopita drug k drugemu in se zlijeta v nežnem poljubu. Karl se usede k Lindi na klopco.
 KARL: Kaj pa naj zdaj jaz, Linda?
 LINDA: Zdaj boš šel domov, Karl, in se spraviš spat. Jutri se bova zbudila in s trezno glavo vse premislila.
 KARL: Pa misliš, da so še šanse, da vrneva stvari nazaj?
 LINDA: Mislim, da nimava česa vračati nazaj, Karl.
 Mislim, da morava poskrbet, da bova začela od začetka. Samo da tokrat brez laganja, Karl.
 KARL: Ne vem, če znam brez laganja, celo življenje že delam v bančništvu.
 LINDA: To sploh ni važno, Karl, brez laganja je lahko. Treba je samo, da te ni strah bit tak, kakršen si.
 KARL: To je zelo strašno.
Lorenz se obrne h Karlu in Lindi.
 LORENZ: Ne se prepirat, pravi Gospod. Najvažnejše je, ne težít.
 LINDA: Najbrž bo res treba narediti tako, kot nama govori ta mladenič.
Lorenz prime Magdo za roko in usedeta se na klopco zraven Linde in Karla.
 LORENZ: Tega ne pravim jaz, ampak Gospod, ker Gospod zmeraj govori svetu skozi pijane. Kar ima Gospod na umu, ima pijani na jeziku. In tako Gospod skozi pijanega hlapca svojega govori nam vsem, ne težít.
 MAGDA: Ne težít.
 LINDA: Jaz tudi tako pravim. Ne težít.
 KARL: Ne težít – to je lahko reč. Ampak kako naj pa to naredim – da ne bom težít? Kako naj živim, ne da bi težít? Kaj je treba narediti, da ne bi težít? A?

LORENZ: Ne težít.
Karl, Linda, Lorenz in Magda sedijo na klopci.
 Tema.

Četrti prizor

Zgodnje jutro. Po cesti rahlo opotekavo hodi Mark, nasproti mu prav tako rahlo opotekavo prihaja Rosa. Ko se zagledata, se ustavita.
 MARK: Stoj. Čas vsakega človeka je prišel h koncu. Nehajte jebati drug drugega v glavo. Vrni vse, kar si dolžen vrniti, in za zmeraj odbluzi s tega sveta.
 ROSA: Ja, ja, ja! To je tako kul, kar ti govoriš! To je tako kul! Vrni vsem, vse, kar imaš, in za zmeraj odbluzi s tega sveta! To je top šit!
 MARK: Tukaj smo toliko časa, dokler vsega ne vrnemo, dokler vsega ne vrnemo, dokler vsega ne vrnemo, a razumeš. Zato je nujno treba vrniti vse, vse do zadnjega, in takrat te odpustijo, takrat pejt, svoboden si.
 ROSA: O pizda, o pizda. Kako je to kul, da si to rekel! Jaz sem tudi to poštekal, čisto pred kratkim. Kako je to kul! Kako ti je ime?
 MARK: Mark Gardenich, direktor filmskega festivala. Pa tebi?
 ROSA: Rosa, baletka. Noro, a veš, da sem glih danes zvečer razmišljala o tem. Vrni vse.
 MARK: Vse. Tukaj bomo toliko časa, dokler vsega ne vrnemo nazaj, do tazadnjega centa. Vse. Bog je en tak mafijski boter, ki smo mu ukradli denar. On pa nas je, kot mafijski boter, zaklenil v smrdljiv sekret in prisegel, da nas bo spustil šele takrat, ko mu bomo vrnili. Vse naj mu vrnemo, vse, kar imamo, vse, kar smo vzeli od njega, vse, kar nam je dal, vse do zadnjega. In šele potem bomo svobodni. To sem

dojel šele danes, ko sem na svojem festivalu gledal en genialen iranski film. Genialen iranski film!
 ROSA: Jaz sem ga tudi gledala, jaz sem ga tudi gledala, jaz sem ga tudi gledala. Nihče ne more zahtevati od mene več, kot lahko ponudim, zato držite gobec, gospod sodnik.
 MARK: Smrti ni, moja prelepa Gulbahar.
 ROSA: Nihče nima moči, da bi nas zaščítel pred ljubeznijo.
 MARK: Dolžan si mi vrniti tisto, kar mi po pravici pripada, Džamšid, in takrat bom umaknila s tebe prekletstvo tvoje rodbine in tvoji otroci se bodo rojevali kot svobodni ljudje.
 ROSA: To je faking carsko, kar ti govoriš! To je tako kul. To je tako kul! To je top šit! Vrni vse, kar ti ne pripada! To je tako kul!
 MARK: Zato ker nam nič tukajšnjega ne pripada, v tem je bistvo, razumeš ti mene? Nič tukajšnjega nam ne pripada, a ti mene razumeš ali ne razumeš?
 ROSA: Ti si car! Ti si res car! Ti si najbolj carski car od vseh! To je top šit, kar ti govoriš, v primerjavi s tem je vse drugo čisto brez veze.
 MARK: Zato, ker vse, ker vse, ker vse, kar sploh počnemo, je to, da jemljemo, zato pa potem jokamo. Samo jemljemo, zato pa potem tudi jokamo, pizda. Zato se tudi dogaja ves ta kurčev holokavst, pizda. Zato se tudi dogaja vsa ta kurčeva jeba v Iraku, zato ker jemljemo, samo jemljemo. Delamo, pizda, delamo ta naš kurčev biznis. Samo jemljemo, pizda. In zato smo vsi v tem sekretu, zato ker nas ima tukaj zaprte Gospod Bog, boter vse te kozmične mafije.
 ROSA: Kozmična mafija – kako je to kul! Ti si en kulski car, pizda. Ti si res najbolj carski od vseh!

MARK: Nič od tega ni moje, razumeš ti mene? Vse to, kar imam, vse to ni moje, vse to moram vrniti, me razumeš, vrniti?! Vse vrniti! Tale obleka in tole telo in tale špeh na mojem trebuhu in moj denar na mojem računu in moja hiša in moji otroci in moje neuresničene sanje in vsa moja kratka sreča in ves moj drek, ki je v meni, in ta moj kurčevi rak, zaradi katerega bom čez štiri mesece umrl, pizda, vse to ni moje! Vse to sem ob rojstvu vzel naposodo, zdaj pa moram vse to vrniti. Vsi mi živimo tukaj in mislimo, da je vse, kar imamo, da je vse to naše, in hočemo še več in še več in še jemljemo in jemljemo. Delamo ta naš kurčev biznis pa to kurčevo kariero, ampak dejansko je vse to na kredit, pizda vam materina. To je samo na kredit, pizda vam materina. Vse to smo dolžni vrniti, vse do zadnjega centa, plus obresti, ki so se nabrale v tem času. Obresti so se nabirale ves ta čas! In boter kozmične mafije nas ne bo spustil iz usranega sekreta, dokler ne bomo odplačali do tazadnjega centa in vsega, vsega vrnili. Tako, tako v resnici izgleda ta kozmični biznis, ki se ga gremo.

ROSA: Stari, ti si car! Od nobenega še nisem slišala česa takega, ti si daleč najbolj kul od vseh, s katerimi sem bila, in verjemi, da sem bila s ful tipi in da so prijavljali vse možne nebuloze. Ampak ti res govoriš o tem, kar je v meni, ti res daješ glas mojim mislim. Ti si tisti, ki sem ga res čakala, da bo prišel in mi povedal vse to. Pa je to zih, da imaš raka, stari?

MARK: To je pičkin dim, ta rak. Kakšna razlika je, od česa bom umrl, glavno je, da bom vrnil. In povem ti, da sem v življenju, da sem nabral že tako veliko, da sem v vsem svojem življenju nakopičil toliko raznega sranja, v meni je toliko raznega sranja, da bom v resnici zelo težko odplačal svoj kredit.

Do tega trenutka sem v kozmičnem sekretu in boter kozmične mafije do tega trenutka čaka, kdaj mu bom vrnil vse, z obrestmi. Ampak imam občutek, da nimam več moči, da bi vse to vrnil. Imam občutek, da sem preveč zagazil v vse to sranje. Imam občutek, da se ne bom izlekel iz tega kurčevega kleja, v katerega sem se pogreznil. Ni lahko vsega vrniti. Jemat je lahko, vračat pa do neznosnosti težko. Vračat je enostavno nemogoče težko. Malo jih je pripravljenih vračat, zato ker ko začneš, na lepem dojameš, da je treba vrniti vse, pizda.

ROSA: Jaz hočem vrniti vse. Res hočem vrniti vse, vsega tega imam dosti, tako me je skurilo, da hočem vrniti vse, kolikor hitro se da.

MARK: Kako ti je ime?

ROSA: Rosa.

MARK: Vračat je zelo težko, Rosa. Zato, ker je treba vrniti sebe. In to je tista pizdarija, s katero se ne moremo sprijaznit. Nobeden noče vrniti samega sebe, in to je resnična vsesplošna pizdarija.

ROSA: Jaz bi rada vrnila vse, rada bi vrnila vse. Kako naj to naredim, Mark? Ti si tako kul, pomagaj mi. Rada bi vrnila, nauči me, kako.

MARK: Ti si baletka, ne?

ROSA: Tudi tako bi lahko rekli, Mark.

MARK: Rekla si, da si baletka, Rosa, a je to res?

ROSA: Ne, ni res. Zlagala sem se ti. Prostitutka sem, navadna cipa na poziv, nič drugega.

MARK: Ravnokar si nekaj vrnila, Rosa. Ta trenutek si nekaj vrnila. Ravnokar si vrnila tvojo baletko, ki si jo vzela zase. Razumeš? A zdaj razumeš, kako to gre, Rosa? Nategnila si me, rekla si mi, da si baletka, kar pomeni, da si vzela to baletko zase, razumeš?

To baletko si vzela od Boga na kredit. Pred mano si hotela bit baletka in si to baletko vzela pri Gospodu Bogu na kredit. Zdaj pa si jo vrnila. In vrnila si jo z obrestmi, ker obresti so tvoj sram, ki si ga začutila pred mano za to, ker si me nategnila, in za to, ker si cipa. Ti si cipa, Rosa. Vrnila si baletko z obrestmi, zdaj pa moraš vrniti še vse ostalo, kar si vzela.

ROSA: Ampak saj ne vem, kaj sem še vzela, Mark, ne vem, kaj še.

MARK: Vse si vzela, Rosa, celo tvoje življenje. Vse to laganje, ki se ga greš od jutra do večera. Vzela si vse to laganje, ki se ga greš pri tvojem poslu. Stokaš, ko te fukajo, delaš se, da ti je lepo, ampak to ni res, Rosa, ti se samo pretvarjaš. Vse prostitutke se pretvarjajo, da jim je lepo, jaz to vem. In ti nisi nobena izjema, Rosa. Nateguješ svojega klienta, to pa pomeni, da jemlješ kredit. Če lažeš, jemlješ, če pa priznaš, da lažeš, vračaš. Vse moraš vrniti, Rosa, vse te kurčeve laži, v katere smo se potopili kot muhe v lonček lepljivega medu.

ROSA: Jaz nonstop lažem, Mark.

MARK: Vsi mi lažemo, zato smo vsi v pizdi.

ROSA: Ampak bojim se ne lagat, strašno mi je ne lagat, Mark. Jaz enostavno ne bom preživela v tem strašnem svetu, če ne bom lagala.

MARK: Vsi mi tako mislimo, Rosa, zato smo vsi v pizdi.

ROSA: Bill Gates pa že ni v pizdi, Mark.

MARK: Možno, da je v sploh največji pizdi, Rosa.

ROSA: Ampak ni v taki pizdi kot jaz, Mark.

MARK: Težko je primerjat pizde, Rosa. Po mojem je vsaka pizda – pizda.

ROSA: A obstaja kdo, ki ni v pizdi, Mark?

MARK: Tisti, ki je vrnil vse svoje sranje.

ROSA: Ampak kdo je vrnil vse svoje sranje, kdo?

MARK: Kaj pa vem, kdo. No, Jezus Kristus, na primer.

ROSA: Pejt v kurac, Mark! Si pa najdu primer, pizda.

Jezus Kristus! On je nadstandarden, Mark! Jezus Kristus, njega si najdu, pizda. Kaj pa jaz, kaj naj pa potem naredim jaz?!

MARK: Pridi bliže, Rosa. Pridi k meni.

Rosa se približa Marku.

MARK: Objemi me, kolikor moreš močno me objemi, z vsem srcem, Rosa.

Rosa nezaupljivo strmi v Marka.

MARK: Objemi me, no, tako močno, kolikor moreš, kaj stojiš?!

ROSA: Saj me ne misliš zajebat?

MARK: Raka na pljučih imam, Rosa, jaz ne bom nobenega več zajebal.

Rosa objame Marka, stisne se k njemu z vsem telesom. Mark jo tudi objame.

MARK: Ja, ja, tako, Rosa, daj, daj, stisni se k meni, še bolj, hočem te.

Rosa se hoče iztrgati iz objema, ampak Mark je ne izpusti.

ROSA: Spusti me! Saj sem vedela, da me boš zajebal, vedela sem, da si drkač!

MARK: Počakaj, počakaj, noben drkač nisem, Rosa, počakaj! Zdaj ti bom vse vrnil, vse ti bom vrnil, kar sem ti vzel, vse do zadnjega. Še bolj se stisni k meni, dotikaj se me s celim telesom, zdaj ti bom vse vrnil, a me čutiš, vse ti bom vrnil, zdaj ti bom vse vrnil, vse.

Rosa se skuša iztrgati, a Mark je ne izpusti.

ROSA: Ti nisi nič vzel od mene, nič ne rabim od tebe, pusti me, zakričala bom, pusti me.

MARK: Vse sem ti vzel, Rosa, vse! Vse tvoje življenje. Vse tvoje otroštvo, vso tvojo ponesrečeno usodo.

Zato ker jaz hočem pičke, Rosa, zato ker jaz celo življenje hočem tuje pičke, Rosa. Celó življenje hočem take, kot si ti, Rosa, zato si tudi postala cipa, Rosa, zato ker taki drkači kot jaz hočemo tebe. Zato ker nam ti lahko ponudiš sebe, zato si postala cipa, zato ker obstajam jaz in taki kot jaz, da nam lahko ponudiš sebe, Rosa. Zato ker mi hočemo tebe. Zato ker si postala cipa, zame, Rosa. Jaz sem ti vzel tvoje normalno življenje, zato ker sem rabil seks, samo zato. Zdaj pa ti bom vrnil, Rosa. Še bolj se stisni k meni, zdaj ti bom vse vrnil, vse, kar sem ti vzel, vse ti bom vrnil. A veš, kaj sem v bistvu jaz? Jaz sem en čisto navaden pizdun. Vse življenje sem jemal, samo jemal sem od žensk okoli sebe, vse življenje sem jemal in nič nisem dal v zameno.

ROSA: Nočem tega poslušat, drkač, spusti me, ti drkač.

MARK: Jaz sem pizdun, samo jemljem ženskam in jim nič ne dam. Nikoli. Nikoli jim nisem dal čisto nič. Zdaj pa je prišel čas, ko moram vse vrnit, vse moram vrnit, Rosa.

Rosa se skuša iztrgati, ampak nima več moči za to. Joče in stoka skozi solze.

ROSA: Spusti me, prosim te, lepo te prosim, spusti me.

MARK: Zdaj ti bom vse vrnil, Rosa, vse ti bom vrnil.

ROSA: Nočem več, ne morem več, spusti me, prosim te, spusti me.

MARK: Vse ti bom vrnil, Rosa, vse ti bom vrnil.

ROSA: Kaj mi boš vrnil, drkač pofukani? Kaj mi ti lahko vrneš? Spusti me, prosim te, spusti me, vrni mi moje življenje.

MARK: Ha!!!

Mark povesi roke in Rosa pade na tla. Mark pohlepno golta zrak in skuša umiriti dihanje. Prihaja k sebi.

MARK: Vse sem ti vrnil, Rosa. Vse, kar sem vzel tebi in takim, kot si ti, v vseh teh letih. Vse sem vam vrnil, vse sem dal nazaj. Zdaj pa moram it in vrnit še vse drugo moje sranje, oprosti.

Mark opotekavo odide po ulici. Rosa gleda za odhajajočim Markom.

ROSA: Hej, Mark!

Mark se obrne.

MARK: Kaj?

ROSA: A si ti Jezus Kristus?

MARK: Ja.

ZAVESA

Milan Štefe, Jožef Ropoša, Judita Zidar

Tjaša Železnik, Jernej Gašperin

Tines Špik, Maruša Majer, Filip Samobor, Jaka Lah

Peter Petkovšek

SKOZI PIJANOST DO SMISLA IN NAZAJ

Ljudje pogosto pokažejo nepričakovano občudovanje do pijanega človeka, kot češčenje blaznežev pri preprostih ljudstvih ... Nekaj strahospoštovanja vzbujajočega je na nekom, ki je izgubil vse inhibicije.

Te besede, ki naj bi jih izrekel pisatelj F. Scott Fitzgerald, bi lahko opisale naše občutke ob branju ali gledanju drame *Pijani*. Pred nami se zvrsti štirinajst likov, prav vsi pa so popolnoma »nažgani« in zaradi tega v nekakšnem višjem stanju razoroženega superega, skozi katerega posegajo po mislih, ki so morda kozmične skrivnosti, morda pa navadne pijanske plehkosti.

Pred našimi očmi se spotikajo, momljajo, ponavljajo, jokajo, se tepejo, si izrekajo nesmrtno ljubezen ali prijateljstvo, drug drugega rešujejo in pogublajo, se smilijo samim sebi, čutijo globoko krivdo, se sprašujejo o smislu vsega, skratka, počnejo vse, kar je verjetno doživela v enem ali drugem trenutku svojega življenja večina človeštva, preden se je posvetil dan in prinesel s sabo mačka, streznitev misli in samocenzurno oddaljenost od nočnih bluzenj pod vplivom alkoholnih hlapov.

Pijanost je seveda dramatikovo orodje, s katerim čez besede svojih likov napne bahtinovsko karnevalsko mrežo, pod katero je dovoljena subverzija utečenega reda. Že stoiki v stari Grčiji so imeli občasno pijančevanje za nekaj zdravega, francoski mislec Michel de Montaigne pa poroča o pariškem zdravniku Silviju, ki je pacientom svetoval, naj se pošteno napijejo enkrat na mesec, da se »prečistijo«.¹ Flamski kmetje so se enkrat na leto, za čas festivala *kermis*, sprostiti, se napili in recitali »pijanski očenaš«.² Razlogov za omamljanje je že od nekdaj obilo, od Baudelairovega utekanja času do Hemingwayevega prenašanja »bedakov« okoli sebe. V *Pijanih* najdemo ljubezensko razočaranje ali veselje, novico o slabih zdravniških izvidih, poroko, praznovanje obletnice smrti in druge izjemne – karnevalske – priložnosti, ki likom, vsaj po njihovem lastnem mnenju, podelijo *carte blanche*, da

¹ Gl. esej z naslovom *O pijanosti* na koncu tretjega zvezka Montaignevih spisov.

² An Vleugels, *Narratives of Drunkenness: Belgium 1830–1914*, Pariz: Routledge, 2013, str. 14.

lahko drug drugemu, nam in vesoljnemu svetu sporočijo svojo tesnobo, ki jo ubesedi direktor filmskega festivala Mark: »Točno vem, kaj se vam plete po glavah. V vaših glavah sta strah in negotovost pred jutrišnjim dnevom.«

Gre torej za iskanje smisla, potrditve, varnosti, cilja, izhajajoč iz predpostavke, da vsi liki zaradi alkohola govorijo čisto in brutalno resnico. *In vino veritas* je pregovor, star toliko kot trta; vprašanje pa je, kaj so te resnice, ki pridejo na dan.

Lorenz, ki se je pravkar poročil z Magdo, prijateljico svoje bivše punce Laure, po besedah svoje nove žene trdi, da je bilo vse določeno vnaprej in da se za nas odloča Gospod Bog. Lorenz je povezan z religioznim podobjem, saj se na odru pojavi ves moker, ker je »hobil po vodi in padel vanjo«. Njegov krščanski fatalizem ga dela do neke mere zadovoljnejšega ali vsaj bolj pragmatičnega: »Vse to je čisto navadno zafukano samopomilovanje, navaden zafukan egotrip. /.../ Namesto da bi ljubili, jokamo, da ni ljubezni, namesto da bi se spremenili, se prepričujemo, da nič ni mogoče spremenit.« Skozi pijane govori Gospod, pravi Lorenz. »In poslušajte torej, kaj vam Gospod govori skozi mene. Nikar ne težit.«

Tudi Mark na vprašanje, ali je sam Jezus Kristus (ki zaključuje dramo), odgovori z »da«. Vendar je njegov pogled bližje moralizmu, sredi katerega je znova Bog: »Bog je en tak mafijski boter, ki smo mu ukradli denar. On pa nas je, kot mafijski boter, zaklenil v smrdljiv sekret in prisegel, da nas bo spustil šele takrat, ko mu bomo vrnili«. Gre za različico krščanskega izvirnega greha ter obljube onstranskega življenja, pripeto na kapitalistični sistem dolga. Bog nas kot upnik drži na povodcu in pričakuje vrnitev z obrestmi, ampak »/v/račat je zelo težko /.../. Zato, ker je treba vrnit sebe. In to je tista pizdarija, s katero se ne moremo sprijaznit.«

Bančnega menedžerja Maxa, ki je tik pred poroko, daje nihilizem: »Moja generacija pol kurca nič ne čuti, čisto nič resničnega ne čuti, pizda. Samo adrenalin pa seks, samo kariera pa alko, pa eni jebeni vikendi z obiski tastarih pa eno neskončno nakladanje kar o čem, pa ene naše bejbe, ki jih sploh ne ljubimo. Zato ker smo izgubili kurčev stik.« Kaj pa je ta stik? »Kurac ve, kaj je to. Jaz tega nimam več. Zgubil sem. Zgubil sem stik s tem. Ta stik, to je pa tisto najbolj važno, pizda.«

Gabriel, namestnik direktorja gradbenega podjetja, ki sam zase pravi, da ni veren, pa preko proksi zveze svojega brata duhovnika zagovarja pankrtsko verzijo novozaveznega katolištva: »Bog je ljubezen, slon je ljubezen, torta je ljubezen, podgana je ljubezen, bin Laden je ljubezen, kurba je ljubezen. Vse je ljubezen. Moj brat pravi tako.« Če želimo biti odrasli in srečni, pravi Gabriel (oz. njegov brat), moramo slišati Gospodov šepet v srcu. To oznanilo se nalezljivo razširi po celi družbi fantovščine, tako da na koncu celo Mathias, menedžer reklamne agencije, ki se upira religioznim pogovorom svojih kolegov, prizna: »Dol mi visi za tega vašega Boga. Ampak, ja, slišim njegov šepet, pizda, slišim njegov šepet, pizda. Slišim kurčev Gospodov šepet v svojem srcu, pizda vam čorava.« Če Gospod Bog govori skozi pijane, pa se izkaže, da je njegov šepet pravzaprav jok, ki se mu prepusti celotna pijanska družba.

Nazadnje pogledajmo še Gustava, bančnika, ki svojega prijatelja in kolega Karla prepričuje v nekakšen krščanski panteizem: »Gospod je neskončnost, to je tisto, kar nima ne začetka ne konca, ampak ima pa tudi obliko, ima tudi telo. In to telo smo mi. Jaz, Linda, Lore, vsi drugi in seveda tudi ti, Karl. Ti si telo Gospodovo, Karl.«

Vsi se torej obračajo k taki ali drugačni različici *svetega*, s čimer nas Viripajev preko pijanskega humorja opozarja na sodobni manko le-tega in posledično hlastanje za duhovno pomiritvijo, ki jo vsi skupaj – opotekajoči se kot pijanci znotraj svojega življenja – iščemo na vseh mogočih krajih, od religije, spiritualnih telesnovadbenih praks, orientalskih meditacij do glasbe, športa in seveda višjih mentalnih stanj, ki jih povzročijo razne substance.

Pluralnost videnj sveta modrujočih pijancev nas doseže skozi njihovo »razsvetljenost« in počasi se nam začne svitati, zakaj je Viripajev te misli postavil na oder skozi prizmo alkohola. Ne gre le za to, da so liki s tem osvobojeni svojih lastnih spon in da se izražajo brez zadržkov; konec koncev lahko dramatik napiše iskren monolog tudi za trezen lik. V resnici je pijanost namenjena nam, publiki, saj nas pripravi do *poslušanja*. Veliko replik v *Pijanih* nam bi se v »normalnih« okoliščinah zdelo napihnenih, puhlih, klišejskih, prežvečenih, kot stari bistrourni nesmisli, a ker jih v nas mečejo z Dionizom obsijani posamezniki, jim prisluhnemo – morda z dobrohotno in obsojajočo distanco ali s smejanjem njihovi nebogljenosti – a vendarle prisluhnemo.

Zato smo pripravljene, ko v drugem dejanju od malo premešanih skupinic likov dobimo vesoljni odgovor na njihova vprašanja in dvome – to je *ljubezen*. Marta, mlada punca, ki ima v prvem dejanju dialog z Markom, po srečanju z Gustavom oznani, da ga ljubi: »Mislija sem si, v vsem tem ni niti kapljice smisla, zdaj pa vidim, da je smisel, Gustav. Smisel je v ljubezni, Gustav. /.../ Če ljubiš, živiš, če ne ljubiš, si samo košček kurčeve penaste gume /.../.« Gustav prav tako doživi razsvetljenje: »Nobeden od nas ne ve tega, nobeden od nas tega niti ne slutiti, da je ves ta usrani planet, na katerem živimo, da je to planet ljubezni. Marta, jaz te ljubim.« Prav tako si v naključnem srečanju ljubezen izpovesta Max in Laura. Max, ki si še ni zapomnil niti njenega imena, ugotovi: »Star sem petintrideset let in ves moj lajf je en navaden kurčev spanec /.../, spal sem cel svoj lajf do zdajle, ko sem srečal svojo ljubljeno Loro.« Laura pa svoj odgovor najde v razdajanju same sebe: »Svoboda je v tem, da je tvoje srce oddano enkrat za vselej in da nisi ti njegov gospodar.«

Skozi razvezane jezike in možgane vinjenih likov smo torej morda pripravljene prisluhniti obrabljeneemu klišeju, da se rešitev vsega najde v ljubezni. Ko pogledamo globlje, vidimo, da gre morda za nekaj drugega: pristen stik (ki ga, kot nekaj neizrekljivega, omenja Max). Vsi liki se iz svoje življenjske izčrpanosti podajo v novo povezavo z nekom drugim, alkohol pa jim pri tem pomaga preskočiti vso običajno duševno birokracijo. Slovenski filozof Marko Uršič se v bolj osebnoizpovednem delu *Zime*, zadnje knjige svoje monumentalne tetralogije *Štirje časi*, sprašuje, kaj je čisto zares narobe s svetom. Ugotovi, da je »eden največjih problemov v postmodernem svetu pomanjkanje empatije, zmožnosti vživetja v osebni in družbeni svet drugega človeka, drugega živega bitja. Vse bolj smo atomizirani, prepuščeni sami sebi, zato vidimo druge večinoma kot »daljine«. Korak od sence od duše

postaja vse težji, vse manj samoumeven.«³ Pravzaprav je kar malo patetično ganljivo, da košček empatije prinese taka razsvetljenja likom v *Pijanih*.

Pa vendar, nekaj tu ne štima ... Če pogledamo zares natančno, *Pijani* do spoznanja o ljubezni niso prišli zaradi tega, ker bi jih motilo pomanjkanje stikov, vsaj ne popolnoma neposredno. Magda, ki nas uvede v Lorenzov krščanski fatalizem, je pravkar ukradla moža svoji najboljši prijateljici; fatalistični pogled na svet bi jo rešil odgovornosti tega dejanja. Mark, ki nam pridiga o vračanju vsega sposojenega, je pravkar izvedel, da ima raka, torej čuti nujnost poravnati svoj lasten račun. Max, ki je svetobolen in se zgraža nad generacijo, očitno ne ljubi svoje bodoče žene in išče »zadnjeminutno« rešitev. Gustav, ki nas preko panteizma vse postavlja na enako raven, je pravkar spoznal, da ga je žena prevarala s prijateljem; enakost vseh bi ga rešila sramote rogonosca. Krize v resnici izhajajo iz osebnih, celo sebičnih razlogov, iz tega zornega kota pa potem ljubezen postane nekakšna instant rešitev, primerna za preblisk otopljenih možganov sredi noči.

Če torej Viripajev nastavi okvir, znotraj katerega lahko brez danes običajnega cinizma in ironične distance dojemamo preproste, a že pozabljene resnice o svetu in družbi, pa nam ga istočasno sprevrže in relativizira – vseeno se nahajamo v *karnevalu*! Podoben pristop najdemo tudi v njegovih drugih delih, recimo v drami *Iluzije* (sic!), v kateri gre za ljubezen. Svetlana Slapšak v gledališkem listu *Iluzij*, uprizorjenih v MGL, citira Zorana Milivojevića, ki pravi: »Odkritje /.../ je preprosta resnica, da ne obstaja neka objektivna prava ljubezen, temveč da obstaja na stotine pravih ljubezni – prav toliko, kolikor je fantazem o pravi ljubezni.«⁴ Podobno v *Pijanih* ne obstaja neki objektivno pravi smisel, ampak prav toliko, kolikor je likov in njihovih fantazem o lastnem obstoju.

Viripajev nam to tudi sam sporoči, in sicer na začetku *Pijanih*, kjer citira Omarja Hajama: »Vse, kar vidiš, je zaznava le ena / samo oblika – bistva pa nihče ne pozna. / Ne trudi se dojeti smisla teh prizorov, / sedi spokojno ob stran in natoči si vina.« Torej, na zdravje!

³ Marko Uršič, *Štirje časi: Zima (O sencah)*, Ljubljana: Cankarjeva založba, 2015, str. 175.

⁴ Zoran Milivojević, *Formule ljubezni: Ne napravimo življenja v iskanju prave ljubezni*, Ljubljana: Mladinska knjiga, 2010, str. 61.

Vesna Hauschild Pyakurel
PRITRKAVANJE

*Adijo, satelitski telefon
zvezde vodijo naj pot
tako smo že izgubljeni
da ne spoznamo lastnih zmot
Imam vse, kar potrebuješ
ko objameš me v svoje dlani
svet – eksplozija distrakcij
hitro vse tumač se zdi
/.../
pusti zgodovino zla
nisi grešnik, ne svetnik
greva danes iskat resnico,
s steklenico
greva, midva, postopoma
skupaj ... postopoma*

Sam Smith, Simon Aldred: *Postopoma* [One day at a time]. Iz angleščine prevedla in priredila Vesna Hauschild.

Vsak dan se lahko odločimo, da se na novo rodimo. Da prevetrimo svoje vrednote in se obrnemo nase, da gremo nato lahko zares vase. Lažje se je obrniti na druge, jim natrositi ves svoj drek v naročje in se delati, da je to darilo, da je to zlato. Lahko se odločimo, da bomo preskenirali odnose z drugimi in seboj – obdržali tisto, kar je dobro, in odvrgli tisto, česar ne potrebujemo. Ampak je težko. Zelo zelo težko.

+

V današnjem svetu vsi trpimo, vsak na svoj način. Veliko lažje se je prašičiti v blatu kot poiskati (iz)vir, da bi se okopali. Očedili. Se očistili. Stresti prah iz svoje duše in zadihati s trebušno prepono je včasih veliko težje kot pozabiti, da dušo sploh imamo. Tisto nekaj več od nas, ki nas vodi, če poslušamo. Če znamo prisluhniti. Ob tem, da imamo in s pridom uporabljamo tudi naš um, telo, srce. Vsak zase ali pa vsi skupaj lahko drhtijo od izpolnjenosti ali pa od bolečine. Če nas boli, iščemo zasilne izhode, poiščemo začasno uteho, se oprimemo preverjenih metod za zaslepitev: ekscesno popivanje. Trde droge. Nepris(o)ten fuk. Obsesivno športanje. Kompulzivno prenašanje. Kozlanje. Stradanje. Nekontrolirano napizdevanje drugih. Pretepanje. Zmerjanje. Mahanje z noži po nedolžnih cestah nad nič-hudega-slutečimi pešci. Podivjana vožnja. Deloholičarstvo. Obsesija s socialnimi omrežji. Histerija. Slepo verovanje v novice in poročila. In tako naprej ... v nazaj. Nič ne bo bolje. Naslednji dan, čez nekaj dni, tednov ali pa veliko let se bo bolečina zopet razkrila. Vmes bo pač tiho rasla. Se pasla po naših notranjih organih in drugih neslutnih poteh in nas silila v, kot bi rekli kakšni zelo goreči cerkveni privrženci, grozen greh. Tako dolgo nam bo težila, da je ne bo več moč ublažiti. Treba jo bo za večno likvidirati, transformirati, ubiti ... Ali pa dopustiti, da bo le-ta ubila nas. Družbeni status, stan, spol, rasa, spolna identiteta ... tu ne igrajo nobene vloge. Statisti so. Dokler smo ljudje, najvišje razvite živali z občutkom za sočloveka (odvisno, kdo) in naravo v vsej svoji lepoti in veličini (odvisno, kdo), bomo slej ko prej nekaj začutili. Črno-bel je bil nekoč film, črno-bel je simbol jin-jang ... ne pa nujno tudi pogled na svet, na naš planet. Na Zemljo v vsej svoji celovit(aln)osti. Zato je povsem normalno: ne moremo biti vsak dan kar stoo odstotno srečni, izpolnjeni, zadovoljni, veseli ... prav tako pa tudi ni fino, če smo kar naprej depresivni, žalostni, zamorjeni ... če naša luč ugaša. Treba je poiskati ravnovesje. Ampak je težko. Zelo težko.

Zato je včasih lažje kar malo zamižati. V temi je črnina črna. Včasih se pa vidi tudi zvezde – recimo, če te kak primitivec mahne na gobec, vidi se vrteče se galaksije, če si zelo zelo nažgan ali pa si s srčnim partnerjem delil noro dober orgazem, marsikaj barvitega se vidi, če znaš meditirati ali pa vizualizirati ... če pa samo stagniraš (to ne pomeni, da nič ne delaš, lahko delaš ogromno, samo ne v svoji smeri, ne s tebi lastno močjo, ne s ciljem, ki je dober za kaj več kot lastno korist), če energije ni več in se lahko samo še smiliš samemu sebi, se pa ne vidi nič ... na to me je spet spomnil Viripajev. Dramatik iz Rusije, ki iz sebe piše o svetu za svet. Situacija, seveda, je tam nekoliko drugačna kot pri nas. Pa kaj. Homo sapiensi imamo bolj ali manj povsod enake senzorcije, enake želje in potrebe, enake upe, sanje, cilje in enake blokade. Vsaka skupnost/družina/družba/država, pa naj jo tvorita dva (par/prijatelj/partnerja), trije, štirje, pet, šest, sedemnajst, enainvajset, tisoč, milijon ali milijarda ljudi, ima svoje probleme. Največji problem smo zmeraj sami sebi. Največji problem smo si, če se ne znamo imeti radi, saj kako hudiča bomo potem znali širiti to ljubezen?! Zlajnano, morda. Povsod to piše, veliko se o tem govoriči, od vsepovsod doni v raznih jeziki, ampak ... ali zares slišimo? Dokler ne začutimo tistega, kar drži: ko vsak zase

in vsi skupaj osvojimo edini zakon, ki je vreden avtograma, zakon ljubezni, v najširšem pomenu, brez dodatnih etiket, bomo šele zares svobodni – svobodni do te mere, da bomo lahko sprejeli, da se nekaterih stvari pač ne da spremeniti in da je treba človekovo voljo, če deluje z dobrim namenom za živa bitja, spoštovati. Svobodni na način, da bomo pogumni, da bomo lahko spremenili tisto, kar se da spremeniti. Tako svobodni, da nas tuji/drugi strahovi ne bodo ovirali, tako svobodni, da si bomo upali biti to, kar zares smo. Da si bo vsak upal biti to, kar zares je – za dobrobit svet(eg)a!

+

Poglejmo, na kateri točki so junaki in žrtve ene noči v Viripajevi drami. Dejstvo: vsi so pijani. Alkohol je v krvi, telo, um in srce zaznavajo in delujejo drugače. Nekaterim se odpre tretje oko, nekateri doživijo »aha« moment, drugi alelujo, nekateri dobijo pogum (mešan s samoohranitvenim nagonom), da razmišljajo (še bolj) trezno, nekateri pa malo (ali pa povsem) izgubijo nit.

Konkreten primer: Mark, direktor pomembnega mednarodnega filmskega festivala, 46, ima pljučnega raka. Diha »na škrge«, ni se še do konca »pokoril«. Nedavno pokojna Louise L. Hay v knjigi *Telo je tvoje* (MK, 1996) na podlagi nešteti izkušenj z zdravilstvom in zdravljenjem ljudi z različnimi tegobami, tudi z rakom, sporoča, da je možni vzrok za to grozovito bolezen 21. stoletja dolgotrajna zamera. Skrivnost, zakopana nekje v naši globini. Žalost. Sovrašstvo. Predlaga naslednji miselni vzorec: »Ljubeče odpuščam in osvobajam preteklost. Odločam se za radosti polno življenje. Ljubim se in se odobravam.«

Ker je imel priložnost(i), je Mark natepal brhke mladenke – da se je nahanil. Imel jih je za blago – za golo meso! »Ne želi drugega blaga.« Katera je že ta zapoved? Mark dojamem, da bo treba »vse lepo vrniti«, če bo hotel doseči čistost/mir. To ne gre kar čez noč. Treba bo vračati. In se vračati in vračati, dokler ne uspe ... To bo uspeh, vreden več kot poslovni uspeh, kot priznanja s strani organizacij in institucij, to bo dosežek na ravni človeka. Ve, da je ravnal grdo, v lastno hipno korist, v zadovoljitev živalskega nagona. Ker je imel denar, je plačal, in ker so ga mlade punce potrebovale, so (si ga) vzele. Se da(rova)le. Vse, kar so potrebovale za takšno izmenjavo (plačano delo), je bilo tisto, kar jim je dano ob rojstvu. V nekem drugem času bi lahko temu rekli tudi, da je Jezus Kristus s pomočjo svojih zaveznikov k sebi vabil device, ki jim je sveti Peter odpiral vrata na podlagi tega, kako so bile preudarne in koliko so bile »pripravljene«. Njihova čistost naj bi Božjemu Sinu pomagala, da si je nabiral novih moči. Veliko jih je bilo na kupu, devic, in vse so hotele biti njegove neveste ... za vse (ga) je bilo dovolj in vsaka je mislila, da želi in potrebuje, kar bo dobila v zameno. Ker so jim tako rekli.

Buda, na drugi strani sveta, mladenič iz Nepala doma, je pustil svoje potrebe in sebične želje za seboj. Pustil je sebično naravnano ljubezen, odpikal materialno navlako in šel na dolg sprehod – odkrivati sebe skozi svet. Ni potreboval devic, ali pa se o tem ni kaj dosti spraševalo in pisalo. Čez čas se je usedel in se smejal ... Postal je debel. (Zdaj se nam smeji iz kozmetičnih salonov, kvazi tajskih restavracij in tako naprej. Včasih je njegova podoba plastična,

včasih pa ne.) Mogoče je ugotovil, da sveta ne more spremeniti. Mogoče je ugotovil, da se pač rad smeje in da bo to zdaj večkrat počel. Mogoče ne bi bilo tako, kot naj bi bilo, če bi kakšen srčen človek prišel mimo in bi ga toplo objel?

Rosi, dvaindvajsetletni mladi ženski, ki poklicno prodaja svoje telo in se včasih izdaja za baletko, Mark, 46, kot smo že ugotovili, pomemben faktor v filmski kulturi in trgovini, ponudi odrešilni objem. Nekoliko ukleščeno jo drži, pijano, vso krhko in ohlapno v kolenih, med svojimi od let zdrajsanimi komolci ... dokler IN čeprav njej (več) ne paše. Mark hoče vračati, hoče se odobravati, hoče biti uslišan, obenem pa hoče puncu tudi malo pomagati, se zdi. Ampak ne moremo predvideti, kako se bo neka oseba odzvala, pijana ali pa ne, Rosi ni v interesu, da se zave stvari, ki še niso v njenem dometu ... Mark se ne zave, da mogoče ni naletel na pravo osebo – na takšno, ki bi bila pripravljena to njegovo darilo sprejeti in od njega nekaj imeti. Dandanes zelo zelo mlade punce, ki jim ponekod po svetu hvala bogu ni treba ponujati svojih votlin za upešane lovce proti plačilu ali pa še celo brez tega!, rade eksperimentirajo. Pa naj. Če jim paše. Nočejo nujno daril, ampak izkušnje – lastne izkušnje. Bog v dandanašnji globalni ustanovi posluje z darili ljubezni; čiste, nežne, nedolžne, če brezpogojne, miroljubne, spoštljive ... svete ljubezni. Entiteta brez šminke, z istim imenom, o katerem govorijo v velikih bolj ali pa manj veličastnih stavbah, kjer je bolj ali manj veliko križev in včasih kako zanimivo umetniško delo, posluje z bombončki – za prijazne in zaupljive babice in dedke, pa tudi za naivne punčke in fantke ... S poceni belim sladkorjem (tistim, ki uničuje zobe, kri in prebavo), torej s tistim poceni predelanim sranjem, ki mu poteka rok.

Mark se ima za sodnika in Rosa, ki se identificira s punco iz nekega novejšega art filma iz »rizične države«, ima zanj samo tole molitev: »Nihče ne more zahtevati od mene več, kot lahko ponudim, zato držite gobec, gospod sodnik.« Idejni vodja maše za filmoljube se torej okliče za Božjega Sina *per se* in je Roso (in sebe) pripravljen (od)-rešiti, ampak ona gre svojo pot ... Ne potrebuje ne viteza ne konja brez zob, ne potrebuje maziljenja: če se on lahko okliče za odrešitelja, se lahko tudi ona okliče za baletko. Če ji paše, se lahko laže. Če nam paše, se vsi lahko lažemo ... ampak, kaj imamo od tega? Na dolgi rok se tako ali tako vse razporedi, vse pride naokrog, vse se razve in večina zadev se uravnovesi tudi brez človekove intervencije ... vprašanje pa je, v čigavo korist in v čigavo veselje. Lahko (si) lažemo, seveda, ob vinu, soku iz grozdja ali pa ob vodi ... dokler bolečina spet nekoč ne izbruhne kot vulkan s takšno silovitostjo, da lahko vse pod seboj scvre/uniči/zažge in za svetim, za svetom, za planetom, ostane le prah. Pekel je že na zemlji, raj pa tudi. Odvisno, kdo gleda, kam, koga ali kaj gleda ... in predvsem: kakšen je njegov namen.

Mark bo morda umrl za rakom, morda pa tudi ne. V postmilenijskem art filmu *Kitara*, za primer, spremljamo mlado žensko, ki so ji diagnosticirali raka, ki ne pozna poti nazaj. Odloči se za drastične spremembe. Povsem spremeni svoj življenjski stil – in ... ozdravi! Rak čud(ež)no izpuhti. Morda ga je zmedlo, da se telo drugače obnaša, morda je pobegnil pred novo močjo, ki je bila nad njegovo sposobnostjo razumevanja/procesiranja. Toda ... ta notranja moč je prišla kot posledica prvotne vdaje, panike, obupa ... obupa, ki se je transformiral v nekaj lepega.

+

V nebesih je igra, v peklu je tekma. Vsaka igra, tako kot vsaka tekma, ima lahko zmagovalce in poražence, lahko pa ima tiste, ki so sodelovali in si vzeli kratko pavzo (time-out), če so to potrebovali.

Kakšen bo konec vaše maše? Boste s polnimi pljuči peli alelujo ali cvilili vbogajme? Boste poiskali in priznali svojega BOGA? Si boste zaupali, da mu boste zaupali?

»Ko bomo vse vrnili; ko se bomo vsega naučili, bo našega učenja konec,« pravi Karl v *Pijanih*. Ne zato, da bo naš ego ponosen na dosežke, ki se tičejo poslovnega uspeha. Gre za to, da bomo odkrili, kje nam še kaj manjka na poti do lastnega preporoda.

Bhagavadgita pravi, da je narava (ustvarjena od Boga) vrhovna kraljica. Njen izvršni vodja je, odvisno, na kaj zgodbe iz te pesnitve apliciramo, božji sinko, minister, izvršni direktor ... Za/pod tem menedžerjem pa so vsi ljudje. Sledi mi, bi lahko rekel. Ali pa: jaz grem prvi. Narava reagira na podlagi poslušanja želja in tudi na podlagi lastne volje in presoje. In zdaj je, se zdi, precej raztresena, saj so si ukazi in želje tako različni. Vsak se ima lahko za boga! Če je dovolj drugih, ki kakšnega vodjo potrebujejo, da lahko preživijo, njegova moč raste ... in hipotetično se zlo veča. V svetu, kjer ima vsak posameznik svoje(vrstne) ideje in pravila – znotraj splošno uzakonjenih, ki nam povečini otežujejo normalno vsakodnevno življenje, namesto da bi ga naredili bolj (uporabniško) prijaznega –, je totalen kaos najti mir. In totalitaren mir je najden v kaosu. Odvisno, seveda, kdo gleda, kam gleda in kaj vse je že videl in doživel.

+

Jaz sem imela izredno srečo, da sem lahko odraščala v ljubečih okoliščinah, v miru, brez kakšnega posebno avtoritativnega, po strahospoštovanju hlepečega moškega lika, zato se tudi kot odrasla punčka ne bojim ne takšnih ne drugačnih vodij. Včasih so situacije z vodji hecne ali zmedene, saj ni vedno povsem jasno, k čemu sploh stremijo. Nič hujšega ne more biti, če se zavedamo, k čemu stremimo sami. Še tako nevarne karizmatične čustvene manipulatorje vseh oblik in spolov, ki smehljaje in stiske rok delijo preudarno, je po svoje kar enostavno prebrati.

Če gledaš z zaprtimi očmi, na splošno, čutiš več. Preverjeno.

Če poslušas z odprtimi očmi in pristriženimi ušesi, vidiš več. Preverjeno.

Včasih je dobro vklopiti trezno glavo, včasih pa potisniti razum na stran in se zanesti na šesti čut/notranji glas/dušni šepet/srce.

Toda, pozor: odpre se zgolj in samo takrat, ko ga ni strah. Ni važno, komu pripada. Srce je srce.

Če obstaja na tem svetu delo, ki ima v vsakem primeru družbeno korist, je to zagotovo delo na sebi in delo na odprtosti. Na povezovanju IN na zaupanju!

Bog je narava. Del narave smo mi vsi. Še težje je biti moški danes kot ženska včasih: ker ženske včasih po sili razmer postanemo preveč moške, kar tudi moške spravlja v grozen stres. Ženske pa izgubljam energijo ... včasih za ceno enega odnosa, drugič pa za ceno celotnega srca. Ni vredno.

Na tej zemlji nimamo stalnega bivališča, pravi Biblija. Novoizvoljeni stari predsednik naše male schengenske države pa, da Slovenija »postaja domovina za vse«. Let's take it one step at a time ...

Bo bolečina tlela ali se bo vnela? ... Morda pa bo samo lepo donelo, globalno pritrkavanje.

Kaj vse lahko oder prenese (z gasilci, ki čakajo za vsak slučaj, da zaščitijo igralce in ostalo ekipo, in tudi občinstvo v primeru požara) ... in kaj se lahko brez škode v amfiteatru življenja zažge?

Viktorija Bencik Emeršič, Jure Henigman

Foto Aljoša Rebolj

ALAN HRANITELJ

Boršnikova nagrada za kostumografijo na 52. Festivalu Boršnikovo srečanje

v uprizoritvi *Leonce in Lena* v režiji Mateje Kolečnik

Redko se zgodi, da bi kostumografija tako celovito vstopila v prostor igre, režije in dramaturgije, kot se je to ustvarilo v predstavi *Leonce in Lena*. Kostumi delujejo kot govoreči kipi, ki se norčujejo iz malomeščanskega gledališča, nekritičnega do lastne produkcije. Alan Hranitelj je z njimi dosledno usmerjal način igre, gib igralcev in ustvaril osnove za situacijsko komiko.

Čestitamo!

Ivan Viripaev

THE DRUNKS*Пьяные*, 2014

First Slovenian Production

Premiere 7 December 2017Translator **TATJANA STANIČ**Director **JUŠ A. ZIDAR**Dramaturg **EVA MAHKOVIC**Set designer **PETRA VEBER**Costume designer **MATEJA FAJT**Composer **BRANKO ROŽMAN**Language consultant **MARTIN VRTAČNIK**Lighting designer **ANDREJ HAJDINJAK**Assistant to language consultant **KLASJA KOVAČIČ**Stage manager **Borut Jenko**Prompter **Neva Mauser Lenarčič**Technical director **Janez Koleša**Stage foreman **Matej Sinjur**Technical coordinator **Branko Tica**Sound masters **Gašper Zidanič** and **Maks Pust**Lighting masters **Boštjan Kos** and **Bogdan Pirjevec**Hairstylist **Mirela Brkič**Wardrobe mistresses **Angelina Karimović** and **Erika Ivanušič**Props master **Sašo Ržek**

The set was made under the supervision of master **Vlado Janc** and costumes under the supervision of mistresses **Irena Tomažin** and **Branka Spruk** in the ateliers of Ljubljana City Theatre.

Following our intriguing productions of *Oxygen* and *Illusions*, we present another play by Ivan Viripaev, who is considered one of the most distinguished Russian and European contemporary playwrights. *The Drunks*, which was commissioned and staged in 2014 by Düsseldorfer Schauspielhaus theatre, has been produced to critical acclaim in many European theatres.

The Drunks is a black comedy, set during a single night in a big modern city somewhere in the West. There are 14 characters in the play, all of them heavily drunk. Some are on their way from a wedding, a few have just been to a stag party, some have observed a death anniversary of a friend's mother ... With the exception of a prostitute, they are all well-educated and well-off professionals: bankers, managers, company directors, assistant directors ... Their inebriation gives them a momentum which allows them to relinquish self-control and overstep the line of established customs and patterns of behaviour, and voice things they would never admit to themselves when sober. The misery and vanity of their existence is laid bare during a form resembling a collective monologue. Different stages of drunkenness allow for a multi-layered, witty and precise dissection of modern humankind and contemporary way of life.

Viripaev addresses the feeling of being lost in the world, a pursuit of one's purpose and a fear of passing. He presents his characters not only with acidic irony and scorn, but with tenderness, compassion and profound sympathy. Never giving up on humankind, he actually tackles the essence of life, a faith in God, and love, which alone can give meaning to life and enable one to overcome existential anxiety. *The Drunks* urges and invites us to surrender to life and muster the courage to love, to forgive, to expose oneself, to surrender ... *The Drunks* is a philosophical comedy about self-discovery and recognition of one's self.

Cast

Mark, a film festival director **SEBASTIAN CAVAZZA**Marta, a young girl **ANA PENCA** as guestLaura, a model **MARUŠA MAJER** as guestMagda, Laura's friend **VIKTORIJA BENCIK EMERŠIČ**Lorenz, Magda's husband **JURE HENIGMAN**Gustav, a banker **MILAN ŠTEFE**Lore, Gustav's wife **TJAŠA ŽELEZNIK**Karl, a banker **JOŽEF ROPOŠA**Linda, Karl's wife **JUDITA ZIDAR**Rudolf, a PR manager **TINES ŠPIK** as guestMax, a bank manager **JAKA LAH**Mathias, an agency manager **JERNEJ GAŠPERIN**Gabriel, a deputy director **FILIP SAMOBOR**Rosa, a prostitute **LENA HRIBAR**

Pokrovitelj
Mestnega gledališča ljubljanskega

Energija za življenje